Ivan Mužić

O hrvatskoj etnogenezi i masonstvu u Hrvata

Nakladnici:
Matica hrvatska – Ogranak Imotski
Naklada Bošković

Za nakladnike:
Milan Glibota
Zoran Bošković

Lektor:
Mario Blagaić

Računalna obradba i rješenje korica:
Marko Grgić

Odgovara:
Ivan Mužić, Split, Čiovska 2
E-mail: imuzichr@yahoo.de
URL: www.muzic-ivan.info

Tisak:
Dalmacija papir – Split

Tiskanje dovršeno 30. travnja 2009.

Na prednjoj korici:
Predsjednik F. Tuđman i I. Mužić u razgovoru o masonstvu
u Predsjedničkim dvorima u jesen 1997.

Matica hrvatska Ogranak Imotski i *Naklada Bošković* zahvaljuju se poduzeću
PIS – inženjering u Splitu na sufinanciranju tiska ove knjige

Ivan Mužić

O hrvatskoj etnogenezi i masonstvu u Hrvata

Obračuni

Matica hrvatska – Ogranak Imotski
Naklada Bošković
Split
2009.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA U SPLITU

UDK 94(398=163.42)(049.2)
061.236.6(397.5)(049.2)

MUŽIĆ, Ivan
O hrvatskoj etnogenezi i masonstvu u Hrvata : obračuni / Ivan Mužić. - Imotski : Matica hrvatska, Ogranak ; Split : Naklada Bošković, 2009. - (Biblioteka Povjesnice Hrvata / Naklada Bošković ; 6)

Bibliografija ; bibliografske bilješke uz tekst. - Kazalo.

ISBN 978-953-263-105-0 (Naklada Bošković)

I. Hrvati -- Etnogeneza -- Polemike

130226065

I. Mužić prima nagradu za životno djelo Županije Splitsko-dalmatinske u travnju 2003. godine
u prostorijama Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika.

SADRŽAJ

I.

1. Radoslav Katičić i Neven Budak o Ivanu Mužiću i Mužić o Katičiću i Budaku 9
2. Mladene Ančiću, sažaljevam tvoje studente! 23

II.

1. O masonstvu kao tabu temi u Hrvata 41
2. Lubanja Ive Banca. 55
3. *Masonstvo u Hrvata* i Mladen Švab 61
4. Snoviđenja Zorana Nenezića. 67
5. Kako primitivno Stjepan Brzica propagira masonstvo 73

Prilog

Jesu li Hrvati “katolički narod”? (Čedomil Čekada) 89

Dodatak

Molitva za hrvatske dušmane. 101

Bibliografija

Ivana Mužića i o Ivanu Mužiću 105

O autoru Ivanu Mužiću (Vlado Nuić) 127

Kazalo osobnih imena 133

Prvi dio

I.

RADOSLAV KATIČIĆ I NEVEN BUDAK O IVANU MUŽIĆU I MUŽIĆ O KATIČIĆU I BUDAKU

(Izvodi iz Predgovora ranijih izdanja monografije Hrvati i autohtonost)

1.

Nada Klaić je 1971. – ističući kako raspravljanje o problemu doseljenja Hrvata nije završeno jer se ne raspolaže "još nekim izvorima" – zaključila da "*prva stranica hrvatske povijesti još nije do kraja napisana*".[1] Ona je tako, makar i posredno, pošteno priznala da sva dosadanja "kritička" historiografija, počevši od Luciusa pa do nje, nije riješila ovu problematiku, pa ni probleme velikog dijela prvog tisućljeća hrvatske povijesti.

Posebno je jalovo razdoblje u hrvatskoj historiografiji bilo u komunističkoj jugoslavenskoj državi. Znalo se da su neki intelektualni poslušnici, koje je zbog njihove ropske ćudi komunistički režim tijekom svoje 45-godišnje strahovlade birao za sveučilišne profesore i akademike, širili u hrvatsku kulturu mrak vlastitoga balkanskog provincijalizma. Intelektualna i druga javnost bila je željna novih pristupa hrvatskoj povijesnoj problematici, koji su utemeljeni na najnovijim znanstvenim istraživanjima u zemlji, a posebno u svijetu.

Nestandardna knjiga *Podrijetlo Hrvata* izdana od zagrebačke *Matice hrvatske* u nakladi od 7.000 primjeraka potkraj prosinca 1989. godine već do svršetka travnja 1991. godine bila je gotovo u cijelosti rasprodana.[2] U ovoj knjizi nisam tvrdio da su Hrvati autohtoni na Balkanu,

---

[1] Nada Klaić, *Povijest Hrvata u ranom srednjem vijeku*. Školska knjiga, Zagreb, 1975, str. 139.

[2] Dnevni tisak je zabilježio golem interes čitatelja za ovu knjigu, tako da je više tjedana bila bestsellerom. Usp. *Vjesnik* od 17. ožujka 1990. (šest tjedana na listi knji-

nego da u današnjih Hrvata u antropološkom, genetičkom, i duhovnom smislu prevladava autohtoni element (nekadanjih starosjeditelja). Jedan od recenzenata rukopisa Aleksandar Stipčević to je točno izrazio ovako: "*Autor s pravom konstatira, da starosjedilački ‚element nije nestao zahvaljujući svojem gotovo neiscrpnom biološkom potencijalu'. Sve što danas znamo o duhovnoj i materijalnoj kulturi Hrvata, posebice onih u Dalmatinskoj zagori, Hercegovini, ali i svih drugih koji žive u teško pristupačnim krajevima* (*npr. u Lici*) *nesumnjivo govori o vrlo živim ostacima iz prapovijesnog vremena. Govori također na svoj način i o etničkom kontinuitetu, ali ne svih Hrvata, nego samo jednog njihovog dijela. Koliki je postotak – ako se tako može reći s obzirom na velika miješanja stanovništva tijekom mnogih stoljeća zajedničkog života – starosjedilačkog stanovništva u odnosu na Hrvate teško da ćemo ikada saznati, ali da je taj postotak vrlo značajan u to danas ne može biti nikakve sumnje. U tom smislu se dakle, može govoriti i o autohtonosti Hrvata. Problemi koje je autor obradio u ovoj knjizi su mnogobrojni i teško rješivi. Na njih će znanost odgovoriti s većom ili manjom sigurnošću u budućnosti. Trud autora Mužića se, međutim, isplatio jer je najveći dio problema fiksirao, sistematizirao i time aktualizirao jedan od najzamršenijih, ali ujedno i najzanimljivijih problema paleobalkanistike. Treba naglasiti, da nitko dosada nije tako sveobuhvatno i tako sustavno obradio problem odnosa starosjedilačkog substrata i Hrvata... Vjerujem da će Mužićeva knjiga pridonijeti da se neki problemi stare hrvatske povijesti pokušaju rješavati na drukčiji način, a da će pojava Mužićeve knjige potaknuti istraživače, da se revnije nego dosada pozabave predslavenskom komponentom u kulturi Hrvata.*"[3]

Đuro Basler zaključuje svoju preporuku za izdanje knjige ovako: "*Tekst se lagano čita, rečenice su jasne, a zaključci logični. Nema nate-*

---

ga koje se u Zagrebu najviše kupuju); *Borbina Osmica* broj 523 od 5. travnja 1990.; *Slobodna Dalmacija* od l6. travnja 1990. *Nedjeljna Dalmacija* objavila je prema toj knjizi poseban podlistak u šest nastavaka u siječnju i veljači 1990., po naslovom *Podrijetlo Hrvata*. U tijeku siječnja 1991. objavljene su u hrvatskom dnevnom tisku i prve vrlo pozitivne recenzije. Usp. *Slobodna Dalmacija* od 14. 1. 1990., str. 42, *Večernji list* od 31.1.1990., str. 30.

[3] Iz recenzije A. Stipčevića napisane u Zagrebu dana 3. srpnja 1989.

gnutih zaključaka što bi bili posljedica osobnih želja u nastojanjima da bi se 'dokazala' neka 'činjenica' koja de facto nema osnove."[4] Mate Suić u predgovoru I. izdanju knjige zaključio je: "*U našoj pak historiografiji Mužićevo djelo o kontinuitetu življenja i elementima autohtonosti na našem hrvatskom prostoru jest i bit će još dugo ostvarenje s odlikama prvenca suvremenog usmjerenja u našoj i u svjetskoj povijesnoj znanosti*."[5]

2.

U toj knjizi poštovao sam samo dosadanja znanstvena utvrđenja, a ne nikakve "autoritete". Tako sam se osvrnuo nekoliko puta i na Katičićeve izlete u historiografiju, zamaskirane lingvistikom, i dokazao da on nema dovoljno interdisciplinarnog znanja da može mjerodavno suditi o problematici u koju se upušta. Radoslav Katičić je nakon pojave knjige, pošto se osjetio osobno pogođen, gotovo trenutno napisao ocjenu za *Obavijesti* Hrvatskoga arheološkog društva u kojoj je najavio svoj opširni osvrt na moju knjigu koji je pripremio za *Starohrvatsku prosvjetu*.[6] U toj kratkoj ocjeni naglasio je da je za većinu "*to knjiga koje se treba čuvati*" i od koje koristi mogu imati samo upućeni.[7] U duhu Katičićeva pisanja javio se i Neven Budak u travnju 1990. u zagrebačkom tjedniku *Danas*.[8] *Danas* je točno prenio moja stajališta, osim što je iz moga odgovora koji sam poslao iz Splita 18. travnja 1990. godine izostavio ovaj završetak: "*Ljudi se ne rađaju jednaki ni po prirodnoj inteligenciji, a tijekom života razlikuju se i po stečenom znanju. Mislim da čitateljima, a osobito stručnjacima neće biti teško usporediti Budaka i mene u navedenom smislu, a na temelju naših objavljenih radova.*" Temeljni Budakov prigovor meni bio je da

---

[4] Iz recenzije Đ. Baslera, koju je napisao u Sarajevu dana 28. svibnja 1989.

[5] M. Suić, *Korijeni naše autohtonosti*. U: I. Mužić, *Podrijetlo Hrvata*. Nakladni zavod MH, Zagreb, 1989, str. 5-7.

[6] R. Katičić nije mogao čekati da izađe *Starohrvatska prosvjeta*, pa je taj svoj, za normalnu ocjenu neuobičajeno opširan rukopis, umnožio u većem broju primjeraka te ga podijelio u Zagrebu i nekim drugim gradovima svojim znancima.

[7] *Obavijesti* Hrvatskoga arheološkog društva, XXII/1990, 2, 60-62.

[8] Usp. *Danas*, IX/1990, 426, 42-43; IX/1990, 431, 32. Budaku sam odgovorio, također u *Danas*-u IX/1990, 428, 32-33; IX/1990, 433, 32.

sam "*loš amater*" (*Danas*, broj od 22. svibnja 1990.) Odgovorio sam mu da ima "*dječački pristup etnogenezi*" i da "*nije svatko tko završi povijest sposoban da bude i povjesničar*". (*Danas*, broj od 5. lipnja 1990.).[9] Očito razbješnjen mojom ocjenom njegove (ne)znanstvenosti N. Budak se skrio pod imenom stvarno nepostojeće osobe potpisane kao "Aleksandar Benažić" i u zagrebačkom *Vjesniku* (broj od 23. lipnja 1990.) napao me člančićem u kojemu je "otkrio" u mojoj knjizi o autohtonosti "rasističku kašu".[10]

…U međuvremenu su u bratskoj suradnji Wolfgang Kessler i Radovan Katičić u prvim mjesecima 1990. godine spriječili objavljivanje moje knjige u Njemačkoj. W. D. Kessler je onaj isti pojedinac koji me je 1985. godine u povodu izdanja moje knjige o masonstvu optužio da sam katolički klerikalac i antijugoslaven.[11] W. Kessler je u povodu prijedloga da recenzira moju knjigu odgovorio dne 31. siječnja 1990. profesoru Dirlmeieru kako on slabo pozna srednjovjekovnu hrvatsku povijest. ("*leider kenne ich mich in der frühmittealterlichen Geschichte der Kroaten recht wenig aus.*") Neovisno od ovog priznanja da nije kompetentan suditi o toj problematici on ipak savjetuje da se knjiga ne prevede na

---

[9] Usp. N. Budak, *Samo loš amater.* Danas, IX/1990, 431, 32.; I. Mužić, *Dječački pristup etnogenezi. Nije svatko tko završi povijest sposoban da bude i povjesničar.* Danas, IX/1990, 433, 32. Po Bratoljubu Klaiću amater je "*čovjek koji neki posao radi ne za plaću, nego iz ljubavi i sl., neprofesional*". (B. Klaić, *Rječnik stranih riječi.* NZ MH, Zagreb, 1986, str. 56.) Činjenica je da se nekada na Pravnom fakultetu u Zagrebu predavala stara hrvatska povijest (Marko Kostrenčić) i "historija naroda Jugoslavije" (Ferdo Čulinović) i da sam osobno te ispite kod tih profesora položio s vrlo dobrim uspjehom. Ako je u Budaka smisao toga pojma da sam "amater" zato što nisam diplomirao povijest onda je po toj logici "amater" i R. Katičić koji je diplomirao klasičnu filologiju, a njega N. Budak posebno cijeni. Postoji mogućnost da Budak pod pojmom "amater" podrazumijeva neprofesionalnost u znanstvenoj obradi povijesnih tema. U ovom slučaju u odnosu na meritorne ocjene mojih radova (M. Suić, M. Zaninović, Đ. Basler, D. Dzino, D. Alimov i drugi) Budak je sa svojim mršavim knjigama i jedva spomena vrijednim drugim tekstovima pravi amater.

[10] "Aleksandar Benažić", *Rasistička kaša.* Vjesnik, godina L/1990, 624, 18-19. (Broj od 23. lipnja 1990.)

[11] "*Das Buch ist ein typisches Beispiel antifreimaurerischer literatur klerikal-katholischer Observanz vermischt mit offenen antijugoslawischen Affekten.*" (Südost-Forschungen /München/, sv. XLIV, 1985, str. 361-364.)

njemački i to zato jer sam ja kao autor hrvatski kleronacionalist. (“*Der Verfasser ist im Grunde seines Wesens kroatischer Nationalist mit einigen klerikalen Zügen.*”) Kao konkretan prigovor naveo je kako tobože tvrdim da su Hrvati prije Srba došli u Dalmaciju. (“*Er ist ein historischer Publizist, der in der langen Reihe kroatischer Publizisten steht, die zu beweisen suchen, daß die Kroaten früher als die Serben in Dalmatien waren.*”) Ovo je dakako Kesslerova infantilna izmišljotina jer ja problematiku tog detalja nisam ni spomenuo.

Radoslav Katičić u pismu, koje je uputio 20. ožujka 1990. iz Beča prof. Viktoru Pöschlu ističe kako je pripremio osvrt na moju knjigu u kojoj ja tobože zastupam avanturističku tezu o autohtonosti Hrvata u Dalmaciji. On je na kraju zaključio kako bi za znanost bilo loše objaviti takvu knjigu. U jednom (od ukupno dva pisma koja sam iz Splita uputio Katičiću) i to u onome od 28. svibnja 1990. napisao sam mu i ovo: “*Informiran sam da ste svojom negativnom recenzijom spriječili izdavanje moje knjige na njemačkom. Na ovaj način ste se očitovali kao osoba koja bolje pozna povijest od Stipčevića, Rapanića, Suića i Baslera, što je dokaz Vaše skrajnje umišljenosti i prepotentnosti. Bitna je ipak činjenica da moja knjiga do temelja ruši teze koje Vi zastupate u historiografiji i to tako da Vas osobno navodim, pa nije bilo ni malo časno od Vas da se prihvaćate davati mišljenje o knjizi kada je u pitanju prijevod s obzirom da ste Vi zainteresirana stranka. Iz moje knjige proizlazi da ste Vi kao lingvist ušli amaterski u područje historiografije i da ste na tom području dokazali samo koliko imate pjesničku fantaziju.*”

Kessler i Katičić u svom bratskom tretiranju moje knjige najvjerojatnije nisu pretpostavljali da ću ja doći u posjed takvih izljeva njihove intime. Komentar njihova ponašanja prepuštam sudu normalnih čitatelja. Dr. Helmuth-Zdenko Wantur, koji je bio detaljno upoznat s ovim slučajem, njihovo je ponašanje u pismu koje mi je uputio 27. travnja 1990. godien iz Heidelberga ovako komentirao: “*Na osnovu ovih mišljenja, odustali su profesori Dirlmeier i Pöschl od preporuka za izdavanje Vaše knjige u Njemačkoj. Meni je vrlo žao, da se moj podhvat izjalovio i nije doveo do željenog rezultata. Nezavisno od toga, jeli se jedan znanstvenik slaže sa iznesenom predpostavkom ili ne, mora se po mome mišljenju*

omogućiti izdavanje jednog tako temeljito obrađenog djela, kao što je Podrijetlo Hrvata. Mnogostranost i oprečnost predpostavki i mišljenja su temelj za razvitak nauke i ključ za pronalaženje istine ili objektivnog zaključka."

R. Katičiću uz to nije bila dovoljna ni objavljena ocjena u *Obavijestima* ni širenje njegova rukopisa za *Starohrvatsku prosvjetu*, pa je u zagrebačkome *Vjesniku* objavio, u nekoliko nastavaka u siječnju 1991. godine, podlistak o podrijetlu Hrvata gdje pokušava obračunati s mojom knjigom, koju inače ne spominje, i to na sebi svojstven način, da tumači izvore onako kako njemu odgovaraju. R. Katičiću je konačno njegov razvučen i dosadni tekst, često bez sveze s mojom knjigom, objavljen u ljetu 1991. godine u *Starohrvatskoj prosvjeti*, ali uz moj odgovor na njegove primjedbe. R. Katičić je suočen s mojom poraznom kritikom njegovih teza, tražio od uredništva *Starohrvatske prosvjete* mogućnost da makar ukratko reagira na moj odgovor. Je li se Katičić (inače već u godinama), radeći na takav način, ponio kao razmaženi dječak, koji uvijek mora biti u pravu, mislim da čitateljima neće biti teško ocijeniti. Kao primjer njegove nedosljednosti, koja se očituje i zbog prevage emocionalnog nad racionalnim u njegovu pisanju, navodim ovo: Pri kraju recenzije prvog izdanja moje knjige on je napisao i sljedeće: "*Ovdje su se razmatrali samo neki vidovi Mužićeva razlaganja, uglavnom oni koji su za njegovu autohtonističku tezu temeljni, a uz to još i takva pitanja o kojima ovaj recenzent ima šta konkretna reći. To su takve točke u kojima se ne slaže s autorom. Izostalo je mnogo toga u čem se on s njime potpuno slaže, ali i mnogo toga s čime ne, jer bi ovaj kritički prikaz bio znatno dulji nego već jest da se recenzent osvrtao na sve čemu u toj knjizi po njegovu mišljenju valja prigovoriti. U prethodnim poglavljima iznesene su i obrazložene primjedbe na slabosti Mužićeve knjige. Njezine su se dobre strane spominjale tek usput. Zato je ovdje potrebno istaknuti upravo njih, i to s obzirom na cjelinu djela. Mužićeva je zasluga na prvom mjestu to što je u središte pozornosti postavio pitanje o podrijetlu Hrvata, opsežno i cjelovito kako to od Šišića nitko više nije učinio, zahvaćajući i šire i dublje od njega, iako s mnogo manje smisla za skladan sintetski prikaz, i unoseći nova gledišta u rasuđivanje o tom predmetu.*

U Šišića su neki elementi autohtonističkog modela implicitno prisutni, već time što on svoju ‚Povijest Hrvata u doba narodnih vladara' počinje Ilirima, ali to nigdje nije eksplicitno i nigdje se ne postavlja kao problem. Daljnja je velika Mužićeva zasluga što je proradio i ekscerpirao silno opsežnu literaturu relevantnu za njegov predmet, što s njom upoznaje čitatelja, prikazuje mu je, referira i citira opširne odlomke iz nje. Nažalost, kako se u prethodnim poglavljima pokazalo na mnogim primjerima, on u tome nije uvijek pouzdan i korektan. Zbog toga ta knjiga može vrlo korisno poslužiti, ali samo upućenima, dok je opasna svima koji se samo na nju mogu osloniti. A kako je to knjiga koja će baš slabije upućenima biti osobito privlačiva, u tome je vjerojatno i njezin najteži nedostatak. Za većinu je to knjiga koje se treba čuvati... Kada se povuče crta, zbroji i oduzme sve, najveća je vrijednost Mužićeve knjige što razmišljanjima o podrijetlu Hrvata daje novo usmjerenje, što ih upućuje na autohtonizam, koji je uza sve rezultate novijih istraživanja ostajao zanemaren, osobito u kulturnoj svijesti širokih krugova... Prilog toj raspravi neka bude i ova recenzija, a njezin pisac izriče ovime Ivanu Mužiću pred svom znanstvenom javnosti svoju zahvalnost za bogate, mnogostruke i izazovne poticaje što ih je dobio od njega da ju napiše."[12] Međutim, isti je taj R. Katičić razbješnjen mojim odgovorom na njegovu recenziju u istom broju *Starohrvatske prosvjete* zapisao i ovo: "*A Mužića pozivam da se, iz razloga gospodarskih, radi štednje papira i tiskarskih troškova iz razloga ekoloških, radi čuvanja čistoće intelektualnoga okoliša, i nadasve iz razloga njegovih osobnih, radi čuvanja njegova vlastita ugleda, prestane javljati oko takvih znanstvenih pitanja valjanu rasuđivanju o kojima nije dorastao.*"[13] Citirana je Katičićeva stilizacija vrlo važna jer iz njezina nemoćnog bjesnila može i svaki laik točno dijagnosticirati stanje njezina autora. Činjenica je da se u svome prilogu Katičić ne osvrće ni na Borovu lingvističku argumentaciju koju sam ja citirao, osim što tvrdi da je o tome iznio Bogo Grafenauer "*sve što treba*". Koliko je R. Katičić ljubitelj objektivnosti, dokazuje i nje-

[12] R. Katičić, *Uz početke hrvatskih početaka*. Književni krug, Split, 1993, str. 229-230.

[13] R. Katičić, *Još jednom o Mužiću*. Starohrvatska prosvjeta, ser. III, sv. 19, Split, 1989, str. 287.

gov primjer pozivanja na Grafenauera: on se pozvao na Grafenauera, ali nije spomenuo kako je Ivan Tomažič odgovorio Grafenaueru i njegovim pristašama.[14] Katičić u svojem odgovoru ponavlja neke teze, na primjer o Tomi arhiđakonu koje sam mu već ranije pobio, a na moje opširno pozivanje na najnovija antropologijska ispitivanja uopće se ne osvrće. Očito, on je u toj materiji potpuna neznalica i zato je njegova šutnja o tome pohvalna, ali je prepotentno od njega da se takvim neznanjem bitnog dijela ove interdisciplinarne problematike usuđuje o njoj donositi zaključke. Ako antropologijska i antropogenetička istraživanja potvrđuju kontinuitet stanovništva na našim prostorima, onda je bilo čije prigovaranje protiv autohtonosti samo brbljanje. Iz ovog primjera očito je koliko je R. Katičić nejak i u znanstvenoj metodologiji. Iz svega je jasno da je moja knjiga postala R. Katičiću opsesija kojoj on uzaludno posvećuje vrijeme i prostor, ali se nadam da će moći shvatiti kako se moja citirana - u *Danasu* neobjavljena - poruka Budaku odnosi i na njega. Katičićeva neznanstvena metodologija očituje se i na pokušaju njegova obračunavanja s H. Kunstmannom. On je analizirao Kunstmannovu tezu o migracijama Slavena s juga na sjever i ističući kako nitko na Zapadu ne osporava toga njemačkog znanstvenika o tome zaključuje ovo: "*A što se Kunstmanna tiče, nije sve samo u navedenim okolnostima. K tomu je on, po svemu se čini, osobito drag čovjek. Kolega ga ne cijene samo nego ga i vole. U malom mjestu Raiten ima gostoljubiv dom, a njegova gospođa Gertruda takva je osoba i domaćica da se svatko u njih dobro osjeća i postaje odanim prijateljem. Nije lako radi apstraktnih probitaka znanosti mutiti bistre i lijepe ljudske odnose. Kunstmannova dobronamjernost tako je očita da njemu, uglednom znanstveniku i učitelju, nije lako podijeliti gorku lekciju koja je tu potrebna.*"[15] Navedeno

---

[14] Usp. I. Tomažič, *Z Veneti v novi čas Odgovori-Odmevi-Obravnave*. Beč-Ljubljana, 1990, str. 366. U ovoj Tomažičevoj knjizi objavljen je i mali izvod iz moje veće rasprave o slavenskom jeziku u rimskoj provinciji Dalmaciji, koja je inače objavljena u Rimu, u proljeće 1991. godine, na talijanskom jeziku.

[15] R. Katičić, *Kunstmannovi lingvistički dokazi o seobi Slavena s juga na sjever.* Starohrvatska prosvjeta, ser. III, sv. 20, Split, 1990, str. 235.
Autoru ove knjige je posebna čast što mu je sveuč. prof. dr. Heinrich Kunstmann u pismu od 2. lipnja 1991. godine iz Raitena napisao da u njegovoj knjizi o podrijetlu Hrvata nije uspio otkriti ni jednu bitnu netočnost. Uzgred napominjem da je Nada

Katičićevo mišljenje je primjer uzorne komičnosti jer u sebi sadržava nemoguću pretpostavku da svi njemački, europski i drugi znanstvenici posjećuju Kunstmannov dom zbog čega ne mogu objektivno pisati o njegovim raspravama.

Objavljivanje II. izdanja moje knjige stvorilo je i laiku lako prepoznatljivu dubinsku neurozu u R. Katičića, koji o tome osobno svjedoči ovom stilizacijom: "*Čitatelj se toj knjizi, ako sam nije dobro upućen u predmet o kojem se u njoj piše, ne može s povjerenjem prepustiti da ga vodi! Ovdje se spominje radi potpunosti i jer upućenu čitatelju može biti i korisna*."[16]

R. Katičić i N. Budak ostali su usamljeni u svojim "profesorskim" osudama. Napominjem da su samo rijetki pojedinci iz Katičićeva užeg kruga pozdravili njegovu knjigu sakupljenih članaka pod naslovom *Uz početke hrvatskih početaka* (Split, 1993.). Tako je njegov kolega Petar Šimunović u lako prepoznatljivom tonu udvaranja naveo kako se Katičić suprotstavio u toj knjizi autorima koji kao Mužić i Kunstmann zastupaju autohtonost i kontinuitet. On je umjesto da prijateljski Katičiću preporuči kako treba još bolje naučiti latinski radi ispravnog shvaćanja izvora zaključio: "*Oba navedena autora* (*I. Mužić i H. Kunstmann*) *stekli su svojim djelima podosta poklonika, zagovornika i sljedbenika, čineći dodatne smutnje u hrvatskoj historiografiji ranoga srednjeg vijeka. Ova Katičićeva osporavanja i razlaganja, pisana znanstvenom akribijom i snagom argumenata, bila su nužna da se ponovno upoznamo kako zapravo stvari stoje i kako tekstovi izvješćuju, te da se svrate mnoga zabludjela poimanja iz najranije hrvatske povijesti u prave tijekove hrvatske povjesnice*."[17] U svezi s tim Šimunovićevim hvalopojkama

---

Klaić priznala kako je upoznavanje s Kunstmannovim radovima o seobama s juga na sjever za nju bilo pravo otkriće. Ona je odmah prihvatila njegove rezultate ističući Kunstmannovo golemo znanje slavističke problematike i literature. (N. Klaić, *Eine erfolgreiche neue Theorie über die Frühgeschichte der Slaven.* Ars Philologica Slavica Festschrift für Heinrich Kunstmann. Verlag Otto Sagner, München, 1988, str. 231-238.)

[16] R. Katičić, *Na ishodištu*. Matica hrvatska, Zagreb, 1994, str. 127.

[17] Petar Šimunović, *Poticaj.* Forum, XXXIII/1994, 1-2, 138. Rijetki su i publicisti koji bez rezerve prihvaćaju Katičićevo pisanje. Kada se pojavio jedan takav, koji inače nije objavio ni jedan spomena vrijedan znanstveni tekst, odgovorio sam mu

treba upozoriti kako je sam Katičić (u svojem pobijanju Kunstmannovih radova) nagovijestio mogućnost potpune kapitulacije nekih svojih dosadanjih temeljnih polazišta i to ovim jasnim riječima: "*Ovdje nije pobijana misao da su se u ranom srednjem vijeku Slaveni mogli seliti s juga na sjever. S tom mogućnošću treba uvijek računati, a izneseni su i ozbiljni razlozi za to da je to u pojedinim slučajevima i moglo biti tako. Prema svim argumentima koji se donose u tom smislu treba biti otvoren i pozorno ih odvagivati. Koliko god to danas izgledalo nevjerojatno, možda se ipak jednoga dana pokaže čak i da je glavni smjer tih seoba bio upravo takav. Ovdje se tvrdi i obrazlaže samo to da Kunstmann svojim etimološkim istraživanjima takvoj argumentaciji nije pridonio ništa*."[18]

Kao poseban primjer u pristupu problematici autohtonosti navodim Brunu Kuntić-Makvić, koja ovako razmišlja: "*Ni danas Katančiću u nas ne nedostaje istomišljenika. No dok je on tezu o autohtonosti zastupao prikladno znanosti svoga okruženja i svoga doba, njegovi su današnji sljedbenici izvan znanstveničkih međa. Između ostalog, očigledno i time što ne uzimaju u obzir rad vlastitih starijih prethodnika, od kojih bi se mnogošto moglo i naučiti. Osobito je to napadno u knjizi I. Mužića, Podrijetlo Hrvata,... gdje autor dva stoljeća nakon Katančića zastupa vrlo slične, pa čak i posve iste teze, a da pritom nije našao shodnim u svoj aparat uvrstiti djela iz korpusa rane hrvatske historiografije, od humanizma nadalje, gdje su one već bile postavljene i elaborirane*."[19]

3.

Katičićevo i Budakovo suđenje mojem djelu nije nikog posebno impresioniralo, a najmanje uvjerilo ni u hrvatskoj ni u srpskoj sredini. U međuvremenu je objavljeno god. 1994. u Rimu na talijanskom jeziku III.

---

na odgovarajući način u dnevnom tisku. Usp. Vjesnik, LVII/1996, 17664, 11. (Broj od 17. prosinca 1996.)

[18] R. Katičić, *Kunstmannovi lingvistički dokazi*..., nav. dj., str. 236.

[19] B. Kuntić-Makvić, *Podrijetlo Hrvata prema Matiji Petru Katančiću u njegovu opisu Podunavlja*. N. Budak (uredio), *Etnogeneza Hrvata*. NZ Matice hrvatske – Zavod za hrvatsku povijest, Zagreb, 1995, str. 62.

dopunjeno izdanje moje knjige. Godine 1996. tiskano je opet dopunjeno IV. izdanje knjige pod novim naslovom *Slaveni, Goti i Hrvati* i to s predgovorom povjesničarke prof. Benedikte Zelić-Bučan. Ovo izdanje je postalo odmah po izlasku iz tiska jedna od najtraženijih knjiga u Hrvatskoj kako je to zabilježeno u dnevnom tisku, radiju i televiziji.[20] Knjiga je već u prvim mjesecima 1997. rasprodana i zato se pojavilo novo i znatno dopunjeno V. izdanje, koje je također prema izvještajima u tisku bilo vrlo traženo pa se zato pojavila potreba za VI., a kasnije i VII. izdanjem.

Sudovi R. Katičića i N. Budaka ostali su samo mrtva slova na papiru u smislu da ih drugi nisu prihvatili.

Prvi osvrt na knjigu objavio je Milko Brković, koji je zaključio kako se "*s pravom možemo složiti s tvrdnjom akademika Mate Suića da ovo Mužićevo djelo, o kontinuitetu življenja i elementima autohtonosti na našem hrvatskom prostoru, jest i bit će dugo ostvarenje s odlikama prvenca suvremenog usmjerenja u našoj i svjetskoj povijesnoj znanosti*".[21] Znanstvene rezultate knjige prva je prihvatila poznata povjesničarka Benedikta Zelić u svojem pregledu hrvatske povijesti koji je u nastavcima objavljivala u zagrebačkom mjesečniku *Narod*, a posebno u predgovoru IV. izdanju knjige pod naslovom *Problematika postanka i pokrštenja hrvatskog naroda.*[22] Moje zaključke prihvatio je i jezikoslovac Mate Šimundić (tada sveučilišni profesor u Mariboru) u *Predgovoru V. izdanju* knjige.[23]

Ivo Rendić Miočević je savršeno shvatio bit te problematike i na nju ovako upozorio: "*I. Mužić je nesumnjivo zaslužan za to što se, uz pomoć bogate literature, prihvatio teškog problema postavljajući znanosti mnoga pitanja na koja je pokušao odgovoriti, a ako u tome uvijek nije uspio, potaknuo je druge istraživače da pokušaju na njih odgovoriti... Jesu li Mužićevi zaključci presmioni? Historičari ih teško prihvaćaju, ali oni su,*

---

[20] "*Lista najprodavanijih knjiga u anketi emisije Pola ure kulture (HTV) i Kulturnog obzora Večernjeg lista.*" (Večernji list od 1., 8., i 15. prosinca 1996.) Usp. i niz emisija posvećenih kulturi na radio Splitu tijekom prosinca 1996. i recenziju u *Kulturnom prilogu Slobodne Dalmacije* u broju od 26. studenoga 1996.

[21] Milko Brković, *Podrijetlo Hrvata*. *Zadarska revija*, XXXIX/1990, 4, 544.

[22] I. Mužić, *Slaveni, Goti i Hrvati*. IV. izdanje. Iberia, Split, 1996, str. 29-35.

[23] I. Mužić, *Slaveni, Goti i Hrvati*. V. izdanje. Dominović, Zagreb, 1997, str. 37-47.

ako ništa drugo, sasvim ravnopravni zaključcima koji proizlaze iz nedovršenih diskusija o doseljenju koje nisu mnogo napredovale od početnih analiza naših historičara iz XIX. stoljeća. Autohtona sastavnica hrvatstva ipak se sve jače naglašuje u znanosti. Veliki poznavalac naše antike M. Suić s pravom smatra da je mnogo važnije protumačiti formiranje hrvatskog naroda na njegovu današnjem prostoru i otkriti što je autohtono asimilirano nego uporno (ali bezuspješno) istraživati odakle su Hrvati došli… Međutim, dokazi o kontinuitetu autohtone kulture na području Ilirika zaista su brojni… Možemo zaključiti da je ilirska komponenta imala veliku ulogu u formiranju Južnih Slavena. U početku ne možemo apriori govoriti o hrvatskom ili srpskom narodu već samo o autohtonoj masi i na njoj nadograđivanom slavenskom stratumu."[24]

Mate Suić u *Pogovoru* VI. izdanju knjige 1998. godine u potpunosti je zanemario objavljena zamišljanja Katičića i Budaka te bez dvoumljenja zaključio: "*Mužić je stvarno, zahvaljujući svojoj intelektualnoj snazi i ustrajnosti, temeljio svoju novu redakciju na impozantnom broju autora i njihovih djela. On kompetentno vrednuje kako izvore tako i rasprave kojima se služio… Činjenica je da Mužić valjano revalorizira probleme arheologije i povijesti kasnoantičkog i srednjovjekovnog razdoblja… Mužić spada među one koji se ne zadovoljavaju samo nabrajanjem naslova i imena autora, nego često uspjeva do srži iz izvora iscijediti ono što se uopće može. A to traži mnogo znanja, strpljenja i vremena*."[25]

Objektivnost knjige posebno je potvrđena od srpskih povjesničara. Relja Novaković (srpski povjesničar specijaliziran za srednjovjekovnu srpsku povijest) u pismu iz Beograda od 27. I. 1990. godine zaključuje: "*Javljam da sam Vašu knjigu Podrijetlo Hrvata na vreme primio… za koju mogu da kažem da je neobična po zamisli, po koncepciji, a istovremeno veoma korisna svakome koga interesuje poreklo balkanskih naro-*

---

[24] Ivo Rendić Miočević, *Zlo velike jetre. Povijest i nepovijest Crnogoraca, Hrvata, Muslimana i Srba*. Književni krug, Split, 1996, str. 37-40. Usp. Bože Mimica, *Numizmatika na povijesnom tlu Hrvatske Rani srednji vijek*. HAZU u Zagrebu–Vitagraf u Rijeci, Rijeka, 1995, str. 282

[25] M. Suić, *Nova post vetera iz pera Ivana Mužića*. U: *Hrvati i autohtonost na teritoriju rimske provincije Dalmacije*. VI. izdanje. Dominović, Zagreb, 1998, str. 505-507.

da, Slovena, odnosno u ovom slučaju, Hrvata. Ja sam pre svega zadovoljan što sam se i ovog puta uverio da sam bio u pravu kad sam govorio da čovek ne mora da bude školovani istoričar da bi uspešno rešavao neke preteške probleme iz istorije. Vaše poznavanje literature zadivljuje, ali nije samo to. Pitam se kako ste uspeli i za koje vreme da sve to savladate i da istovremeno uspešno razvijate Vašu osnovnu misao i koncepciju, a ni život Vam nije bio lak… Ja Vašu knjigu čitam pažljivo i sa uživanjem, jer osećam da imam što i da naučim… Meni se Vaš metod dopada. On istovremeno prikazuje i veliko znanje sa kojim Vi raspolažete, ali i veliku energiju i ljubav za ono što istražujete i hoćete da dokažete. Ako je tako kako mislim, iskreno Vam kažem da veoma poštujem tu Vašu osobinu i kad bih imao vremena i snage da nešto slično pokušam da pišem o Srbima morao bih da primenim mnogo što od Vašeg pristupa i primene. Zaista je u Vaš rad uložen golem trud… Još jednom velika Vam hvala što ste mi ovu dragocenu knjigu poslali. Ona se može pročitati odjednom, ali mislim da je još korisnije da se pročitava više puta, da jednostavno služi kao koristan priručnik."[26]

Sveuč. prof. dr. Đorđe Janković iz Beograda ovako piše: "*Napokon sam pročitao Vašu zanimljivu knjigu. Mislim da bi Vaš osnovni zaključak mogao biti tačan... Sve ove napomene ne osporavaju osnovnu nit Vaše knjige, da su Hrvati jednim svojim slovenskim delom autohtoni. Važno je da se istraživači oslobode šablona, davno izgrađenih predubeđenja, da se kritički sagleda sva građa, i otvore nove mogućnosti za rešavanje takvih pitanja. Tu Vaša knjiga može da odigra veliku ulogu.*"[27]

Shvaćanje dijela srpske sredine i to one izvan znanstvenih krugova objavljeno je u beogradskome dnevniku *Politika*. Tu se, između ostalog, zaključuje i ovo: "*Počivajući na impresivnim antropološkim i istorijskim, etnološkim i etnogenetskim istraživanjima, Podrijetlo Hrvata izvodi kopernikanski prevrat u našoj nauci. Reč je o delu koje nizom posrednih i neposrednih dedukcija te pozitivnih dokaza pobija rasprostranjenu i uvreženu teoriju o seobi Slovena na Balkansko poluostrvo... Mužićev rad razvija i dovodi do potpunih zaključaka mnoge nagoveštaje i intuicije*

[26] Relja Novaković u pismu autoru iz Beograda od 27. I. 1990. godine. U istom smislu pisao mi je i prof. dr. Radivoje Pešić u pismu iz Beograda od 8. veljače 1991. godine.

[27] Citat iz pisma Đ. Jankovića koje je uputio iz Beograda autoru 8. II. 1991. godine.

velikih prethodnika, od Đure Szaboa i Vladimira Dvornikovića do Jakova Bačića i Nade Klaić. Pokazanoj erudiciji i istraživačkoj odlučnosti te po sposobnosti za tanane analize i smele sinteze - Mužić se Podrijetlom Hrvata dokazuje kao obnovitelj magistralnog puta naše nauke koji je bio zatamnjen ratom i odgovarajućim socrealističkim varvarstvom. Katastrofalne posledice tog varvarstva i više decenijsko debil-usmerenjaštvo onemogućuje široj javnosti da spozna značenje i značaj Mužićeve studije."[28]

[28] Dragoš Kalajić, *Iliri su Sloveni*. Politika (Beograd), LXXXVII/1990, 27479, 19. Broj od 7. IV. 1990. Up. i Srđan Stojančev, *Potomci Ilira*. *Galaksija* (Beograd), XVIII/1990, broj za kolovoz 1990. godine, str. 69-71.

II.

MLADENE ANČIĆU, SAŽALJEVAM TVOJE STUDENTE!

1.

U tekstu *Inventar splitskoga kancelara i javnog bilježnika Tome Colutii de Cingulo* (Radovi Zavoda pov. znan. u Zadru, sv. 47/2005.) objavio si o meni (citiram u cjelini i doslovno) sljedeće:

"*Posljednji pak odjek od humanista utemeljene 'ilirske' tradicije, gotovo kao ironični povijesni post scriptum, no u stvarnosti tek kao rezultat i posljedica neukosti i potpunoga nerazumijevanja povijesnoga gibanja, pojavit će se na stranicama knjige koju u već bezbroj izdanja sada, na prijelomu 20. i 21. stoljeća, uporno reproducira, a gdje drugdje do u Splitu, gradu Tome Arciđakona i magistra Tome Colutii, tamošnji 'samouki povjesničar' Ivan Mužić. Svoje je djelo o 'podrijetlu Hrvata', zamišljeno i ostvareno kao dio novoga sklopa 'hrvatskog povijesnog narativa', on do sada uspio tiskati u čak sedam izdanja – tri u Zagrebu, dva u Splitu, jedno u Rimu (!?), te jedno u Zagrebu i Splitu.* (*Ivan Mužić, Hrvati i autohtonost na teritoriju rimske provincije Dalmacije, Split, 2001. Informacije o ranijim izdanjima donosi sam autor na posljednjoj stranici knjige, gdje je tiskan i pregled izdanja ostalih njegovih djela.Već iz samih naslova tih djela dadu su razaznati grandiozne autorove ambicije sklapanja novoga hrvatskog povijesnog narativa –njegove su teme naime redom: podrijetlo Hrvata, masonstvo u Hrvata, Stjepan Radić, kardinal Alojzije Stepinac, Katolička crkva, Ante Pavelić, te Hitler i Izrael.*) *Već je uz prvo izdanje toga djela akademik Radoslav Katičić pokušao samoukoga autora prilično blagonaklono i dobrohotno upozoriti na, u najmanju ruku, nepouzdan i nekorektan postupak s velikim dijelom literature.* (*Radoslav Katičić, Ivan Mužić o podrijetlu Hrvata, Starohrvatska prosvjeta, ser. III, 19/1989., pretiskano u: ISTI, Uz početke hrvatskih početaka, Split, 1993.*) *No, u diskusiji*

koja se razvila i u svojim odgovorima, sumiranim u 'Predgovoru' novim izdanjima svoga djela, (*I. Mužić, o. c., str. 13–21.*) *pokazao je Mužić zavidnu dozu agresivne nekulture, pri čemu on sam sebe očito zamišlja kao 'borca za istinu o Hrvatima' nasuprot onima koji u njegovim predstavama predstavljaju 'sile komunističkoga mraka'. Ovakve predodžbe i iz njih izvedene zamišljene slike predstavljaju u stvari bît svih Mužićevih djela, pa bi ih svakako valjalo posebice raščlaniti i dekonstruirati, dovodeći ih u vezu s realnom društvenom potrebom za mijenjanjem povijesnih paradigmi naslijeđenih iz ranijega* (*totalitarnoga*) *sustava. Uglavnom, kao i većina suvremenih 'autodidakta', Mužić ne shvaća bît znanstvenoga rada, iz čega proizlaze problemi s jasnim definiranjem kategorijalnoga aparata i korištenjem već postojećih paradigmi. K tomu, on očito ne razumije proces stvaranja i reproduciranja pojedinih ideja i njihova uobličavanja u apstraktne konstrukte kojima se onda objašnjava povijesno gibanje. Rezultat svega toga je njegov 'metodološki postupak' koji počiva na ideji da se iz primarnih i sekundarnih vrela, kao iz kakve skupine jelovnika različitih restorana, može preuzimati ono što autoru odgovara i jednostavno zanemarivati ono što mu ne odgovara ili što ne smatra važnim. Zorno to* (*da se ovdje ne bih upuštao u dugačko razglabanje*) *ilustrira način postupka s likovnim prilozima koje koristi – oni nisu numerirani, a za velik se dio njih i ne zna ni čije su djelo ni odakle su preuzeti* (*tako se, primjerice, stvara dojam kako su stručnom oku lako prepoznatljive rekonstrukcije Đ. Baslera ili P. Anđelića zapravo djelo I. Mužića*), *a ponekad se čak ne zna ni što predstavljaju* (*što, primjerice, reći za ovakvu legendu ispod slike koju zbog nedostatka numeracije i nije moguće precizno citirati: 'Ostaci srednjovjekovnog kamenog crkvenog namještaja u Hrvata, Arheološki muzej Split'). Stoga se na to djelo, koje je kao post-moderni pastiche nerijetko čak i ispod razine djela Tome Arciđakona iz 13. stoljeća, zapravo više i ne isplati ozbiljno osvrtati u njegovoj quasi znanstvenoj dimenziji. Tragikomično, međutim, djeluje činjenica, koju vrijedi zabilježiti, jer je ona svojevrsna polazna točka za raščlambu ukupnoga Mužićeva djelovanja te na stanovit način objašnjava velik broj izdanja (i daje naslutiti tajne 'poslovne' veze i vjerojatno korupciju), da se sedmo izdanje toga pasticha dijelilo kao nagrada najboljim učenicima zadarskih gimnazija školske 2003./04. godine.*"

2.

Najprije ću te utješiti:

Po struci nisam psihoanalitičar pa zato ne ću utvrđivati kada spominješ "*zavidnu dozu agresivne nekulture*" da li projiciraš vlastitu psihu u mene, odnosno da li je tvoja podsvijest opsjednuta jalom prema svakome u odnosu na koga se osjećaš intelektualno inferioran. Inače, kada bi se tvoj citirani pasus dao na odgovarajuće vještačenje, onda bi sigurno rezultiralo da on asocira na ogovaranje neke stare babe po pazaru. Ali, pođimo redom:

Izgleda da je bit tvoje pisanije da sam "*samouki povjesničar*" vjerojatno zato jer nisam diplomirao povijest, ali upravo ti u svojim pisanjima demantiraš sama sebe. Naime, prihvatio si Margetićevo mišljenje (koje je on nekad izricao mudro -uz određene ograde!) da su Hrvati doselili krajem VIII., odnosno početkom IX. stoljeća. Iz ovoga primjera proizlazi da si očito nedosljedan jer je Lujo Margetić, kao i ja, diplomirao na Pravnom fakultetu u Zagrebu. Dakle netko, kada to tebi odgovara, može istodobno biti diplomirani pravnik, ali i povjesničar, a drugi netko, kada tebi ne odgovara zato što ruši stručnu vrijednost tvoga pisanja, ne može.

Točno je da sam objavio više knjiga o raznim povijesnim temama. Dakako da prešućuješ kako sam te knjige objavio u periodu od 1967. godine, dakle kroz proteklih 40 godina. Nezločestome to je veoma važno zbog činjenice da nisam u samo nekoliko godina obradio više tema. Neke sam knjige (konkretno na temu o autohtonosti ili o masonstvu) pisao svaku po oko pet godina. Tako sam odgovorno pristupao svakoj temi, koju sam obrađivao. Ti spominješ i moje knjige o Katoličkoj crkvi i Stepincu pa ću poučiti tvoje neznanje sljedeće: Recenzenti (i to dakako u pisanoj formi) za ovu tematiku bili su: prof. dr. Tomislav Šagi-Bunić i Franjo Tuđman (koji je to pisao tijekom deset dana dok je boravio 1971. u mojoj kući u Splitu.) Vjerujem da ćeš sada uspjeti shvatiti zašto sam baš ja odabran da u spomen kardinala Alojzija Stepinca dne 13. prosinca 1990. godine u Rimu održim glavni referat na svečanoj akademiji, koju je organizirala *Papinska međunarodna Marijanska akademija* u suradnji

s *Papinskim hrvatskim zavodom sv. Jeronima* i *Hrvatskom zajednicom* u velikoj dvorani *Papinskog Sveučilišta Antonianum.*

Što se tiče tvojega sitničarenja o reprodukcijama u djelu o autohtonosti trijezan čitatelj zna da one samo ilustriraju tekst i trenutno shvaća kome ih treba pripisati. U tom kontekstu spominješ Đuro Baslera, a upravo je on kao recenzent te knjige bio upoznat sa svime i nije imao primjedbe.

Inače ti napominjem da nisi prvi koji me napao zbog obrade određenih tema. A znaš li koji su bili tvoji predhodnici? Podsjećam te samo na neke: Prvi je bio Centralni komitet KP u Sarajevu, drugi je bio Ljubo Prvan "Okružni javni tužilac" u Splitu, treći je bio zloglasni Radenko Radojčić iz beogradskoga KOS-a, odnosno obavještajne grupe *Labrador* u Zagrebu, četvrti su bili vezani uz Centralni komiteta partije u Zagrebu (Zorica Stipetić, Pero Pletikosa), peti su bili dežurni redari u *Feralu* poput Ive Banca. (Nekima od navedenih odgovorio sam kako su zaslužili u *Zlodusima u Hrvatskoj*.) Stvarno je zanimljivo tko se sve tome društvu pridružuje!

Spominješ, (i to radiš što je znakovito pod navodnicima), 'sile komunističkoga mraka'. Da je takav i to veliki mrak postojao u hrvatskoj historiografiji potvrđuje Stjepan Antoljak ovako: "*Tada je hrvatska historiografija u bivšoj tzv. socijalističkoj Jugoslaviji, bila stalno i vješto prosijavana kroz partijsko-marksističko sito, pa je stoga tek tu i tamo dala od sebe nekad slabije, a rijetko jače znakove o svojoj izrazitoj hrvatskoj samobitnosti u znaku hrvatske državnosti. Usporedno s time izrasli su i brojni povjesničari, koji su nastojali što više minorizirati i čak ugasiti srednjovjekovnu povijest hrvatskog naroda i postaviti na marksistički prijesto ono razdoblje, u kojem je dominiralo jugoslavenstvo i komunistički credo, prikazujući ga nezamjenjivim i vječnim. U takvim političkim prilikama, gotovo cjelokupna hrvatska historiografija (i ime Hrvat) trebala je poći onim putem koji joj je dirigirao svemoćni jednopartijski sustav, čiji se valovi ipak nisu osjećali u tolikoj mjeri i u ostalim republičkim i pokrajinskim historiografijama u tzv. Jugoslaviji, jer im se nije stavljalo nikakve zahtjeve i izazivalo smetnje za njihov daljnji razvoj i uspon. Sve je ovo uzrokovalo da je hrvatska historiografija iskočila iz*

zapadnoeuropskih historiografskih tračnica i jedva se sačuvala od toga da prestane biti znanost... Ovakvim stavom bili su oštećeni oni rijetki naši povjesničari, koji su se borili protiv mitomanije, fetišiziranja i nekorektnosti u pisanju o zbivanjima iz pojedinih razdoblja hrvatske povijesti... Da zaokružimo, tadašnja historiografija djelomično je postala ideologija pod lažnom znanstvenom maskom kojoj su kumovala istraživanja najnovije prošlosti."[29]

I u to vrijeme, Mladene Ančiću, upravo sam osobno bio jedan od veoma rijetkih Hrvata u komunističkom režimu, koji je imao hrabrosti pisati o historiografskim tabu temama, pa sam isključivo zbog toga bio napadan, zatvaran i osuđivan. I zato sada kada direktno denunciraš kako velik broj mojih izdanja "*daje naslutiti tajne 'poslovne' veze i vjerojatno korupciju*" jasno razotkrivaš kojemu ti mentalitetu stvarno pripadaš. Možda bi zaista trebao promijeniti profesiju pa se preorijentirati u policajca ili obavještajca.

Istina je da su neka moja izdanja pomogli sponzori svojim novcem i to je normalno. Ali žalosno je da si ti državnim novcem, u povodu izložbe *Hrvati i Karolinzi*, svojim tekstom sugerirao svijetu, kao jedinu istinu, nedokazanu hipotezu da su Hrvati doselili u svoju današnju postojbinu krajem VIII., odnosno početkom IX. stoljeća. Nije niti naglašeno da je to samo pretpostavka pa se tako pred inozemnom javnošću osiromašila hrvatska povijest za oko dva stoljeća!

Ističeš kao nešto posebno dubiozno da su moje knjige tiskane u više izdanja, ali zlonamjerno prešućuješ da je svako od tih izdanja ubrzo rasprodano. Mediji (TV i novine) obavještavali su javnost kako su na knjižarskom tržištu moje knjige najtraženije. I ne zaboravi: knjige *Autohto-*

---

[29] Stjepan Antoljak, *Renesansa hrvatske historiografije*. Naša sloga, Pazin, 1996, str. 21-23.) U svezi s ovom problematikom ustvrdio sam dne 6. listopada 1996. godine sljedeće: "*U oživotvorenju hrvatske državotvorne ideje bilo je neusporedivo vrjednije nasilničko razbijanje 'bratstva i jedinstva' od strane Torcidinih navijača - na stadionima i po ulicama - nego sve što su u Hrvatskoj napisali i predavali od 1945. godine do danas svi sveučilišni profesori unitarističkih ili karijerističkih emocija*." (Izvod iz teksta pod naslovom *O hrvatskom masovnom pokretu u Splitu godine 1971.* Tekst je objavljen u časopisu Matice hrvatske u Splitu: *Hrvatska obzorja*, IV/1996, 4, 749-754. i kao poseban otisak. Isti tekst u skraćenom obliku objavljen je i u dnevniku *Slobodna Dalmacija*, broj od 7. siječnja 1997, str. 8.)

nost u Hrvata i *Masonstvo u Hrvatskoj* prodane su u više od četrdeset tisuća primjeraka što **znači da sam, ako se izuzme beletristika, najčitaniji hrvatski autor u XX. stoljeću.**

Posebno izražavaš žaljenje što se moja knjiga o autohtonosti u Hrvata dijelila školske god. 2003/04. najboljim učenicima zadarskih gimnazija. Kako to prvi put čujem koristim priliku, da se makar i naknadno, zahvalim odgovornima za taj njihov inteligentan odabir. Inače, kako ti objašnjavaš da je te iste godine (u travnju 2003.) u *Muzeju Hrvatskih arheoloških spomenika* u Splitu meni svečano dodijeljena nagrada za životno djelo Županije Splitsko-dalmatinske? Razmisli u duhu tvojeg naslućivanja teorije zavjere da se i u ovom slučaju možda ne radi o mojim tajnim vezama i korupciji pa, ako zaključiš da postoji takva mogućnost, otrči do najbližeg Državnog odvjetništva podnijeti prijavu. Ipak, ne znam kako ćeš u duhu svoje teorije o mojim tajnim vezama i korupciji uspjeti protumačiti da Bogdan Radica smatra Mužića "*najvećim našim suvremenim povjesnikom*".[30]

3.

U odnosu na moja djela ustoličuješ sam sebe kao arbitra, ali podsjeti me koje si ti važnije djelo napisao, iz bilo koje znanstvene problematike, da možeš umišljati da si neki autoritet. **Tvoje subjektivno zamišljanje o mojim radovima totalno je obezvrijeđeno objavljenim sudovima priznatih stručnjaka za pojedine teme koje sam obradio.** Oni su mi podijelili samo priznanja! Na primjer: sveuč. prof. dr. Ivan Vitezić (*Novi život*, 1968, Rim); prof. dr. Josip Buturac (*Crkva u svijetu*, 1969, Split); dr. Stanko Vujica (*Journal of Croatian Studies*, New York, 1970/71); prof. dr. Bogdan Radica (*Slavic review*, 1970, Columbia-Ohio); prof. Marijan Biškup (*Croatica Christiana Periodica*, 1979, Zagreb); dr. Eugen Laxa (*Slobodna riječ,* Sao Paolo, 1984); sveuč. prof. Leo Magnino (*La cultura nel mondo*, Rim, 1984).; akademik Franjo Šanjek, (*Revue d'histoire ecclestiatique*, Louvain-La-Neuve, 1986). I t. d. Što se tiče moje znanstvene metode o njoj se veoma pozitivno i u pisanom obli-

[30] *Hrvatska revija*, godište XXXVII/1987. godinu, br. 3, str. 453.

ku izrazio stručnjak za metodologiju i donedavni sveučilišni profesor u Zadru Ivo Rendić Miočević. Akademik Mate Suić, koji je 1989. godine recenzirao prvo izdanje moga djela o prevladavanju autohtonosti u Hrvata u 1998. godine u *Pogovoru* VI. izdanju iste knjige zaključuje: "*Mužić spada među one koji se ne zadovoljavaju samo nabrajanjem naslova i imena autora, nego često uspjeva do srži iz izvora iscijediti ono što se uopće može. A to traži mnogo znanja, strpljenja i vremena.*"

Inače svaku knjigu prije objavljivanja dajem na stručne recenzije. Tako su djelo *Hrvatska povijest devetoga stoljeća* recenzirali: dr. sc. Denis Alimov (Sveučilište u Sankt Peterburgu); dr. sc. Danijel Dzino, Sveučilište u Adelaide; prof. dr. Darko Gavrilović, Novi Sad; prof. dr. Ivan Jurić, Zagreb; dr. sc. Bazilije Pandžić, Zagreb; prof. dr. Ivo Rendić Miočević, Rijeka; akademik Radoslav Rotković, Herceg Novi. Posebno je važna činjenica da većinu stručnih recenzenata mojih radova nisam nikad sreo u životu što pametnu čovjeku potvrđuje da njihove ocjene mogu biti samo objektivne.

Ti posebno spominješ problematiku "Ilira", a kako nisi napisao ni retka o antičkoj povijesti, jasno je da si osobno apsolutno nekompetentan suditi o knjizi *Hrvati i autohtonost*. Recenzenti raznih izdanja ove knjige u cjelini ili dijelovima bili su: prof. dr. Đuro Basler (Sarajevo), prof. dr. Marko Japundžić (Zagreb), prof. dr. Leo Magnino (Rim), prof. dr. Željko Rapanić (Split), prof. dr. Aleksandar Stipčević (Zagreb), prof. dr. Mate Suić (Zagreb), prof. dr. Mate Šimundić (Maribor), prof. dr. Zdenko Vinski (Zagreb), prof. Eta Zelić Bučan (Split). (Nastavljam nizati titule osoba, jer je iz tvoga citata očito, kako je tebi to osobito važno.)

U pokušaju obračuna s ovom knjigom preostalo ti je samo da se pozoveš na Radoslava Katičića, koji uzgred kazano, nije povjesničar, nego profesor latinskoga i grčkog jezika. Katičiću sam odgovorio i to samo dijelom u *Starohrvatskoj prosvjeti*, a detaljno u *Predgovoru* petoga izdanja knjige *Hrvati i autohtonost* i to je dostupno svakome. (Usput: Sve što sam napisao o Katičiću mislim i danas, ali nikada nisam napisao, a niti pomislio za Katičića, da spada u "*sile komunističkoga mraka*", kako ti to sugeriraš.) Najbitnije je da su me poslije Katičićeva subjektivnoga mišljenja u pisanoj formi podržali dvojica vrhunskih hrvatskih jeziko-

slovaca i to sveuč. prof. slavistike u Mariboru Mate Šimundić i prof. dr. Valentin Putanec iz *Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* u Zagrebu. O knjizi na temu autohtonosti navodim (tebi dobro poznatog) povjesničara Milka Brkovića, koji zaključuje: "*U takvu pristupu (Mužić) koristi obilje raznovrsne literature, čak i oprečne, kojom omogućuje čitatelju da se i sam uvjeri u njegovu težnju za objektivnošću. Stoga se s pravom možemo složiti s tvrdnjom akademika Mate Suića da ovo Mužićevo djelo, o kontinuitetu življenja i elementima autohtonosti na našem hrvatskom prostoru, jest i bit će dugo ostvarenje s odlikama prvenca suvremenog usmjerenja u našoj i svjetskoj povijesnoj znanosti*". [31]

Ako je suditi prema broju dosadašnjih pozitivnih stručnih recenzija, koje su vrednovale moje i tvoje radove, onda je očit takav nerazmjer u moju korist, da se u znanstvenom smislu uopće ne možemo uspoređivati. (Konačnu prosudbu o tome možemo prepustiti javnosti na jedino objektivan način tako da objavimo sve postojeće recenzije i to ti svoje, a ja svoje.)

4.

A sada malo o (ne)stručnosti tvojega povjesničarenja.

Dobronamjerno sam ti, u dva navrata, na veoma neagresivan i kulturan način, sugerirao da se okaniš historiografije. Tako sam u *Uvodu* svih pet izdanja *Hrvatske kronike* iznosio kako je tvoje shvaćanje popa Dukljanina "*jedva moguće zamisliti*" jasno ti poručujući da tvoje bujno zamišljanje o toj problematici ne zaslužuje ni redka osvrta. Moju poruku nisi poslušao i zato sam te u prvom izdanju *Hrvatske povijesti devetoga stoljeća* upozorio sljedeće:

Citati o tebi (iz moje navedene knjige):

I.

"Ivo Goldstein točno napominje kako se i M. Ančić (u tekstu *Hrvatska u karolinško doba*) pozvao na Margetićevo pretpostavljanje o doseljenju Hrvata oko 800. godine '*ali i dalje bez pravih argumenata. Naime,*

[31] M. Brković, *Podrijetlo Hrvata*. Zadarska revija, XXXIX/1990, 4, 544.

nijedan franački izvor ne spominje Hrvate, a nema ni vijesti da su se na europskome prostoru u to vrijeme događale značajnije migracije stanovništva. Mnogi su argumentirano odbacili Margetićevu tezu.'"[32]

U prvom izdanju moje *Hrvatske povijesti devetoga stoljeća* detaljno sam te poučio zašto je tvoje navedeno zaključivanje neutemeljeno i pusto pretpostavljanje.

II.

"*M. Ančić je 1998. godine ponovio istu Šišićevu misao iz 1914. godine, i to na način kako je to 'nova lekcija ovoga ulomka', u smislu da iza Borne dolazi zarez ('ac Bornae ducis').*"[33]

Ono što si ti predstavio 1998. godine kao neko svoje otkriće napisao je F. Šišić davne 1914. godine. Svaki ozbiljan povjesničar, koji piše o ovoj problematici, morao bi poznavati ovu Šišićevu studiju. Ako si pak znao za ovo Šišićevo mišljenje onda je neoprostivo da si ga prezentirao kao svoje.

III.

"*D. M. Grmek, Dva filozofa, str. 439. O ovom Gottschalkovu spisu ne može se pisati kao o 'autobiografskom djelu' ili ga smatrati 'uspomenama', kako to radi M. Ančić.*"[34]

Gottschalk je jedan od posebno važnih vrela za staru hrvatsku povijest i dokaz je tvoga potpunoga neznanja smatrati taj njegov traktat autobiografskim djelom ili ga smatrati uspomenama. A osobito je neshvatljivo da pokušavaš raspravljati o starohrvatskoj problematici, a da nisi znao da postoji cjeloviti Gottschalkov manuskript. Cyrille Lambot je 1931. godine prepisao taj manuskript u cjelini, ali ga je objavio tek 1945. godine pod naslovom *Oeuvres théologiques et grammaticales de Godescalc d' Orbais*.[35] Mirko D. Grmek je prvi u Hrvata pregledao ovo

---

[32] I. Goldstein, *Hrvati, hrvatske zemlje i Bizant*. Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, 2003, str. 60.

[33] M. Ančić, *Od karolinškoga dužnosnika do hrvatskoga vladara*. U: *Hrvati i karolinško carstvo u prvoj polovici IX. stoljeća*. Radovi Zavoda povijesnih znanosti HAZU u Zadru, sv. 40/1998., str. 27-41.

[34] M. Ančić, *Od karolinškoga dužnosnika do hrvatskoga vladara*, nav. dj., str. 27, 39.

[35] C. Lambot, *Oeuvres théologiques et grammaticales de Godescalc d'Orbais.* "Spicilegium sacrum Lovaniense", Louvain, 1945., str. 684.

Lambotovo izdanje i utvrdio da cijeli jedan pasus nije bio dostupan Lovri Katiću i o tome je objavio posebnu raspravu.[36] Dakle ti ne pratiš niti suvremenu povijesnu literaturu.

I na kraju:

Navedeni primjeri nepobitno dokazuju da netko, u konkretnom slučaju ti, može diplomirati povijest i poslije toga moguće ostati samo diplomirani povjesničar. Jer zna se da mnogi, iz svih struka i uz sve pokušaje, ne uspjevaju prijeći put koji vodi od imaoca diplome do stvarnog znanstvenika.

U Splitu, 17. III. 2007.

P. s.

Kako je tvoje citirano mudrovanje stavljeno na internet ovaj odgovor prenosim i ja na moju stranicu: muzic-ivan.info. Usput: (samo reda radi!) poslao sam tekst i na znanje "tvojemu" uredništvu.

5.

Ovo je pismo M. Ančiću bilo prihvaćeno za tisak od urednika časopisa *Hrvatska obzorja* (Matica hrvatska – Ogranak Split). Međutim, dana 18. travnja (srijeda ujutro) 2007. u tiskari *Dalmacija papir* u Splitu intervenirao je u fazi tiskanja član redakcije navedenoga časopisa Marko Trogrlić u smislu da se ovaj tekst ne smije objaviti ili da on u protivnom slučaju prestaje biti suurednik. S obzirom da je ovaj broj časopisa trebao biti predstavljen u Slavoniji 28. travnja 2007. glavni urednik Vlado Nuić bio je prisiljen popustiti pred Trogrlićevom ucjenom. Ovaj Trogrlićev ispad zanimljiv je jer posebno svjedoči o njegovoj osobnosti. Na izbornoj skupštini MH u Splitu dana 4. lipnja 2002. godine pred mnogobrojnim članovima, kojima je Trogrlić bio totalni anonimus, osobno sam ga predložio i posebno preporučio za izbor u Upravni odbor *Matice hrvatske* u Splitu. M. Trogrlić je inače poznat kao osoba koja, što nije posve uobičajeno, istodobno djeluje u dvije splitske "konkurentne" kulturne udruge

[36] D. M. Grmek, *Dva filozofa, Gottschalk i Hasdai Ibn Šaprut, o Hrvatima u vrijeme narodnih vladara*. Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine, godište XX., br. 1-2 /39-40/, Zagreb, 1994., str. 435-448.

I. Mužić 13. prosinca 1990. godine u Rimu drži glavni referat u spomen kardinala Alojzija Stepinca na svečanoj akademiji, koju je organizirala *Papinska međunarodna Marijanska akademija* u suradnji s *Papinskim hrvatskim zavodom sv. Jeronima* i *Hrvatskom zajednicom* u velikoj dvorani *Papinskog Sveučilišta Antonianum.*

(*Matica hrvatska* i *Književni krug*) pa tako asocira na hrvatsku narodnu poslovicu kako umiljato janje dvije majke sisa. Očito je "moj" Marko i u ovom konkretnom slučaju procijenio da mu za eventualno daljnje napredovanje nezamjeravanjem može biti od koristi samo M. Ančić, a ne ja. I tako Ančić po Trogrlićevoj "logici" može napadati Mužića kako hoće, a Mužić ne može Ančiću odgovoriti na isti način. Ali, neovisno od navedenoga:

Što, bilo tko u budućnosti može očekivati od osobe poput ovoga Marka Trogrlića, kada se on iz lako prepoznatljivih pobuda odnosi ovako čak i prema onome koji mu je omogućio izbor u upravno tijelo splitske Matice? Uzgred: Matica hrvatska u Splitu, koja je cvala dok je vodio Ivan Bošković, gotovo potpuno je zamrla u doba kada joj je bio u upravi M. Trogrlić.

6.

Dodatak od 10. travnja 2009. godine:

Ančiću, iz tvoje najnovije umotvorine *Što "svi znaju" i što je svima jasno Historiografija i nacionalizam* [37] vidljivo je da sam ti postao opsesivna ideja i da žudiš da ti i knjigotiskom odgovorim na tvoje etiketiranje kako bi ti i na ovaj način (kada ne možeš na znanstveni!) bio u centru javnosti. Kao milosrdnik radi tvoga populariziranja udovoljavam tvojoj želji izdanjem ove knjige.

- U navedenoj umotvorini nimalo dubokoumnih razmišljanja pišeš: "*U takvim se okolnostima i u Hrvatskoj sve aktualnijom ukazuje potreba za promjenom starih i naslijeđenih paradigmi i shema uz pomoć kojih se objašnjava proteklo gibanje, problem koji se pojavio u svim društvima što prolaze proces tranzicije. U taj se tek otvoreni prostor djelovanja, koji podrazumijeva veliko znanje, trud i obazrivost, ali i profesionalnu etiku i osjetljivost za šire društvene probleme, nastoje ubaciti i oni koji takvu poslu nisu dorasli, i čije su ambicije daleko iznad realnih mogućnosti, što se onda nadoknađuje neodgovornom agresivnošću.*" U bilješci

[37] Mladen Ančić, *Što "svi znaju" i što je svima jasno Historiografija i nacionalizam.* Hrvatski institut za povijest. Zagreb, 2008. (Objavljeno u ožujku 2009. godine.)

77 (vezano uz citirane rečenice) stoji: "*Kao primjer oprečnih polaznih ideoloških pozicija ali vrlo sličnoga (krajnje neprofesionalnog) postupka vidi: Mužić i Goldstein, 2003.*" U nemogućnosti da shvatim što misliš postupio sam po tvojoj uputi "vidi" i našao ovo: 1. Na str. 237 stoji: "Mužić=Ivan Mužić, *Hrvati i autohtonost*. Split, 2001.; 2. Na str. 256 stoji: Mužić, Ivan (odvjetnik/pisac)-57 b.77.; 3. Na str. 230 stoji: "Goldstein, 2003=I. Goldstein, *Hrvatska povijest*, Zagreb, 2003."[38] Od svega što si napisao točno je da smo Goldstein i ja na suprotnim ideološkim pozicijama u smislu da sam ja bio i ostao hrvatski nacionalist, a on to nije. Međutim, moram navesti da Ivo Goldstein u bibliografijama svojih dosadašnjih knjiga navodi i moje radove što posvjedočuje njegovu osobnu korektnost u odnosu na vrednovanje mojih znanstvenih ostvarenja. Ako sam dobro shvatio tvoje rečenice o ambiciji iznad mogućnosti i neodgovornoj agresivnosti odnose se, osim na Goldsteinovu *Hrvatsku povijest* i na moju knjigu *Hrvati i autohtonost.* O ovoj mojoj knjizi izrekli su meritorne sudove znanstvenici s kojima se ti možeš uspoređivati samo u snu.

- Usput: Spominješ fantaziju o doseljenju Hrvata na Balkan krajem VIII., odnosno početkom IX. stoljeća pa ti preporučam da nešto naučiš iz moje rasprave *Nastajanje hrvatskog naroda na Balkanu*, koja je objavljena u *Starohrvatskoj prosvjeti*, sv. 35 za 2008. godinu. Dodajem da je Sveučilište u Sankt Peterburgu tiskalo posebno u prijevodu na ruski jezik moju raspravu pod naslovom *Sklavini-Sklabenoi i formirovanije horvatskogo naroda na Balkanah*[39], koja je objavljena u travnju 2009. godine. Možda bi ti trebao protestirati kako su to zaboravili u Rusiji, za znanstveni prilog u zborniku posvećenu F. Curti, pozvati tebe, a mogao bi zatražiti i ispravak u *Hrvatskoj enciklopediji* kako su se, bez tvoga mišljenja, usudili za mene napisati: "*Mužić, Ivan, hrv. povjesničar i publicist…*" (*Hrvatska enciklopedija*, sv. 7, str. 539.)

- Na koricama tvoje nove umotvorine *Što "svi znaju" i što je svima jasno* piše za tebe: "*prvo je zaposlen u Institutu za historiju u Sarajevu*". Mislim da to nije istina. Završio si studij na *Filozofskom fakultetu* u Sa-

[38] M. Ančić, *Što "svi znaju"*, nav. dj., str. 57.

[39] *Studia Slavica et Balcanica Petropolitana*, Sankt Peterburg, broj 2/4/ za 2008.

rajevu 1980. godine, magistrirao na *Filozofskom fakultetu* u Beogradu 1985. godine, a radio u *Institutu za istoriju* u Sarajevu od 1987. godine. Da li je tvoje prvo zaposlenje bilo u sarajevskom *Muzeju revolucije* i ako je bilo da li je tada tebi kao Hrvatu bila za to zaposlenje potrebna preporuka, a ako je bila potrebna, tko te je preporučio?

- U mome naprijed navedenom osvrtu zaboravio sam spomenuti da tvoj stil, bez obzira o kojoj problematici pišeš, strašno zamara. Tako sam se dosađivao čitajući i tvoje "analitičke prosudbe" na primjer stanja središnje Bosne iz lipnja 1993. godine ili prilog "Rat za islam". (Sve je te tekstove radio "Analitički tim pri Uredu Predsjednika HZ Herceg-Bosne" Mate Bobana, a u potpisu "tima" stoji: "Priredili: Mr. Vesna Ivanović - Mr. Mladen Ančić".) Pretpostavljam da si kada si pisao te "analize" vjerojatno zamišljao i da si neiskorišteni veliki vojni strateg!

Zaključak:

Ne zaboravi Ančiću da u životu nisam nikad nekoga prvi napao. Ali upamti da sam i u udbaškoj Jugoslaviji svakome koji je svoje komplekse manje vrijednosti pokušavao ižívljavati na meni uzvratio vremenski kada sam ja odlučio i onako kako je taj zaslužio. U mome rodnom selu pod Kozjakom naučio sam narodnu mudrost da se čovjek kada ga napadne vuk ne pita kada je vuku nanio zlo. A zar ti koji nisi vuk, ni vučić, odnosno ni znanstveni ni politički autoritet, vjeruješ da bi mogao biti pošteđen.

Drugi dio

Poštovani gospodine uredniče,

Saša Jadrijević Tomas očito je nehotice zbog ograničenoga novinskoga prostora, skratio moje shvaćanje masonstva izneseno u telefonskom razgovoru, koji sam vodio s njim dana 10. prosinca o. g., a u povodu utemeljenja masonske lože u Splitu. Zbog takva kraćenja, tekst koji je objavljen u *Slobodnoj Dalmaciji* 11. prosinca o. g. pod naslovom *Masonska loža traži nove članove po Splitu* ne precizira točno moje istraživanje te problematike, koje u biti i najkraće izraženo izgleda ovako:

Između dva svjetska rata u Hrvata su postojale istodobno dvije slobodno-zidarske organizacije, što je posebno važno, a što je u Jadrijevićevu osvrtu ispušteno. Masonske lože koje su bile hijerarhijski podređene Beogradu vodile su jugoslavensku unitarističku politiku, koja je zatirala hrvatski nacionalni i duhovni identitet. Pripadnici tih loža vladali su utjecajnim političkim pozicijama. Masoni okupljeni pod okriljem *Velike lože Libertas* sa sjedištem u Zagreb djelovali su isključivo u hrvatskom državotvornom smislu. U ovoj zagrebačkoj *Velikoj loži* zajedno su djelovali hrvatski nacionalisti i hrvatski Židovi, a jedni i drugi zadužili su hrvatsku kulturu i gospodarstvo. Djelovanje današnjih hrvatskih loža može se pozdraviti samo ako nastave djelovati u duhu nekadašnjega rada *Velike lože Libertas.* Ovo moje shvaćanje prošlosti hrvatskoga masonstva ocijenili su (u objavljenim recenzijama) kao jedino objektivno i dva moja prijatelja masona najviših stupnjeva: prof. dr. Leo Magnino i dr. Eugen Laxa. Upravo na njih se i odnosi moja misao da "*o njima imam samo riječi pohvale jer su učinili puno dobra*".

U Splitu, 11. prosinca 2007.

Ivan Mužić[40]

[40] Ovaj ispravak je objavljen u dnevniku *Slobodna Dalmacija* i na portalu Hrvatskog kulturnog vijeća u Zagrebu dana 13. prosinca 2007.

p r e d l a ž e m

1) da se okrivljeni Mužić Ivan pusti iz pritvora, jer prestaju razlozi zbog kojih je pritvor određen,

2) da se pred vijećem Okružnog suda u Splitu zakaže glavna rasprava,

3) da se na raspravu pozove okr.Mužić Ivan (11-15), te da se na raspravi izvede dokaz pregledom odnosno čitanjem priloženih pisama i druge dokumentacije.

OBRAZLOŽENJE

Iz 77 fotokopiranih pisama međusobne korespodencije između okrivljenog Ivana Mužića i političkih izbjeglica Dragutina Šporera, Bogdana Radice i fra Dominika Mandića i drugih dokumenata koji se nalaze u spisu, proizlazi da je okrivljeni Ivan Mužić, u namjeri neprijateljske djelatnosti protiv Jugoslavije, uspostavio i od početka 1968. godine do konca 1971. godine održavao pismene veze i sastajao se u inozemstvu sa političkim izbjeglicama Dragutinom Šporerom poznatim suradnikom političko ekonomskih rubrika listova "Hrvatski glas" (Winnipeg, Kanada) i "Hrvatska zora" (Munchen), preko kojih on s grupom izbjeglica djeluje protiv Jugoslavije, Bogdanom Radicom istaknutim publicistom i protivnikom SFRJ i sa fra Dominikom Mandićem, članom emigratske antijugoslavenske organizacije "Hrvatska akademija" u Americi i suradnikom glasila ekstremnih izbjeglica "Hrvatska revija" (Munchen, Barcelona) i da im je slao tražene podatke i štampane stvari u SFRJ potrebne u njihovom neprijateljskom djelovanju protiv naše zemlje, a od njih primao neprijateljski propagandni materijal.

U istom vremenskom razdoblju okrivljeni je u zemlji

napisao: knjigu "Hrvatska politika i Jugoslavenska ideja" (vlastita naklada, 1969) koju je na osnovu dane recenzije upravni odbor splitske MH odbio da štampa i radi koje je bio kritiziran člankom "Neuspjelo prikriveni klerosacionalizam" (Vjesnik" 10.VI 1969), a koja je radi prikaza odnosa Hrvata i Srba bila vrlo pozitivno ocjenjena i široko propagirana u neprijateljskoj izbjegličkoj štampi ("Hrvatski glas", "Hrvatska zora", "Slavenska revija", Bogdan Radica, STanko Vujica, Jere Jareb, osim grupe oko Branka Jelića) i koju je okrivljeni u većem broju slao mnogim političkim emigrantima,

- knjigu "Razmatranje o povijesti Hrvata" (vlastita naklada, 1967) u kojoj se negira etnička posebnost Muslimana i smatra ih Hrvatima, radi čega je bio kritikovan od komisije za međunacionalne odnose CK BiH i od Afifa Purivatre u knjizi "Nacionalni i politički razvitak Muslimana" (1969),

Izvod iz Optužnice Okružnog javnog tužilaštva u Splitu od 20. ožujka 1972.

kao advokat; zloupotrebljavao braniteljsku funkciju, da se proces protiv Ivana Alilovića u Mostaru prikaže kao tobožnje proganjanje Hrvata u Bosni i Hercegovini; zatim na procesu u predmetu K.164/71 pred Okružnim sudom u Splitu 1971. godine za ubojstvo u Opuzenu zlonamjerno inzistirao da se odnosi medju okrivljenicima prikažu kao tobožnji medjunacionalni sukob, a u odgovoru na žalbu Vrhovnom sudu Hrvatske kao potvrdu za pravilnost presude navso tendeciozno pisanje "Hrvatskog tjednika" i kao dokaz za objektivnost predsjednika sudskog vijeća naveo da je on predsjednik upravnog odbora jednog ogranka MH, te potpisao podršku štrajku studenata 24. studenog 1971. godine,

kao član uredničkog savjeta glasila MH "Hrvatskog tjednika" organizirao neka predavanja za središnjicu u Splitu 1971. godine prilikom boravka Franje Tudjmana i Djodana u Splitu, protiv kojih se sada vodi krivični postupak radi kontrarevolucionarnog djelovanja, pružao im gostoprimstvo u svom stanu i omogućavao im sastanke sa studentskim rukovodiocima protiv kojih se takodjer vodi krivični postupak radi kontrarevolucionarnog djelovanja.

Na opisani način, okrivljeni je i u zemlji neprijateljski djelovao u isto vrijeme, kada je uspostavio i održavao pismene veze i sastajao se u inozemstvu sa političkim izbjeglicama Dragutinom Šporerom, Brankom Radicom i fra Dominikom Mandićem i kada im je iz zemlje slao tražene podatke i štampane stvari u SFRJ potrebne njihovom neprijateljskom djelovanju protiv Jugoslavije i kada je od njih primao neprijateljski propagandni materijal.

Pozvan na odgovornost, okrivljeni se branio, da on nije uspostavio ni održavao pismene veze sa Dragutinom Šporerom, Bogdanom Radicom i fra Dominikom Mandićem u namjeri neprijateljske djelatnosti protiv Jugoslavije i da im nije slao podatke i štampane stvari u SFRYJ potrebne u njihovom neprijateljskom djelovanju protiv SFRJ a niti da se u tu svrhu sastajao s njima u inozemstvu.

Naveo je da je vezu sa navedenim osobama u inozemstvu uspostavio isključivo iz naučnih pobuda, jer da je od njih dobivao materijale, koji su mu bili potrebni za obradu doktorske dizertacije pod naslovom "Pravni i politički aspekti konkordata izmedju Jugoslavije i Vatikana 1937". Da je on koristio od njih dobivene materijale na naučni rad, da se vidi iz odnosne knjige na strani XII, gdje izmedju ostalog piše "Literaturom iz inozemstva pomogli su mi Jere Jareb i Dragutin Šporer, obojica iz SAD".

Sve političke materijale koje je dobivao iz inozemstva a koji nisu važni za povijest i njegovu radnju da je dostavljao tužilaštvu. Povijesne materijale da nije dostavljao nikom, jer da ih je uglavnom citirao u svojoj knjizi.

Jasno je, kaže okrivljeni, da mu te materijale nisu Dragutin Šporer, Bogdan Radica i fra Dominiko Mandić dostavljali besplatno i da im je on za uzvrat morao ponuditi protuuslugu da će im slati naše časopise i knjige, koje se legalno prodaju u zemlji. Tako im je slao razne knjige i časopise, koji su oni od njega tražili, ali tvrdi da im nije slao zabranjene materijale iako su ih oni od njega, posebno Dragutin Šporer, tražili.

Izvod iz Optužnice Okružnog javnog tužilaštva u Splitu od 20. ožujka 1972.

Le 8 Février 1984, l'archêveque de Split, dr Frane Franić, a remis au pape Jean-Paul II, au Vatican, le livre: *LA FRANC-MAÇONNERIE CHEZ LES CROATES (Les francs-maçons et la Yougoslavie).* Après quoi, le 17 Février 1984, le Saint-Père a, du Vatican, envoyé à l'auteur un message spécial, par écrit.

I.

O MASONSTVU KAO TABU TEMI U HRVATA

1.

Proučavajući godinama noviju hrvatsku političku povijest shvatio sam dvije temeljne činjenice:

1) stvaranje Jugoslavije, te zbivanja u njoj između dva rata, ne mogu se razumjeti bez masonskog čimbenika,

2) u historiografiji o ovom masonskom čimbeniku u modernoj hrvatskoj povijesti gotovo nema ni spomena.

Čim sam osobno počeo istraživati ovu problematiku, brzo sam shvatio da se kritično vrednovanje masonstva tretira kao tabu tema. Nadežda Jovanović bila je prva osoba u drugoj Jugoslaviji koja je obradila masonske fondove u Arhivu Jugoslavije (Beograd). Ona je na temelju toga proučavanja zaključila ovo: "*Mnogo važniji od ideala prosvećenog liberalizma bili su stavovi koji su štitili tadašnji politički i društveni poredak. Masonerija je bila tipični predstavnik i zaštitnik centralističkog i monarhističkog načela, moralni i materijalni potpomagač nacionalnih udruženja, ideolog nacionalizma i državotvornosti u tom smislu kako su ih propovedali vodeći krugovi jugoslovenske buržoazije, pre svega srpske, jer je srpska masonerija u licu njenih rukovodilaca stajala na čelu cele jugoslovenske masonerije, upravljala je njenim radom i razvitkom.*"[41] O snazi masonskoga čimbenika u Jugoslaviji dovoljno svjedoči činjenica da je u toj komunističkoj državi svršetkom sedamdesetih godina XX. stoljeća sva arhivska građa o masonstvu postala zabranjena za korištenje.

Nezavisno od iskustva drugih istraživača zamolio sam i sâm uvid u arhivsku građu o masonstvu. Negativan odgovor istodobno je stigao iz dva arhiva s vrlo jasnim stilizacijama. Direktor Arhiva Hrvatske Petar Strčić odgovorio mi je 19. veljače 1981. g. da me moraju "*nažalost obavijestiti,*

[41] Nadežda Jovanović, *Politički sukobi u Jugoslaviji 1925–1928*. Beograd, 1974, str. 166.

da za sada nismo u mogućnosti udovoljiti Vašoj želji.” Direktorica Arhiva Jugoslavije dr. Sida Marjanović odgovorila mi je 23. veljače 1981. g. u svezi s mojim zahtjevom od 28. siječnja 1980. g. (dakle, nakon više od godinu dana) da je “*fond u radu, odnosno da se radi konačna obrada i da nismo u mogućnosti da predvidimo kada će biti završena. Pored toga u razgovoru koji ste obavili sa Arhivom obavešteni ste da zbog osetljivosti karaktera građe ovaj fond nije dostupan javnosti*”. Posebno me začudila i jedna druga spoznaja. Kontaktirajući s nekim osobama koje su prijateljevale s predratnim masonima shvatio sam da u njima živi pravi strah od masonstva. Kao primjer iznosim slučaj dr. Emilia Pallua koji mi je na moje traženje određene masonske dokumentacije odgovorio 1. veljače 1982. godine da je dokumentaciju predao msgr. A. Juretiću (koji je u političkom smislu bio jugoslavenski orijentiran), napominjući mi i ovo: “*Dapače ja sam učinio nešto što sam više puta u životu uspješno učinio, naime da sam izbrisao tada iz mog pamćenja sve što je pisalo u tom dossieru. Rezultat je da ja danas znam ono što je svatko znao, ali ne i podatke iz ovog konvoluta. Žao mi je da Vam prema tome ne mogu biti od koristi u Vašim povijesnim istraživanjima. Moram reći da masoni iz mog prijateljskog kruga i do danas drže vrlo savjesno potpunu diskreciju o toj organizaciji, a što moram reći da visoko cijenim*”. Iz ovih i drugih osobnih kontakata shvatio sam da se masonstvo na cijelom prostoru bivše Jugoslavije shvaća kao bauk. Sva su me navedena stajališta samo učvrstila u namjeri da pokušam istražiti ulogu masonskoga čimbenika u hrvatskoj politici. Zahvaljujući najprije Mihailu Mariću, a dijelom i Zoranu Neneziću uspio sam doći do fotokopija najvrednije građe o masonstvu u Jugoslaviji iz Arhiva Jugoslavije u Beogradu. U Zagrebu dokumentacija o masonstvu nije bila velika, a zahvaljujući pojedincima (Draženu Budiši i drugima) uspio sam doći i do te građe u više arhiva. Kako sam dolazio do uvida u tu građu navodim kao primjer ovo: Dokumentacija koja se čuvala u tadanjem *Institutu za historiju radničkog pokreta* u Zagrebu (99 velikih kopija), postala mi je dostupna tako da je nju za mene tražio T. Š. (tada član Općinskog komiteta u Splitu, a danas sveučilišni profesor) na adresu: “*Općinski Komitet SKH Split, M. Pijade 13, Split*”. Fotokopije su uredno poslane i tako sam izbjegao mogućnost da mi i ta važna građa eventualno ostane nedostupna.

…Kad je rukopis knjige o masonstvu napisan, dobio sam 24. svibnja 1983. g. pozitivnu recenziju pukovnika i hrvatskog povjesničara Vojmira Kljakovića, koji je tada radio u *Vojno-istorijskom institutu* u Beogradu.[42] Znao sam da taj znanstvenik uživa veliko povjerenje Josipa Broza, da slovi kao cenzor za izdanja o II. svjetskom ratu i da ponekad nosi masonsku značku na reveru, pa sam njegovom recenzijom htio unaprijed onemogućiti eventualnu zabranu knjige. Sva - jedva zamisliva - osjetljivost masonske problematike u potpunosti se očitovala već na pokušaju da se knjiga izda. Na temelju recenzija V. Kljakovića i prof. Ive Petrinovića NZ Matice hrvatske u Zagrebu je objavio u *Programu izdanja* za 1983. godinu da u ediciji "Hrvatske povjesnice" izlazi knjiga *Masonstvo u Hrvata*, za čije su izdanje glasovali gotovo svi članovi Izdavačkoga savjeta MH, među kojima Mirko Božić i Zvonimir Šeparović. Međutim, bez konzultiranja s glavnim urednikom biblioteke "Hrvatske povjesnice" prof. Igorom Zidićem, direktor Matice hrvatske Tomislav Previšić (1944.-1987.) odnio je rukopis na čitanje Bogdanu Krizmanu, kojemu su i otac Hinko i stric Tomislav bili masoni unitarističke jugoslavenske orijentacije. Nakon ovoga saznanja uputio sam pismo Bogdanu Krizmanu 12. srpnja 1983. g. da trenutno vrati rukopis ili ću mu osobno doći u stan i nasilno ga oduzeti jer je moje vlasništvo. Krizman je odmah vratio rukopis, a direktor T. Previšić se izjasnio protiv tiskanja knjige, tako da sam ja u srpnju 1983. g. povukao rukopis iz MH. Dne 14. srpnja 1983. g. otišao sam splitskomu nadbiskupu Frani Franiću i objasnio mu situaciju oko rukopisa, a on je, hrabar kao i uvijek, odmah pristao da se u biblioteci *Crkve u svijetu* tiska ova knjiga.[43]

Kada je knjiga tiskana, bilo je očito kako se u njoj dokumentiraju potpuno nova utvrđenja o ključnim trenucima moderne hrvatske povijesti. Da sam knjigu o masonskoj problematici objektivno napisao, ubrzo sam po

---

[42] Vojmir Kljaković zamolio me tada samo da ne donesem podatke o Lenjinu kao članu jedne francuske masonske lože.

[43] Poslije uhićenja Stepinca Frane Franić je u Dalmaciji, kao i biskup Čule u Bosni i Hercegovini, onemogućio staru namjeru masonstva o stvaranju Hrvatske katoličke crkve nezavisne od Rima i u tome je njegova povijesna zasluga. (On me je tada samo zamolio da ne navodim prema objavljenim izvorima i podatak da je Agostino Casarolli bio slobodni zidar.).

objavljivanju shvatio i iz pisama osoba, koje su se profesionalno bavile historiografijom. Dr. Muhamed Hadžijahić u pismu, koje mi je uputio iz Sarajeva dana 12. listopada 1983. piše: "*Mislim da je knjiga veoma značajna, jer objašnjava jedan aspekt naše prošlosti, koji je u historiografiji ostao zanemaren. Pisali ste, mislim, objektivno i idejno neangažirano, a to čini posebni kvalitet knjige.*" Prof. dr. Fedor Nikić **(**kojega je Gestapo u svojim popisima vodio kao masona) u pismu, koje mi je poslao iz Beograda 12. studenoga 1983. godine ističe: "*Vaša knjiga predstavlja prvo delo, koje naučno daje potpunu aktivnost masona u Hrvata sa svom potrebnom dokumentacijom.*" Prof. dr. Josip Buturac, u dopisu iz Zagreba 9. siječnja 1984., koji je poslao nakladniku, zaključuje: "*Knjiga je u cjelini dobro napisana, korisna je i zaslužuje pohvalu. Zadivljuje marljivost pisca koji je s raznih strana sakupio veliki broj zanimljivih i važnih podataka i tako dobro osvijetlio još uvijek premalo poznatu povijest našeg stoljeća. Zadivljuje također smjelost.*" Ovaj dojam o knjizi najbolje je obrazložio svećenik dr. Petar Zdravko Blajić, koji je početkom 1984. g. svoju veliku recenziju o ovoj knjizi završio ovako: "*Djelo je pisano s tolikom benevolentnošću, otvorenošću i objektivnošću da bi onaj tko ne pozna Mužića mogao lako zaključiti kako je i sam autor možda mason*".[44]

S obzirom da se I. izdanje knjige *Masonstvo u Hrvata* pojavilo u ediciji *Crkve u svijetu*, određeni pojedinci to su posebno iskoristili da je tretiraju kao klerikalno djelo i u tom smislu denuncijantski me napali. Prvi je istupio Mladen Švab i to u režimskom komunističkom i protuhrvatskom glasilu "Oko" predbacujući mi tada, između ostaloga, katolička stajališta (ili drugim riječima klerikalizam) i - ksenofobiju. Švabov pamflet nastavio je, očito po zadatku, Radenko Radojčić, za koga je kasnije dokazano da je bio agent beogradskog KOS-a (istaknuti član obavještajne grupe 'Labrador' u Zagrebu) - i sotonist. Švabu i njegovim istomišljenicima pridružio se Andrija Stojković, redovni profesor

[44] P. Z. Blajić, *Mužićevo Masonstvo u Hrvata*, Marulić, XVII./1984., 1, 107. Zanimljivo je napomenuti da je franjevac Ante Čavka krajem 1997. objavio pismo naslovljeno na mene osobno i zamolio me: "*… gospodine Mužiću, nemojte Hrvatima vukove prodavati za ovce i 'prosvijećenje' masonskog tipa odnesite nekamo drugdje. Nama je dosta podzemlja, zaleđa, crnih ruku i bijelih rukavica.*" (A. Čavka, *'Ujedinjeni navodi'*. Primorski Dolac, prosinac 1997., vlastita naklada, str. 14.).

filozofije marksizma na Beogradskom univerzitetu, kad je bio prisiljen braniti svoju pozitivnu recenziju knjige Mihajla Popovskoga *Tajanstveni svet masona*, koja je bila tiskana u 10.000 primjeraka i zabranjena zbog antijudaizma. M. Stojković je u svom tekstu, koji je objavljen u tjedniku *Ilustrovana politika* dne 17. siječnja 1984. g., naveo kako je saznao da je "*izašla iz štampe jedna veća knjiga o masonima u Hrvatskoj, pisana sa katoličkih pozicija*". Tako je započela serija napada, ali na način da sam gotovo na svaki odgovorio i to istom mjerom.[45]

Wolfgang Kessler me 1985. godine u povodu izdanja ove knjige o masonstvu optužio da sam katolički klerikalac i antijugoslaven. ("*Das Buch ist ein typisches Beispiel antifreimaurerischer literatur klerikal-katholischer Observanz vermischt mit offenen antijugoslawischen Affekten.*")[46]

---

[45] Napadi su se ovako redali: 1) M. Švab, Oko, XII./1983., 307., 23., (od 22. prosinca 1983. g.); 2) Radenko Radojčić - Damir Zagotta, Oko, XII./1984., 309., 23 (od 19. 01. 1984. g.); 3) Zorica Stipetić, Vjesnik, XLV./1984., 13070., 4 (od 25. 01. 1984. g.); 4) Z. Stipetić, Vjesnik XLV./1984., 13079., 3 (od 3. veljače 1984.); 5) Pero Pletikosa, Danas, III./1984., 103., 40.-41. (od 7. veljače 1984. g.); 6) P. Pletikosa, Danas, III./1984., 105., 44. (od 14. 02. 1984. g.); 7) (Nepotpisano), Šibenski list, XXII./1984., 1073., 6 (od 25. veljače 1984. g.); 8) Zvonko Simić, NIN, XXXV./1984., 1744., 23.-25. (od 3. lipnja 1984. g.); 9) Wolfgang Kessler, Südost - Forschungen sv. XLIV., München, 1985., str. 361.-364.
Moji odgovori (onima za koje sam držao da im treba odgovoriti) redali su se ovako: 1) Oko, XII./1984., 309., 22.-23 (od 19. 01. 1984. - odgovor Švabu); 2) Vjesnik, XLV./1984., 13079., 3 (od 3. veljače 1984. - odgovor Z. Stipetić); 3) Danas, III./1984., 104., 39.-40. (od 14. 2. 1984. - odgovor Pletikosi); 4) Smisao masonstva, ed. CUS, Split, 1984., str. 136.-140. (odgovor Radojčiću i Zagotti); 5) NIN, br. 1746. od 17. lipnja 1984. (odgovor Zvonku Simiću), 6) Marulić, XIX./1986., 6., 761.-762. (odgovor Kessleru).

[46] Südost-Forschungen, sv. XLIV, München, 1985, str. 361-364. Odgovorio sam Kessleru da ne zna dovoljno hrvatski i da ne ulazim u subjektivne motive njegova pisanja "*a posebno u to, da li on misli da mu je ovo preporuka za stvaranje masonske karijere*". (I. Mužić, *Masonstvo u Hrvata*. Marulić (Zagreb), XIX/1986, 6, 761-762.) Na silnu žalost W. Kesslera knjiga *Masonstvo u Hrvata* doživjela je ubrzo i V. izdanje, koje je više mjeseci bilo u Hrvatskoj prema izvještajima tiska, radija i televizije jedna od najtraženijih knjiga. (Vidi: Kulturni obzor Večernjeg lista svake nedjelje od 2. ožujka 1997. do 15. lipnja 1997.- dana ulaska ove knjige u tisak, kao i emisije iz kulture Radio Splita više tjedana tijekom proljeća 1997. Usp. i recenzije u Vjesniku od 2. ožujka 1997., s. 7, i u Slobodnoj Dalmaciji od 25. ožujka 1997., str. 7.) Knjiga je kasnije doživjela VI., VII. i VIII. izdanje.

Organizirana hajka i činjenica da je knjigu tiskao crkveni izdavač dobro je došla prepoznatljivim pojedincima iz pozadine da je pokušaju onemogućiti na jedan vrlo perfidan način. Republički komitet za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu SRH u Zagrebu donio je "Mišljenje" 13. ožujka 1984. g., koje je potpisala Neda Ritz, da je izdavač dužan za ovu knjigu "*obračunati i platiti porez na promet*". Ovo je "rješenje" doneseno bez obrazloženja, a na temelju "mišljenja" komunističke publicistkinje Zorice Stipetić. (Razumije se da se pronašao način kako izigrati ovo "mišljenje".). Žestina napada toliko je iznenadila javnost da je u tjedniku *Nedjeljna Dalmacija* od 1. travnja 1984. g. konstatirano kako je knjiga u dijelu tiska "*dočekana... na nož*". Zanimljivo je navesti da je i londonski list *The Economist* u broju od 21. srpnja 1984. zabilježio ove neobične napade na knjigu, koji su uglavnom tek početkom ljeta 1984. prestali.[47]

Čitatelji iznesenim lažima nisu povjerovali. "Slobodna Dalmacija" je objavila 12. prosinca 1983. godine kako je knjiga *Masonstvo u Hrvata* izazvala "*pravi bum*", da je drugo izdanje rasprodano u samo nekoliko dana i da je u tisku III. izdanje. U istom smislu dao je obavijest i Radio Beograd 29. prosinca 1983. godine. "Slobodna Dalmacija" je ponovno 10. siječnja 1984. g. spomenula knjigu konstatirajući da je u posljednja dva mjeseca postala "*pravi hit*". (Ubrzo se saznalo kako je 'inspiracija' za negativna mišljenja o mojoj knjizi bila u Zagrebu stacionirana u krugu gotovo svima poznatoga masona jugounitariste - B. K.)

Kad je Marija Peakić-Mikuljan umjesto T. Previšića postala direktorica NZ MH, uspjelo je upornom Igoru Zidiću 1984. g. u izdanju MH objaviti IV. izdanje *Masonstva u Hrvata*. Svi glasovi protiv knjige zamuknuli su privremeno kad se 1984. g. pojavilo III. izdanje s predgovorom masona i poznatoga prijatelja Hrvata, prof. dr. Lea Magnina iz Rima.

Neargumentirani napadaji nisu nikoga posebno impresionirali tako pa su se bez posebnih obzira tiskali pozitivni osvrti.[48] Da su napadi na

---

[47] Posljednji napad u smislu da sam knjigu pisao s pozicija sumnjičenja i mračnjaštva objavio je komunistički zagrebački *Polet* u broju 282. od 12. listopada 1984, str. 13.

[48] Usp.: Glas Koncila broj 10. od 13. svibnja 1984., 15.; Vjesnik od 13. studenoga 1984.; Veritas broj 12 za prosinac 1984. godine. N. Vicukić u recenziji knjige zaključio je kako su svi ti napadi bez nekih ozbiljnih argumenata, doimlju se da su

knjigu bili neutemeljeni potvrdile su i vrlo pozitivno napisane masonske recenzije u inozemstvu. Tako je spomenuti prof. L. Magnino pozdravio knjigu kao "*izvanredno djelo*".[49] U istom pozitivnom smislu ocijenio je djelo i dr. Eugen Laxa iz Brazila.[50] Najveće priznanje znanstvenoj objektivnosti djela dao je organ austrijskog masonstva *Blaue Blätter* (Beč) u veljači 1985. g. ističući kako je autor izvanredno duboko ušao u materiju i pokazao neočekivanu objektivnost ocjenjujući masonstvo vrlo pozitivno.[51] Treba istaknuti da su sve inozemne recenzije, osim citirane "bratske" iz Münchena (koja je bila naručena od njegova masonskog subrata "hrvatskog intelektualca" - tada nastanjena u Beču), bile samo pozitivne.[52]

Postavlja se pitanje zbog čega je nastala ovolika buka oko ove (u konkretnom slučaju od mene iznesene) masonske problematike. Nedvojbeno je da je u pozadini određenih napada bilo i osobnih motiva na primjer zavisti zbog vlastite intelektualne jalovosti (na primjer u M. Švaba). Međutim, svi napadi ne mogu se objasniti samo na taj način. Očito je nekim tadanjim hrvatskim masonima, koji su inicirali napadaje na mene preko svojih pouzdanika, bilo stalo da se zataji istina o stvarnoj prošlosti hrvatskih masona u povijesti hrvatskog naroda. Zbog ovoga razloga nije emitiran televizijski intervju sa mnom kojega je Augustin Bašić zimi

---

osobni i politički, a ne zasnovani na nekim stručnim razlozima materijalne naravi. (N. Vicukić, Croatica christiana periodica, VIII./1984., 13., 102.-104.).

49 La cultura nel mondo, (Roma), XXXVIII./1984., 1., 77.

50 Slobodna riječ (Buenos Aires), XXXVIII./1984., 335., 3.

51 Blaue Blätter (Beč), broj za veljaču 1985., str. 5.

52 Usp.: Živa zajednica (Lebendige Gemeinde) Frankfurt/M, ožujak 1984., broj 3. (49.), 14; Bože Vukušić, Hrvatski tjednik od 11. rujna 1984., str. 6., 8.; Jozo Bajurin, Danica (Chicago), 54./1984., 40., 6. od 12. 10. 1984. Franjo Šanjek je ustvrdio: "*Djelo I. M. predstavlja vrlo dobar doprinos za sve one koji će tretirati ovu problematiku*." (Revue d'histoire ecclésiastique, tom LXXXI., br. 1.-2. za 1986., str. 198.-200.) Zaključak o cijeloj ovoj polemici izrazio je Bogdan Radica ovako: "*Ivan Mužić ne prestaje iznenađivati kulturnu javnost svojim originalnim djelima. Poslije njegovih djela iz hrvatske prošlosti, knjiga 'Masonstvo u Hrvata' ogromno je, ali i vrijedno iznenađenje, izvedeno kao uvijek kod Mužića savjesno, dokumentarno i znalački. Nema o tome nikakve sumnje, da je masonstvo u Hrvatskoj bilo pojava, o kojoj je trebalo ostaviti tragova kroz konačno i objektivno ispisivanje čitave same istine.*" (B. Radica, Hrvatska revija, XXXV/1985, 2 /38/, 225.-239.)

1991. godine naručio za HTV u Zagrebu, a razgovor je u Splitu vodio Mirko Mihalj.

Masonstvo je odigralo bitnu ulogu u stvaranju prve Jugoslavije, a hrvatski masoni služili su jugounitarističkoj i u biti velikosrpskoj politici. Ove misli sam izrazio u interviewu sa I. Pavlekom, koje je emitirao 19. siječnja 1989. g. u 21 h i 40' *West Deutsche Rundfunk* (Köln) ovako: "*Masonstvo me nije zanimalo prvenstveno kao fenomen u povijesti uopće… Hrvatski masoni služili su političkim režimima u Rimu, Pešti, Parizu, Londonu i konačno Beogradu između dva rata. Hrvatski mason Toni Schlegel predložio je Aleksandru da zavede diktaturu. Slučaj Viktora Novaka je opće poznat. Postojali su dakako i hrvatski masoni, koji su zajedno s više Židova u Zagrebu, vodili hrvatsku nacionalnu politiku, ali nikad nisu bili priznati ni od jedne masonske vlasti*."

2.

Moja nova knjiga *Masoni u Hrvatskoj 1918-1967.* (*Dokumenti iz tajnih arhiva UDB-e*) objavljena je u nakladi *Orbis* u proljeće 1993. g., dakle, usred rata protiv Hrvatske. Izvodi iz knjige *Masoni u Hrvatskoj*, koja je izišla iz tiska u proljeće 1993. objavljivani su kao feljton u dnevniku *Slobodna Dalmacija* od 28. travnja do 14. svibnja 1993. godine. Tijekom objavljivanja ovoga feljtona odbio sam više ponuda dati interviewe, izbjegavajući tako u Hrvatskoj uobičajenu mogućnost medijskog krivotvorenja stvarno izrečenih misli. U to vrijeme se iz pozadine počeo osjećati pritisak da se o masonstvu kritički ne piše. Tako sam informiran iz Zagreba 27. svibnja 1993. godine da se u osječkome listu *Magazin* (*Glasa Slavonije*) odustalo od objavljivanja feljtona prema knjizi *Masoni u Hrvatskoj*. Tiskan je samo jedan (prvi) veliki izvod iz knjige pod naslovom *Osječki masoni u tajnim dokumentima UDBE* i to s ovim uvodnim rečenicama: "*U modernoj historiografiji nema ni riječi o ulogama masona u stvaranju prve i druge Jugoslavije. U pozadini hrvatsko-srpskih sukoba nedvojbeno stoji srpsko masonstvo potpomognuto od međunarodnog masonstva*."[53] Neki Frane Cetinić iz "jugoslavenske" redakcije

[53] *Magazin* (*Glas Slavonije*), broj 36. od 3. lipnja 1993., str. 28.-29.

francuskog radija u Parizu zamjerio je preko toga radija *Slobodnoj Dalmaciji* što je objavila izvode iz ove knjige. Vjekoslav Krsnik je s pravom njegovu intervenciju ovako okarakterizirao: "*I konačno, ali vjerojatno ne i posljednji, pokušaj razotkrivanja uloge masonstva u zbivanjima na ovim prostorima zasmetao je i Frani Cetiniću na francuskom radiju RFI. Polazeći od unaprijed zadane zadaće kako je tisak u Hrvatskoj pod kontrolom vlasti, on je, zanemarujući argumente, napao Slobodnu Dalmaciju zbog objavljivanja feljtona o masonima u Hrvatskoj. Tako je krug zatvoren u instituciji koja na najbolji mogući način simbolizira, budući da se radi o radiju pod kontrolom francuske vlade, jedno od središta otpora promjenama na prostoru bivše Jugoslavije. O zavjeri protiv Hrvatske, koja dakle postoji bez navodnika i nije proizvod nikakve paranoje, nego realpolitike, treba otvoreno i argumentirano pisati. Ne smije se dopustiti da u ključnim vremenima za opstojnost hrvatskoga naroda i njegovu državu stečenu krvlju razni glasnogovornici ovih ili onih snaga svjesno ili nesvjesno brane ulogu i djelovanje vaninstitucionalnih sila na ovome području.*"[54] Taj isti F. Cetinić kasnije je u Sorosovu glasilu *Feral tribune* pokušao svojim čitateljima sugerirati da se u knjizi *Masoni u Hrvatskoj* uopće ne radi o izdanju autentičnih dokumenata jugoslavenske tajne službe i to je, između ostaloga, ovako pokušao obrazložiti: "*No, polemizirati s autorom koji svoje elukubracije izvodi iz Tajnih arhiva UDBE, zaludan je i beskoristan posao. Nismo znali da su ti arhivi postali tako pristupačni, kao sindikalna biblioteka. Zaputio se naš Vitez od svekolike zavjere rano ujutro, prije gužve, pokazao člansku kartu* (*'Član biblioteke!'*) *i 'sred bijela dana' navalio na Anale glasovite Udbine škole. Tako izobražen isukao je Excalibur i jurnuo, poput sv. Juraja, na stoglavog zmaja masonske zavjere*."[55] Kako je citirana sugestija i blesavu čitatelju očito besmislena poslao sam Frani Cetiniću preporučeno pismo 17. siječnja 1994. g. (dakako preko uredništva citiranog glasila) u kojemu sam mu iznio što mislim o njemu i načelno završio "*s nekonkretnom porukom, koja se odnosi na sve one, koje lako prepoznajemo, a koja glasi: Hrvatska će nadživjeti i svoje sadašnje strane plaćenike, koji nastavljaju*

[54] V. Krsnik, *Zavjerenici bez navodnika*. Slobodna Dalmacija, broj od 8. lipnja 1993., str. 15.

[55] *Feral Tribune*, broj od 4. siječnja 1994., str. 20.

neslavnu janjičarsku tradiciju. U ovome ratu protiv Hrvatske četnici i mudžahedini su pravi sveci kad se usporede s hrvatskim izdajnicima."[56]

U međuvremenu je početkom srpnja 1993. g. u Zagrebu predstavljena spomenuta knjiga o kojoj je novinar ovako izvijestio: "*Nova studija o masonstvu kod Hrvata autora Ivana Mužića, koju je pod naslovom Masoni u Hrvatskoj 1918-1967 nedavno izdao splitski nakladnik 'Orbis', predstavljena je u srijedu navečer u Klubu kulturnih radnika u odsutnosti samog autora Ivana Mužića, čija su djela o kontroverznom, složenom i međunarodno vrlo utjecajnom pokretu naišla na znatan odjek u inozemstvu, te pripomogla razumijevanju i vrednovanju novije hrvatske povijesti, kao takvog je predstavio dr. Zvonimir Šeparović. U novoj knjizi, kazao je predstavljač autor izlazi s tezom da su masoni kod svih nacija odigrali pozitivnu ulogu osim kod Hrvata, zbog svojega kozmopolitizma, ateizma i sklonosti jugoslavenskoj ideji. Mužić je ipak vrlo oprezan u iznošenju sudova, te uglavnom usredotočen na donošenje opsežne dokumentacije s izvještajima i elaboratima UDB-e, koja se, kako je kazao Šeparović, čita poput krimića. Donoseći i svoj autorski tekst, Mužić se u predgovoru osvrće na zbivanja od 1967. do danas. Govoreći o masonima u kontekstu aktualnih svjetskih zbivanja, novinar Srećko Jurdana Muži-*

---

[56] Knjiga *Masoni u Hrvatskoj 1918 – 1967.* ne prestaje smetati nekritičkim propagandistima masonstva, koji se razotkrivaju i ovakovim stilizacijama: "*Ono što su dakle naši prosječni znatiželjnici godinama pokušavali saznati o slobodnom zidarstvu iz rijetkih dostupnih knjiga, primjerice iz najpopularnije 'Masonstvo i Hrvati' Ivana Mužića, bilo je više nego skromno. Upravo je Mužićeva knjiga primjer tipičnoga straha od slobodnog zidarstva. Premda se autor upinjao istražiti tu temu, njegovi su pokušaji ostajali na razini većeg feljtona. Dok su jedni podaci crpljeni iz svima dostupne građe, drugi dio bio je zapravo serviran iz arhiva UDB-e i sličnih policijskih izvora, pa je ta knjiga zapravo bila plošni, jednostrani prikaz fenomena koji zaslužuje znatno širu i stručniju elaboraciju.*" (Jure Ilić, *Bez kompleksa i straha o 'zabranjenoj temi'*. Vjesnik, Panorama broj 11. od 9. veljače 2002., str. 21.) Autor ovoga teksta je anonimus, koji nikad o masonstvu nije objavio ni jedan člančić. Iz te njegove promidžbe masonstva očito je da nije prolistao ni jedno od više mojih izdanja o slobodnom zidarstvu. Moja glavna knjiga o toj problematici nosi naslov *Masonstvo u Hrvata* (Split, 1983.), a on mi pripisuje nepostojeću knjigu *Masonstvo i Hrvati*. Člankopisac tako u tri riječi naslova dvije riječi krivo navodi. On također ne zna da je izdanje *Masoni u Hrvatskoj 1918 – 1967.* ('Orbis', Split 1994.) prvobitno tiskano kao posebna knjiga, koja je najvećim dijelom prenesena tek u V., VI., VII., i VIII. izdanje knjige *Masonstvo u Hrvata*.

ćevu je knjigu nazvao 'fascinantnim katalogom masonerije', važnijim to više što je hrvatski javni život u prošlosti funkcionirao preko njihove tajne organizacije."[57]

U povodu izdanja navedene knjige objavljeno je više osvrta,[58] među kojima je posebno zanimljiv onaj Dragoša Kalajića. On je tekst objavio u beogradskoj *Dugi* s ovim početkom: "*Pisac ovih redova obično sa velikom skepsom prilazi policama knjižara gdje počiva konspirološka literatura ali je spreman da bez oklevanja i sa apsolutnim poverenjem uzme svaku knjigu koja nosi potpis slavnog hrvatskog istoričara Ivana Mužića. Poslednje delo Mužićevog truda, Masoni u Hrvatskoj 1918 - 1967 (izdanje 'Orbis', Split, 1994.) produžava jednu od niza heterodoksnih perspektiva istraživanja ovog plodnog autora, započetu ogledom Izrael i Antikrist (Split 1979), a krunisanu studijom Masonstvo u Hrvata (Split 1983). Masoni u Hrvatskoj je zapravo produžetak rečenog rada koji obeležava veliki, tako reći kopernikanski prevrat u jugoslovenskoj istoriografiji... Mužićev rad odlikuje magistralna i stoga uzorna nepristranost, premda između njegovih redova a ponekad i u redovima možemo jasno prepoznati vrlog katolika, uzornog hrvatskog nacionalistu*." D. Kalajić posebno upozorava na ovu prevažnu činjenicu: "*Također je zanimljivo uočiti potpuno protivurečje pred fenomenom masonerije između zvanične istoriografije i saznanja Uprave državne bezbednosti. Dok je zvanična istoriografija previđala ili potpuno potcenjivala svaki značaj masonerije na političkoj sceni prve Jugoslavije, uz sklonost da svaki javni pokušaj vrednovanja njene uloge proglašava pukim fantazijama, odnosno 'teorijama zavere' - anonimni islednici UDB-e su visoko cenili uticaj organizacije o kojoj je reč*."[59]

Poslije izdanja knjige *Masoni u Hrvatskoj*, tiskana je u redakciji Roberta Tafre godine 1994. (u ograničenoj nakladi) knjiga pod izvornim

---

[57] *Slobodna Dalmacija*, broj od 2. srpnja 1993.

[58] Ivan Krištić, *Masonsko mistično bratstvo.* Trn, (Tomislavgrad), broj od 25. lipnja 1993., str. 12; Dubravko Grakalić, *Dokle sežu svilene rukavice*. Nedjeljna Dalmacija, broj od 7. srpnja 1993., str. 22.; Jozo Šaškor, *Masoni iz arhiva*. Nova tribina (Split), IV/1993., 8, 13-14.

[59] D. Kalajić, *Masoni u raljama UDBE*. Duga, Beograd, broj 1607. od 23. I. do 3. II. 1995., str. 70-71.

naslovom *La Chiesa cattolica nella II[a] guerra mondiale secondo le fonti della propaganda serba.* U ovoj knjizi, s predgovorom i pogovorom na talijanskom jeziku, izdane su kao pretisak na francuskom jeziku tri knjižice jednog od prvaka srpskog masonstva Dušana Tomića. Dokumentaciju je pronašao dr. Leon Košuta u trezoru Nacionalne knjižnice u Parizu i poslao Ivanu Mužiću na dalje korištenje.[60] Dubravko Grakalić je izdanje ovih strogo tajnih izvještaja, između ostaloga, ovako komentirao: "*Dušan Tomić autor je tri 'okružnice' koje teško optužuju Hrvate, a čije su tvrdnje kasnije preuzete u pamfletima Viktora Novaka i srpskih akademika. Napisao ih je, kako kaže, da bi upozorio svjetsku masoneriju, a posebno američke i europske lože, na krivicu Katoličke crkve i Hrvata u drugome svjetskom ratu, te osobito na protumasonsku djelatnost nekih istaknutijih svećenika prve Jugoslavije… Očito je da je masonski cilj bila, a i još uvijek jest, jugoslavenska država, koja najbolje ilustrira nji-*

[60] "*Ja sam mislio da ove publikacije koje postoje ovdje u BN prikažete kao dokumente da su jugoslavenski masoni izdali svoju devizu autodeterminacije naroda priklonivši se potpuno Titovom komunizmu, nakon što ni 1918. nisu u potpunosti poštivali taj princip. Možda bi se o Stepincu trebalo pisati povodom izdanja brošure Responsability... Tu se naime tvrdi da je u Jugoslaviji ubijeno 1 milijun Židova i Srba, a posebno se za to optužuje i Vatikan i zagrebački nadbiskup…Tomić je bio potpuno ispružena Titova ruka u propagandi protiv katoličke crkve.*" (Iz pisma L. Košute, koje je iz Pariza 5. XI. 1993. godine uputio I. M.) L. Košuta veoma blizak masonskom krugu posebno zaključuje: "*Danas mi se čini da je Tomić dobivao te materijale od službenih jugoslavenskih vlasti… Pok. nadbiskupa Stepinca imao sam čast sresti tri puta u mojoj mladosti, i dvaput s njime razgovarati osobno. Držim da je on u neku ruku hrvatski Thomas Morus.*" (Iz pisma L. Košute, koje je iz Pariza 14. XII. 1993. godine uputio I. M.) Neki od hrvatskih masona pokušali su se suprotstaviti takvoj propagandi. "*Pokojni Ante Smith Pavelić pričao mi je negdje početkom sedamdesetih godina, kako je, ne dugo poslije njegovog dolaska u Pariz, bio kontaktiran od grupe hrvatskih masona koji su boravili u Južnoj Africi i Engleskoj. Oni su mu predlagali da se u Parizu osnuje hrvatska loža, a njezin prvi meštar trebao bi biti sam A. S. P. Predlagali su to zbog toga što se tada protiv Hrvata u francuskim ložama loše mislilo na osnovu djelatnosti srpskih masona. A. S. P. je to odbio i tako do osnivanja nije došlo. Neki su takvu organizaciju navodno osnovali u Južnoj Africi*." (Iz pisma L. Košute, koje je iz Pariza 17. I. 1994. godine uputio I. Mužiću.) A. S. Pavelić u pismima, koja je meni upućivao iz Pariza, nije ovu akciju spominjao

hovu krilaticu o 'spajanju nespojivog' i na čijem području najbolje mogu raditi na 'uništenju Vatikana' i stvaranju jedne univerzalne religije."[61]

Osnivanje loža u Hrvatskoj iniciralo je nastavak žestokih suprotstavljanja u pristupu fenomenu masonstvu[62], ali uloga masona u suvremenoj politici nije predmet moga interesa.

Napomena:

Prvi dio ovoga priloga objavljen je u knjizi *Masoni u Hrvatskoj* (Split, 1993.). Ostali dijelovi dodani su drugim izdanjima knjige *Masonstvo u Hrvata*.

---

[61] D. Grakalić, *Otkrića: dokumenti o slobodnim zidarima. Sve tri Jugoslavije stvorili su masoni.* Panorama, broj od 24. kolovoza 1994., str. 14-15.

[62] D. Grakalić, *Zidaju li slobodni zidari prinudnu Jugoslaviju.* Nedjeljna Dalmacija, broj od 25. kolovoza 1993., str. 13.
Msgr. Milan Simčić prvi je objavio da Vatikan raspolaže dokumentacijom o masonskoj zavjeri protiv stvaranja hrvatske države. (Vjesnik, broj od 25. travnja 1993., str. 19.). Thomas Patrick Melady (nekadanji američki veleposlanik u Vatikanu) svjedoči ovo: "*Nije više tajna kako sam u Rim poslan s uputama da utječem na Vatikan da ne podrži raspad Jugoslavije.*" (Slobodna Dalmacija, broj od 16. srpnja 1998., str. 45.).

II.

LUBANJA IVE BANCA

Banče,

Ne namjeravam posebno odgovarati na tvoju najnoviju ispovijest "vjere" (zna se koje i zna se kome!) objavljene u F. T. broj 662 dne 25. svibnja 1998. (str. 36.-37.). Glavni razlog zašto ne želim s tobom dijalogizirati motiviran je uvjerenjem da nisi ozbiljan partner za raspravljanje o ovoj problematici. Ako se možda varam, molim te, pošalji mi neki svoj znanstveni rad. Tvoji prilozi, koji su meni poznati, ne prelaze novinarske domete čak i kada izlaze kao knjige. U ovome shvaćanju nimalo me ne impresionira što predaješ na "Sveučilištu Yale". Ako su radovi i drugih predavača na tom američkom učilištu, u smislu onoga što i kako ti pišeš, onda osobno izvanredno vrednujem rad prosječnog hrvatskog učitelja u bilo kojoj osmogodišnjoj školi Dalmatinske Zagore. Osim tvoga navedenoga novinarskog pristupa znanstvenoj problematici očito je da ni tvoje znanje nije preveliko. Osjećam to i iz detalja kada spominješ "isusovca" Chardina. Ti ga poznaješ kao "geologa", a ne i kao "masonskog mislioca" čije se učenje o evoluciji u Crkvi često osuđivalo kao hereza. I tvoje je poznavanje masonske povijesne problematike samo privid, što se osobito očituje kada mi zamjeravaš na utvrđenju da je slobodno zidarstvo protukršćansko i anacionalno. Antikršćanstvo masonstva dokazuje činjenica što Katolička crkva zabranjuje rimokatolicima da mogu biti članovi loža. Kako iz povijesti masonstva nikada ništa nisi objavio logično je da ne znaš kako su hrvatski masoni sluganski slijedili protuhrvatsku politiku počevši od Frana Folnegovića do Viktora Novaka. Najpoznatiji živi hrvatski mason dr. Eugen Laxa, u predgovoru mojoj monografiji o toj temi, napisao je da je moja knjiga "*najkompetentnije i najozbiljnije što se u današnjim prilikama može o tom predmetu pisati*". E. Laxa je o hrvatskom masonstvu zaključio i ovo: "*Hrvatsko masonstvo,... bilo se odnarodilo te je bilo postalo, nažalost, nositeljem madžarskog a poslije i srpskog imperijalizma...*

Protucrkveno stanovište jedna je od značajki modernoga hrvatskog masonstva... Neizreciva je šteta što je hrvatsko masonstvo tako zatajilo i teško posrnulo na jugoslavenskoj ideji".[63] E. Laxa je javno deklarirani mason visokog stupnja i piše kao Hrvat znanstvenik, a ne kao masonski vjernik. Masonske su vlade, kao pobjednice u dva svjetska rata, nasilno utjerale Hrvate u dvije Jugoslavije. Ni planirana politika odcijepljenja hrvatske Katoličke Crkve od Vatikana nije se mogla sprovoditi bez blagoslova zapadnih prijestolnica, koje su zbog toga između dva rata, suodgovorne i za nastanak ustaškog pokreta. Dr. Ante Pavelić, koji je u mladosti htio Hrvate katolike prevesti na pravoslavlje, rodio se godine 1889. u Bradini. Međutim, Poglavnik Ante Pavelić rađao se od 1919. do 1941. u poznatim središtima Zapada. Masonstvo je bilo (kako je to dokumentirao Milan Simčić) i protiv stvaranja današnje Hrvatske, ali je taj plan omeo Sveti Otac Ivan Pavao II. svojim priznanjem hrvatske države. Kako iz izloženoga proizlazi ne mogu zaključivati da si marginalac u historiografiji, nego izletnik. Očito je da još mnogo trebaš učiti pa čak i na etičkom planu. Predstavljaš se zagovornikom ljudskih prava, a ona uključuju i istinoljubivost. Koliko ti držiš do istine očito je i iz činjenice da si izbjegao svoj osvrt na moje pisanje o pojedincima iz sadašnje hrvatske vladajuće strukture, koji su "*kada su se domogli vrha vlasti izvršili otimačinu akumuliranih dobara vlastitog naroda kako to ni najveći dušmani toga naroda nikada u njegovoj povijesti nisu radili*". Iz ovakva moga pisanja jasno proizlazi da je meni neprijatelj svaki hadezeovac, jednako kao i svaki mason, koji ruši hrvatsku državu. Iz ovoga malog primjera tvoga načina prezentiranja istine jasno je koliko normalan čovjek može vjerovati pisanjima takvih kao što si ti. Možeš biti sretan što su danas u Hrvatskoj na vlasti meki Zagorci, jer da vlada netko od državotvornih Dinaraca nijedan Banac iz inozemstva ne bi mogao dolaziti u Hrvatsku, ni pisati u hrvatskim novinama. A, evo zašto: ti i tvoji istomišljenici mogli bi imati neograničenu slobodu djelovanja tek kada bi dokazali da ste prema svakom zlu jednako načelni, a to znači kada bi mogli pozitivno odgovoriti, između ostaloga, i na ova pitanja:

-Što ste ti i tvoji prvoborci za "ljudska prava" poduzeli da se nasljednici pobjednika u II. svjetskom ratu skrušeno ispričaju njemačkom

[63] I. Mužić, *Masonstvo u Hrvata*. V. izdanje, Verbum, Split, 1997., str. 852.

narodu zato što su krivi za smrt više od šest milijuna nevinih Nijemaca (civila, žena, djece i ratnih zarobljenika)? [64]

-Što ste ti i tvoji poduzeli da se sadašnja engleska vlada ispriča hrvatskom narodu za englesko izručenje hrvatskih civila i razoružanih vojnika Titovim partizanskim zlikovcima, koji su ih na desetine tisuća pobili na Bleiburgu, križnim putovima i u logorima smrti (uključujući poslije rata i Jasenovac)?

-Što ste ti i tvoji poduzeli da se vrati oko milijun protjeranih Arapa na njihova pradjedovska ognjišta na Srednjem Istoku? Jeste li barem pokušali nagovoriti Sorosa da dijelom sufinancira i Arape u borbi za realiziranje njihovih ljudskih prava?

-Što ste ti i tvoji poduzeli protiv određenih vlasnika kapitala, koji najlihvarskijim kamatama zarobljavaju narode, države i osobe, a pod imenom "novi svjetski poredak" utemeljuju do sada najveće robovlasničko društvo u povijesti. Dok stotine milijuna ljudi gladuje dotle se profesionalni "kamatari" u svom plaćeničko–dirigiranom tisku predstavljaju kao pobornici ljudskih prava i umišljaju da imaju moralno pravo kreirati globalnu politiku. Hitler je htio svoj poganski nacionalsocijalizam proširiti samo na dio zemlje, a neke strukture Zapada žele svoje poganstvo, pod nazivom "demokracije",

---

[64] *"U ime 'antifašizma' govorilo se mnogo o patnjama žrtava nacional-socijalizma, dok je o gubicima i patnjama samih Nijemaca vladala velika smutnja. Tek prije godine dana pojavila se na njemačkom jeziku knjiga jednog mladog autora pod naslovom 'Brand' (Požar), gdje su dokumentirani stravični gubitci njemačkog pučanstva tijekom savezničkih zračnih napada. Samo dva primjera: U Hamburgu 1943. tijekom britanskog zračnog napada poginulo je za jednu noć oko 40 tisuća civila – većinom žena i djece (muškarci su bili na bojištu). U veljači 1945. kad je rat za Njemačku bio izgubljen, savezničko zrakoplovstvo potpuno je uništilo grad Dresden – njemačku Firenzu. Tamo je u jednoj noći poginulo 200 tisuća stanovnika, među njima i brojne izbjeglice, koje su iz istočnih provincija pobjegle u grad. I još jedan slučaj potresao je Njemačku: slučaj njemačkog putničkog broda 'Gustloff ', koji je s nekoliko tisuća izbjeglica iz istočne Pruske plovio prema Zapadu (mnogi ljudi tada su tražili spas na Zapadu- od Bleiburga do istočne Njemačke). Sovjetska podmornica torpedirala je ' Gustloff '. Najmanje sedam tisuća civila, među njima mnogo djece, poginulo je u hladnim valovima Baltičkoga mora. Usput rečeno: nitko nikada nije postavio pitanje je li to – kao i Dresden ili Hamburg – bio ratni zločin*." (Carl Gustaf Ströhm, *Ne će biti sreće na poluistinama*. Hrvatsko slovo, broj od 2. travnja 2004, str. 9.). Ili: Po naređenju nekadašnjega američkog predsjednika Trumana izvršeno je 6. kolovoza 1945. godine atomsko bombardiranje Hirošime gdje je poginulo 200.000 civila, a 9. kolovoza iste godine Nagasakija gdje je pobijeno oko 40.000 osoba?

nametnuti cijelom globusu. Dok inozemni financijeri prvoboraca za ljudska prava ne dokažu svoju iskrenost angažiranjem u spomenutim i sličnim primjerima dotle se ni njima, ni njihovim eksponentima, apsolutno ništa ne može vjerovati. Ti i tvoji možete pisati što hoćete, pa čak subverzijom kratkotrajno i vlast preuzeti, ali više nećete uspjeti sugerirati Hrvatima da im se vrati donedavno bolesno vjerovanje u Zapad. Svjedoci smo vremena u kojemu dobro poznati zakulisni scenaristi u svojim medijima bez suđenja proglašavaju krivim na primjer Hrvata Ivu Rojnicu (r. 1915.), kome nije dokazana odgovornost za smrt nijedne osobe. Ti su isti moćnici njegovu vršnjaku Židovu M. Beginu (r. 1913 +1992.), koji je, između ostaloga, utvrđeno kriv i za smrt oko 250 arapskih civila dali godine 1978. Nobelovu nagradu za mir (koju je podijelio sa Sadatom). I iz ovoga je primjera očito da već živimo u orwelovskom svijetu, koji njegovi tvorci i njihovi slugani bestidno proglašavaju demokratskim. Oslobodi nas Isuse Kriste, - koji si jedini pravi Bog, kuge, glada, rata i takve zapadne "demokracije".
U Splitu, 26. svibnja 1998. [65]

PRVI NASTAVAK*:*

Bančeva intelektualne mogućnosti s vremenom nisu napredovale. Tako 2004. nastavlja brbljati: "*HDZ je u ovom trenutku shizofrena stranka- zbog afera povezanih s opskurnim ljudima, poput Ivana Mužića iz Nadzornog odbora Slobodne Dalmacije- oni su spremni dovesti u pitanje*

[65] Banca je uzbudio moj feljton objavljen u *Slobodnoj Dalmaciji* dne 11., 12. i 13. svibnja 1998. pod naslovom *Tajne, smisao i dosezi slobodnog zidarstva* (*Slobodna Dalmacija*, LX/1998, 17008, 8.; 17009, 10.; 17010, 10.). Banac je svoj pamflet u obranu masona objavio u glasilu *Feral Tribuneu*, broj 662. od 25. svibnja 1998., str. 36.-37. Moj nepotpuni odgovor Bancu objavljen je u *Feral Tribuneu* broj 664. od 8. lipnja 1998., str. 50. Moj cjeloviti odgovor Bancu pod navedenim naslovom objavljen je u časopisu Matice hrvatske Split u Splitu (*Hrvatska obzorja*) s napomenom: "*Ovaj odgovor auktor je poslao Feral Tribuneu, u kojem je tiskan Bančev napad na Mužićeve članke o masonima (Slobodna Dalmacija, svibanj 1998.), ali mu je uredništvo tog glasila ispustilo najvažnije dijelove. Stoga Mužićev odgovor donosimo u cijelosti*." (*Hrvatska obzorja*, VI/1998,2,475-477.) Ovaj je moj cjeloviti odgovor Bancu objavljen kasnije više puta.

ono što su dobro napravili."[66] Doista izgleda shizofreno da o nečijoj opskurnosti priča Ivo Banac, koji je povezan predavanjima sa Sveučilištem Yale, u kojemu je sjedište (dakako u hramu bez prozora!) tajnoga društva "Skull&Bones" ("Lubanje i kostiju"). Bilo bi pošteno da nam prizna da li je i on član toga društva, odnosno da li mu je poznat smisao rituala lijeganja u grob s lubanjom i kostima članova te okultno-političke sekte, koja postoji od 1832. godine i kojoj su, uz neke druge američke predsjednike, pripadali otac i sin Bush.

Ivo Banac je i američki državljanin pa ako je pravdoljubiv dužan je objasniti zašto nije javno osudio predvoditelje zločinačkog rata protiv Iraka i njegove okupacije?

Zašto on i predstavnici njegove tzv. međunarodne zajednice, koja traži povratak izbjeglih Srba u Hrvatsku, istodobno ne insistiraju o vraćanju istjeranih Hrvata na područje Republike Srpske, gdje je prije rata živjelo oko 220 tisuća katolika, a danas ih je manje od 12 tisuća? [67]

DRUGI NASTAVAK:

"Odvjetnik i bivši član HHO-a Veljko Miljević nakon što je detaljno pregledao nalaz Državne revizije o poslovanju stranaka i nezavisnih zastupnika u 2007. godini… je otkrio da je Banac sam sebi iznajmljivao vlastiti stan i od najamnine godišnje zaradio 39 tisuća kuna. 'U poslovanju ovog navodno poštenog profesora naziru se barem dva kaznena djela. Ni jedan putni nalog koji je zatekla Državna revizija nije bio vjerodostojan ni potpisan, a police za knjige, koje je u listopadu 2007. platio 140 tisuća kuna, nakon samo dva mjeseca otpisao je kao inventar bez vrijednosti' objašnjava Miljević." [68]

---

[66] Ivo Banac, *Globus*, broj od 2. travnja 2004., str. 24.

[67] *"Ako se ovakva situacija nastavi, Katolička Crkva će na početku 21. stoljeća de facto biti istrijebljena s područja polovine BiH, a sve pred očima i po nalogu onih koji sebe smatraju velikim humanistima i zaštitnicima ljudskih prava i sloboda, među kojima je i pravo na slobodu vjere."* ("Kandidat za Nobela banjolučki biskup msgr. dr. Franjo Komarica o nominaciji za prestižnu nagradu…". Slobodna Dalmacija, broj od 5. travnja 2004. , str. 5.)

[68] Slobodna Dalmacija, broj od 29. rujna 2008., str.8.

Dr Ivan Bene
Sveuč. prof. u m.
Opatija, Bolnica Thalassotherapia

[illegible] 89.

Mnogopoštovanom drugu
Dekanu Pravnog fakulteta u Zagrebu
Prof. Dr Krešimiru Sajko
Zagreb

U vezi Vašeg akta br. 2974/88 od 13. XII 88 i pisma druga Ivana Mužića od 17. XII. 88 molim da me se razriješi dužnosti člana Komisije za ocjenu prijave doktorske disertacije Ivana Mužića. Član te Komisije sam postao na temelju Odluke ZNV ovog Fakulteta od 27. 2. 79.

Obrazloženje

Drug Mužić je prijavio istu temu disertacije, koju je i ranije prijavio, ali je obustavljen postupak. Ponudio je tekst odštampan u knjizi: Katolička crkva u Kraljevini Jugoslaviji. Taj tekst međutim nije usklađen s primjedbama članova Komisije na stari tekst disertacije. Iz pisma druga Mužića od 28. 11. 88 vidi se da je sugerirano prof. Dr H. Sirotkoviću savjetovao druga Mužića da posluša usklađivanje teksta prema primjedbama, ali je drug Mužić to odbio, dapače izjavio da neće mijenjati niti jedan red u tekstu. Osim toga, drug Mužić je poslao 1979 god. (baš kada je formirana Komisija) pisma profesorima dr. H. Sirotkoviću i dr B. Krizmanu uvredljivog karaktera. U takovim uvjetima jedino povoljno rješenje za druga Mužića jest da se formira nova Komisija. Stoga sam predložio svoju razrješnicu. U novoj Komisiji ne bih mogao sudjelovati, jer štampane tekstove (monografije i knjige) jedva mogu čitati, a to vrlo ograničeno vrijeme.

U Opatiji, 20. 1. 1989

Dr Ivan Bene

III.

MASONSTVO U HRVATA I MLADEN ŠVAB

U "Oku" od 22. prosinca 1983. (broj 307., str. 23) objavljena je recenzija Mladena Švaba moje knjige *Masonstvo u Hrvata* na koju sam mu posebno detaljno odgovorio 1984. godine u I. izdanju knjige *Smisao masonstva*. Kada se M. Švab u hrvatskoj državi počeo osvrtati i na izdanja nekih drugih mojih knjiga (*Pavelić i Stepinac, Podrijetlo i pravjera Hrvata*) odgovorio sam mu u zagrebačkom *Vjesniku* broj od 17. prosinca 1996. pod naslovom: "*Činjenica je da Švab svoje eventualno poznavanje problematike nije dokazao ni jednim spomena vrijednim znanstvenim radom*". Napisao sam, između ostaloga, i ovo:

"*Svatko ima pravo, pa tako i Mladen Švab, na svoje privatno mišljenje o svemu, što znači i o temama koje ja obrađujem. Činjenica je da Švab već godinama svojim neobrazloženim frazama o diletantizmu pokušava obezvrijediti i moje dugogodišnje obrade tema o masonstvu, Katoličkoj crkvi* (*Stepincu), podrijetlu i pravjeri Hrvata. Ovo nije posebno čudno kada se zna da je to onaj isti Mladen Švab koji je mene — odmah po izlasku knjige Masonstvo u Hrvata (kojoj je mason bio glavni recenzent!*) *— prvi napao u režimsko-komunističkom i protuhrvatskom glasilu Oko, optužujući me zbog katoličkih stajališta i ksenofobije. Ipak se postavlja pitanje da li zbog toga takvo čeljade, koje se očito zbog navedenoga nekadašnjega pisanja danas ne stidi, ima moralno pravo mene uopće spominjati. Dakako da već i minimum osobnoga poštenja zahtijeva od svakoga od nas da svoje mišljenje o bilo kojoj problematici javno prosuđuje jedino u slučaju ako se je i sam s njom dokazano bavio. Činjenica je pak - da Švab svoje eventualno poznavanje navedene problematike nije dokazao ni jednim spomena vrijednim znanstvenim radom. Iz toga se može gotovo sa sigurnošću zaključiti da takovo njegovo ponašanje nije uobičajeno, što znači da se to onda može* (*kao najvjerojatnije!*) *protumačiti i silinom njegova kompleksa manje vrijednosti u od-*

nosu na tuda djela… Uzimajući u obzir činjenicu da je Mladen Švab već na pragu starosti, a da u dosadašnjem životu nije ništa posebno spomena vrijedno objavio, ističem kako bi u etičkom i intelektualnom smislu bilo od njega hvalevrijedno da svoje radno mjesto prepusti nekom mlađem doista perspektivnom hrvatskom povjesničaru, odnosno da ode u mirovinu s mjesta koje zaslužuje u odnosu na svoja dosadašnja znanstvena, odnosno novinarska (ne)ostvarenja…" [69]

Mladen Švab, očito razbješnjen mojim citiranim tekstom, napisao je kako sam navodi "*do kraja veljače 1997.*" i objavio iste 1997. godine tekst pod naslovom *Pregled literature o ulozi slobodnih zidara u povijesti hrvatskih zemalja*, (II. dio.).[70] U cijelom tom izljevu Švabovih emocija točna je samo sljedeća njegova rečenica: "*Mužićevo stajalište iz predgovora koji je otisnut u svih pet izdanja, da je težište položio na njihova idejna shvaćanja i političku djelatnost bez uzimanja u obzir djelovanja slobodnih zidara na dobrotvornom, kulturnom i gospodarskom području, nedostatak je djela, kojega je i autor svjestan, što i sam ističe*." M. Švab u tom "Pregledu" ističe kako je taj moj "*prvi naoko cjeloviti pregled uloge slobodnog zidarstva kod nas izrađen… na podlozi katoličkog svjetonazora*", a takva stilizacija je stara staljinistička optužba za klerikalizam. On smatra normalnim da ne obrazlaže na koji način se u knjizi očituje takav moj svjetonazor. Dalje me M. Švab u osvrtu poučava kako je pravilno pisati slobodni zidar, a ne mason o čemu smo već raspravljali 1983. tako da to nema smisla ponavljati. U Hrvata se, kao i u nekih drugih naroda, uz riječ slobodno zidarstvo udomio i pojam masonstvo. Bit Švabove osude moga djela očituje se u ovome njegovu zaključku: "*Završna ocjena Mužićevih nastojanja oko proučavanja slobodnog zidarstva može se sažeti u sljedeći izričaj. Treba mu odati priznanje za uložen golemi trud u ovladavanju tematikom. Izbjegavanje osobnog arhivskog istraživanja – čak je to išlo do pokušaja angažiranja povjesničara za taj, svakako dugotrajan, posao – te jednostranost u smislu mimoilaženja svih onih historiografskih rezultata (L. Hass 1982.) koji se ne uklapaju u njegove sheme, npr. Lj. Antića 1987., I. Pederina 1992., od kojih, nota*

[69] Vjesnik, LXII./1996., 17664., 5.

[70] M. Švab, *Pregled literature o ulozi slobodnih zidara u povijesti hrvatskih zemalja*, II. dio. Časopis za suvremenu povijest, XXIX/1997, 2, 271-286.

bene ta dvojica hrvatskih autora uopće ne spominju u svojim istraživanjima Mužićeva izdanja, rezultirali su za historiografiju nerelevantnim postignućima. Tome je pridonijela Mužićeva neporaba Benimellijeve bibliografije, štoviše njezino nepoznavanje, jer u njoj je navedeno koji su slobodnozidarski fondovi arhivskog gradiva pristupačni i otvoreni za istraživanje." Posebno mi je zamjerio što nisam koristio i jednu raspravu A. Duplančića (1992.). Očito je iz ovoga citata koliko je Mladen Švab kao osoba zao. Moja temeljna knjiga *Masonstvo u Hrvata* objavljena je 1983. i sva njezina kasnija izdanja (II. izd. 1983.; III. izd. 1984.; IV. izd. 1989.; V. izd. 1997.; VI. izd. 2001.; VII. izd. 2001.; VIII. izd. 2005.) u biti su samo pretisci s ponekad posebno dodanim prilozima zbog čega nije normalno predbacivati mi što nisam koristio literaturu tiskanu 1987. i 1992. To je i razlog da sam *Bibliografiju* donosio u nizu izdanja na isti način kao i u I. izdanju. Napominjem i slijedeće: Radovi Lj. Antića i A. Duplančića nisu posebno važni za tematiku moje knjige. Sam Švab piše: "*Ljubo Antić je slobodnim zidarima kao jednoj od sastavnica iseljeničke politike i previranja među hrvatskim iseljenicima posvetio jedan odsječak.*". Što se tiče A. Duplančića Švab navodi kako "*najveću vrijednost imaju dokument pod br. XI. o Mihovilu Abramiću i podroban opis rada lože, kao i tlocrt lože iz 1814.*" Zašto bi to bilo posebno važno? Inače Arsen Duplančić mi je osobno darovao taj svoj rad odmah po objavljivanju. Također sam dobio na dar i radove Ivana Pederina o masonstvu, kao i njegovu raspravu na istu tematiku objavljenu u časopisu *La cultura nel mondo* (u Rimu), o kojoj Švab ništa ne zna.[71] S obzirom da Švab ne poznaje dobro ni hrvatsku bibliografiju o masonstvu ne zna da I. Pederin citira moju knjigu *Masonstvo u Hrvata*, a Antić nema za to nema potrebe jer nisam ni obrađivao problematiku kojoj je on posvetio svoj rad. Dalje, prema M. Švabu Benimellijevu *Bibliografiju* niti ne poznajem, ali on ne obrazlaže u čemu je njezina posebna važnost za istraživanje arhivskog gradiva za povijest hrvatskog masonstva.[72] U obradi hrvatskog

---

[71] I. Pederin, *Cenni storici sulle sette segrete in Dalmazia nei secoli XVIII e XIX*. La cultura nel mondo, XLVI/1992,3-4, 41.-51. I. Pederin je objavio i druge radove koji obrađuju tu problematiku, a koji se navode u *Bibliografiji* ovoga izdanja moje knjige.

[72] Uzgred: u VI. izdanju *Masonstva u Hrvata* upozoravam čitatelje ovako: Literatura o slobodnom zidarstvu opširnije je sadržana u ove dvije knjige: Jose Antonio

masonstva mene je zanimala samo arhivska građa koja se odnosi na to masonstvo. M. Švab nije u mogućnosti navesti ni jedan arhiv koji je bio dostupan za istraživanje do završetka moje knjige, a da ga nisam koristio ako mi je to bilo moguće, čak i na posredan način. M. Švab posebno navodi da mu je Nadežda Jovanović, kada je upoznao u Zagrebu, kazala da su "*citati kod I. Mužića… te kod Z. Nenezića… urađeni na temelju njezinih ispisa, koje je dobrohotno ustupila Neneziću, a ovaj Mužiću*". Ovo je dijelom točno i zato sam se zahvalio Neneziću.[73] Međutim, treba istaknuti da je Z. Nenezić i na druge načine dolazio do uvida u građu, a da je meni osobno najveći dio dokumentacije iz *Arhiva Jugoslavije* prepustio Mihailo Marić, kada je sam odustao od objavljivanja (uglavnom već pripravljene) knjige o toj problematici. M. Švab također ne zna da se veći dio građe o jugoslavenskom, dakle i hrvatskom masonstvu, nalazi izvan Hrvatske i Srbije. "*Po sili zakona dana 5. kolovoza 1940. prestale su raditi sve lože pod zaštitom Velike lože 'Jugoslavija' pa tako i lože u Hrvatskoj. Nekoliko dana prije toga sve su zagrebačke lože poslale svoje arhive u Beograd. Arhiv Velike lože 'Jugoslavija' danas je razmješten ili izgubljen; najviše ga je ostalo u Beogradu, neki dokumenti su pohranjeni u Budimpešti, Moskvi, Londonu i kod nekih predratnih slobodnih zidara, ali većinu dokumenata i regalija uoči njemačke okupacije uništili su slobodni zidari sami*."[74] Branko Šömen je to posebno precizirao ovako: "*Veliki je arhiv o slobodnim zidarima iz Beograda premješten u Beč, a onda je došao u ruke Crvene armije. Arhiv se potom našao u Moskvi, a s našeg se područja nalazi sedam metara materijala. Ruski povijesni institut dopušta fotokopiranje, a svaka stranica stoji dolar*."[75] Što se tiče moga korištenja arhivske građe o masonstvu odgovorio sam M. Švabu

---

Ferrer Benimeli, *Bibliografia de la masoneria*. Ed. Fundacion universitaria espanola, Madrid,1978., str. 603; Herbert Schneider, *Deutsche Freimaurer Bibliothek*. Verzeichnis der Bibliothek des Deutschen Freimaurer-Museums Bayreuth, Hamburg, 1977., str. 383; 1. Nachtrag Bayreuth 1984., str. 235 + 86. (Mužić, *Masonstvo u Hrvata*. Laus, Split, 2001, str. 641.)

[73] Šömenovo zaključivanje ipak izgleda najtočnije kada navodi: "*Mužić je uzimao neke podatke od Nenezića koji je površno pisao o slobodnom zidarstvu na tlu Jugoslavije, a posebno u Hrvatskoj.*" (*Razgovor.* Večernji list, broj od 16. veljače 2002., str. 32.)

[74] B. Šömen, *Amenkamen. Slobodnozidarska čitanka.* Zagreb, ed. Lumen, 2001., str. 122.

[75] *Razgovor* s Brankom Šömenom, Večernji list, broj od 16. veljače 2002., str. 32.

već 1983. godine ovo: "*Tako sam uspio iskoristiti dio građe koja se nalazi u Historijskom arhivu u Zadru, Institutu za historiju radničkog pokreta u Zagrebu, Vojno-istorijskom institutu u Beogradu, Arhivu JAZU u Zagrebu i Zbirci rukopisa Sveučilišne biblioteke u Zagrebu. To se uglavnom sve vidi i iz bilježaka u mojoj knjizi. Međutim, neki drugi arhivi u zemlji na moje traženje ispitali su svoje fondove i javili mi da nemaju građe o masonstvu. (Navodim dopis Arhiva Makedonije u Skoplju broj 03-9/16-81 od 10. XI 1981. i dopis Tajništva Biskupskih konferencija Jugoslavije broj 16/BK-82-ad od 18. I 1982.)*" Sam Švab svjedoči kako je određena građa tada bila zabranjena za korištenje.[76] Osobno mogu utvrditi da sam jedini u Hrvatskoj unatoč svim zabranama iskoristio maksimalno sve što se tada moglo i od te arhivske građe iskoristiti. Temeljni Švabov prigovor pobija i izdanje moje posebne knjige pod naslovom *Masoni u Hrvatskoj 1918-1967.* u kojoj sam donio postojeću arhivsku građu i to uglavnom komunističke Službe državne sigurnosti u Hrvatskoj. Objavljivanje te dokumentacije i Švaba je (kao i njegove istomišljenike) veoma teško zaboljelo pa mi on silno zatečen prigovara odsutnost uvodne studije i bilježaka. Moj objavljeni veliki predgovor ovom izdanju ne odgovara njegovim željama! Ističem da je u istom *Časopisu za suvremenu povijest* (1994.) tiskana recenzija te moje knjige o kojoj Zlatko Kudelić zaključuje: "*Iz svega iznesenog vidljivo je da je problem djelovanja masonerije na našim prostorima potrebno detaljnije proučiti pa je i pojava Mužićeve knjige, u kojoj možemo pročitati dosad nepoznate dokumente, vrijedan prilog daljnjem istraživanju ove problematike*."[77]

Moj sud o Švabu nije samo subjektivan. Mirjana Gross, u povodu Švabovih napadaja na njezine knjige: *Historijska znanost* (II. izdanje 1983.) i *Suvremena historiografija* (1996.) odgovorila je Švabu u istom

---

[76] Mladen Švab spominjući jedan rad N. Jovanović konstatirao je ovo: "*Taj rad urađen je na temelju arhivske građe koja se čuva u Arhivu Jugoslavije. Međutim, sa žaljenjem moram iznijeti da mi za nedavnog rada po drugom poslu u Arhivu Jugoslavije nije bio omogućen pristup do te građe, a niti uvid u njezin inventar... Navodno se građa u Arhivu ponovo sređuje. Zanimljivo je da se zbog toga ne može dobiti na uvid čak ni stari inventar.*" (M. Švab, *Pogled na ulogu slobodnih zidara u povijesti hrvatskih zemalja*. Gordogan /Zagreb/, br. 5-6 za 1980., str. 278.)

[77] Zlatko Kudelić, *Ivan Mužić, Masoni u Hrvatskoj 1918-1967.* Časopis za suvremenu povijest, XXVI/1994, 2, 363-364.

broju *Časopisa za suvremenu povijest* u kome je on napao moje knjige ovako: "*Mladen Švab voli zanovijetati uz neku knjigu ili u njenu povodu… M. Švab i dalje misli da može kritizirati novu knjigu bez najosnovnijih informacija o suvremenoj historiografiji… Koju je to literaturu iz starije i suvremene historiografije proučio pri oblikovanju tih 'motrišta'? Koje mi je to 'teorijske modele' suprotstavio?... U svom napadu na moju Historijsku znanost 1983. M. Švab me optužio da moji stavovi vode prema napuštanju 'mukotrpnoga' rada na izvorima. Budući da je to preduvjet profesionalne historiografije uopće, on me zapravo proglasio diletantkinjom… Morao je doživjeti da njegova totalna osuda knjige Historijska znanost nije postigla cilj. 'Nažalost, mnogi mlađi i mladi povjesničari krenuli su nekritički njezinim putem', kaže u Vjesniku, jer je to lakše nego mukotrpan rad na povijesnoj građi 'koji jedini može donijeti prave rezultate hrvatskoj historiografiji'. Drugim riječima, M. Švab, koji sam baš nije napisao mnogo znanstvenih rasprava na temelju 'mukotrpne' kritike izvora, paušalno osuđuje mlade hrvatske povjesničare i povjesničarke koji ne stvaraju kako bi on htio.*"[78]

[78] M. Gross, *Europska ili provincijalna historiografija?.* Časopis za suvremenu povijest, XXIX,/1997,2, 311-322.

IV.

SNOVIĐENJA ZORANA NENEZIĆA

Zoran Nenezić je u Beogradu 1999. godini objavio u svojoj nakladi IV. prošireno izdanje svoje knjige *Masoni u Jugoslaviji*, u kojoj navodi i sljedeće:

"*Nekoliko nedelja pred objavljivanje vesti o smrti Josipa Broza, ovaj je autor bio zamoljen da napiše kraći tekst o slobodnom zidarstvu, koji je objavljen u dva nastavka u 'NIN'-u, kao odgovor redakcije na jedno 'pismo čitaoca'. Posle objavljivanja tog teksta, u kojem je najavljen i izlazak knjige iz štampe* (*Masoni u Jugoslaviji 1763.– 1980.*)*, a koja je trebala da se pojavi u izdanju Prosvjeta iz Zagreba* (*1982*)*, što se tada nije desilo, već tek 1984. godine… Odmah je usledilo predupređivanje sa strane Katoličke crkve u knjizi Ivana Mužića* (*Masonstvo u Hrvata – masoni i Jugoslavija, četiri izdanja od 1983. do 1989. godine, a u tiražu od po hiljadu primeraka*)*. Rađena bez uvida u primarnu arhivsku građu, na osnovu publikovanih tekstova, ova knjiga je imala unapred zadatu tezu na koju je dala autorski odgovor – za sva 'zla' koja je pretrpeo hrvatski narod, odgovorni su Srbi, a posebno Srbi masoni. Naravno da je knjiga pisana na način koji nije jeftino propagandistički, već je pisana mudro i celishodno sa stanovišta dokazivanja navedene teze. I ona je odigrala namenjenu joj ulogu. Iako sam autoru te knjige ustupio nešto od izvornog masonskog materijala* (*gotovo sva masonska građa kojom se služio je bila iz mog privatnog poseda*)*, pa čak od njega dobio i telegrafsku čestitku kada je jugoslovenska javnost 1990. godine obaveštena o reaktiviranju Velike Lože Jugoslavija, u čemu sam i neposredno učestvovao, Mužić je, uz svo uvažavanje slobode stvaralaštva kao preduslova svake druge slobode, svojom knjigom potvrdio sopstvenu doslednost na putu ostvarivanja samostalne hrvatske države, na kojem je on dugogodišnji, i očigledno, uspešan poslenik.*" [79]

[79] Z. D. Nenezić, *Masoni u Jugoslaviji 1764–1999.* Vlastita naklada, sv. II, Beograd, 1999., str. 56.

Očito je kako Nenezić sugerira da sam ja potaknut od strane Katoličke crkve da napišem knjigu o masonstvu kao odgovor na njegovu. Ovo se može shvatiti samo kao bolesno stvaranje svoje "veličine". Jer apsurdna je i sama pomisao da netko nekoga angažira da napiše odgovor na bilo koju, pa i Nenezićevu knjigu, prije nego je ta knjiga tiskana i dok se ne zna kakva stajališta zauzima njezin autor. A činjenica je da je moja knjiga objavljena ujesen 1983., a Nenezićeva "*krajem augusta 1984*." dovoljno govori koliko je zdravo rasuđivanje u Nenezića odsutno.

Nije istinit Nenezićev navod da moja knjiga nije rađena uvidom u primarnu arhivsku građu i da je gotovo sva masonska građa kojom sam se koristio iz njegova privatna posjeda. Samo sam manji dio "beogradske građe", koju sam koristio, dobio od Nenezića i to u zamjenu za njemu nepoznate materijale o masonstvu do kojih sam osobno došao i koje sam mu slao iz Splita, a što on sada ne spominje. Najveći dio građe o masonstvu dobio sam od Mihaila Marića iz Beograda. Marić je prije mene i Nenezića pisao o masonstvu i objavio o tome 1972. godine veliki feljton na temelju proučavanja izvorne građe u *Arhivu Jugoslavije*. On mi je poslije toga ustupio sav taj materijal. Zato sam u prvom izdanju svoje knjige i napisao ovakvu zahvalu: "*Velika hvala i publicistu Mihailu Mariću i prof. Zoranu Neneziću, obojica iz Beograda, te dr. Muhamedu Hadžijahiću iz Sarajeva na upozorenjima i dokumentaciji, koju su mi dali,…*"[80] U predgovoru mojoj knjizi naveo sam i ovo: "*Zahvaljujući razumnim pojedincima* (*i to najprije g. Mihailu Mariću i prof. Zoranu Neneziću – oboje iz Beograda*), *uspio sam doći do fotokopija najvrednije građe o masonstvu u Jugoslaviji iz Arhiva Jugoslavije u Beogradu. U Zagrebu je dokumentacija o masonstvu bila vrlo malena, ali zahvaljujući određenim pojedincima* (*na primjer prof. Draženu Budiši, nekadašnjem upravitelju trezora Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu*) *uspio sam doći i do ove građe*."[81]

Z. Nenezić tvrdi da je moja knjiga imala unaprijed zadanu tezu da su za sva zla "*koja je pretrpeo hrvatski narod, odgovorni… Srbi, a po-*

[80] I. Mužić, *Masonstvo u Hrvata*, V. Izdanje, Verbum, Split, 1997., str. 56.

[81] I. Mužić, *Masonstvo u Hrvata*, nav. dj., str. 16. U svojoj sam knjizi korektno naveo koje sam konkretne materijale donio koristeći Nenezića (Celebrinijev popis masona i Elaborat beogradske UDB-e o masonstvu).

sebno Srbi masoni". Međutim, iz moje knjige o masonstvu proizlazi da je stvaranje prve i druge Jugoslavije bilo stvarno veliko "zlo" za hrvatski narod, ali da krivnju zato – osim "demokratskog Zapada", posebno snose hrvatski masoni. Srpski su masoni radili u duhu ostvarenja srpskih nacionalnih interesa i njihovo političko ponašanje je posve razumljivo.

Iz Nenezićeva pisanja moglo bi se zaključiti da je zbog njega zatvoren uvid u masonsku građu *Arhiva Jugoslavije*, a činjenica je da se to dogodilo zbog pisanja o masonstvu Nadežde Jovanović i Mihaila Marića. Svojedobno sam o tome napisao ovo: "*Nadežda Jovanović bila je prva osoba u drugoj Jugoslaviji koja je obradila masonske fondove u Arhivu Jugoslavije* (*Beograd*). *Poslije objavljivanja nekoliko njezinih znanstvenih radova tijekom 1971. g. u Beogradu i feljtona Mihaila Marića u beogradskim Večernjim novostima tijekom 1972. g. sva masonska građa na cijelom području komunističke Jugoslavije postala je zabranjena za svako, pa i znanstveno korištenje. Podatak o ovoj zabrani prvi put je objavljen već 1980. g. u Zagrebu*."[82]

Neobično je da Nenezić u svomu novom izdanju knjige preuzima sve što se o masonstvu pisalo od 1991. godine u Hrvatskoj točno prema tome kako sam ja to naveo, ali bez navoda odakle je to preuzeo.[83] Vrhunac nekorektnosti očitovao je kada je preuzeo materijale (*Izvještaj prof. dr. Milana Ivšića Poglavniku dr. Anti Paveliću*, i dio pod naslovom *Elaborat UDB-e od 23. I. 1958 g.*), koje sam objavio 1993. u knjizi *Masoni u Hrvatskoj 1918.–1967*.[84] On citira numeraciju te građe iz *Arhiva Hrvatske*, kako sam je ja označio u mojoj knjizi, na način da se neupućenu čitatelju čini kao da je on to stvarno koristio u *Arhivu Hrvatske*, u koji, od kada je ta građa (1992.) stigla, nije nikada ni povirio, niti mu je taj Arhiv to poslao. Knjigu, u kojoj sam svu tu građu objavio, poslao sam mu kao dar po hrvatskomu veleposlaniku u Beogradu dr. Zvonimiru Markoviću. Z. Nenezić se ovakvim "posuđivanjem" od mene služio i u prijašnjim izdanjima svoje knjige.[85]

---

[82] I. Mužić, *Masonstvo u Hrvata*, nav. dj., str. 15.

[83] Z. Nenezić, nav. dj., str. 74.

[84] I. Mužić, *Masoni u Hrvatskoj 1918–1967.* Orbis, Split, 1993., str. 189–219, 274–279.

[85] Tako je na primjer preuzeo od mene citat iz Masuccijeve knjige *Misija u Hrvatskoj* da u NDH "*Poglavara države okružuju stari slobodni zidari*". Ne znajući da se radi

Nenezić ima pravo samo kada piše da sam "*svojom knjigom potvrdio sopstvenu doslednost na putu ostvarivanja samostalne hrvatske države…*"[86] Svaki narod, pa tako i hrvatski ima pravo na ostvarenje samostalne državnosti. Međutim, on o (ne)pravu Hrvata na nezavisnu državu uvjerava kao *Veliki majstor VL Jugoslavija* Predsjednika SAD-a Busha, u pismu od 21. listopada 1991., ovako:

"*Jedan od najopasnijih aspekata ove krize je pojava ultranacionalističkog pokreta u Hrvatskoj i njegova tendencija ka neofašizmu. Sve zastrašujuće podseća na april 1941. godine, kada je Nemačka napala Jugoslaviju. Tada se Hrvatska 'izjasnila' kao nezavisna država, koja je postala glavni nemački saveznik i u njoj je izvršen jedan od najkrvavijih genocida poznat čovečanstvu. Preko 800.000 Srba, Jevreja i Cigana je mučki ubijeno u koncentracionom logoru Jasenovac, kao i u mnogim drugim stratištima (jamama). Sadašnje federalno Predsedništvo i Vlada ne mogu više imati ulogu u budućnosti nacije. Pored činjenice da još uvek nije izabrano, federalno Predsedništvo je zanemareno od strane republika i njihovih vođa. U takvoj situaciji ne može se očekivati od Srbije da ostavi preko dva miliona Srba, čija je budućnost neizvesna (Srbi čine preko 15% ukupne populacije Hrvatske). Ovi ljudi ne žele da napuste Jugoslaviju i da budu deo nove hrvatske nacionalne države. Mnogi simboli*

---

o knjizi on je u svojoj *Literaturi* to Masuccijevo djelo naveo pod *Članci i rasprave.* Dakako da nije mogao navesti ni broj stranica kako je to učinio za druge jedinice. Usp. Z. Nenezić, *Masoni u Jugoslaviji*, Beograd, III. izdanje, 1988., str. 487., 708., 721. Tu istu pogrješku ponovio je i u IV. izdanju. (II. svezak, str. 457.).

[86] Neki srpski javni djelatnici ne shvaćaju pravo naroda na samoodređenje. Tako Đorđe Stanković u knjizi o Pašiću piše: "*Iako ne navodi nijedan izvor o potvrdi Radićeve 'intimne želje' za 'potpunom samostalnošću', možemo se složiti sa Ivanom Mužićem! Ono što je Ivan Mužić želeo 1988. godine (treće izdanje) Stjepan Radić je zaista i radio 1923. godine!… Pa ipak u jednom se možemo složiti sa Ivanom Mužićem: Stjepan Radić je suviše dugo najavljivao proglašenje samostalne hrvatske države što su njegove disciplinovane pristalice konačno i očekivale„… Stjepan Radić je bio germanofil i srbofob, borio se svim sredstvima samo za parcijalni interes kao i većina hrvatskog naroda. I to bez i malo skrupula s obzirom na to da su bili postojani i poraženi neprijatelji Srba u tek minulom ratu. Međutim, srpska vladajuća elita postupila je prema Hrvatima, kao poraženom neprijatelju, provodeći politiku 'nacionalnog pomirenja', bez primera u evropskoj istoriji.*" (Đorđe Đ. Stanković, *Nikola Pašić i Hrvati /1918–1923/.*Beogradski izdavačko-grafički zavod, Beograd, 1995., str. 321–322.)

nove hrvatske države zastrašujuće podsećaju Srbe na masovni genocid koji su izvršili hrvatski fašisti – ustaše pre pedeset godina. Granica između Srbije i Hrvatske treba da budu takve da uzmu u obzir etničke i istorijske činjenice. Samo u tom slučaju novoformirana hrvatska država može funkcionisati politički, ekonomski i socijalno."[87]

Z. Nenezić je u svojoj knjizi nepouzdan u nizu bitnih detalja, koje tvrdi a ne dokazuje. To se posebno očituje kad nekritički sugerira da su masoni bili na primjer: Josip Broz Tito, Miroslav Krleža, Mile Budak, Bogdan Radica, Eugen Dido Kvaternik, njemački admiral Canaris.[88] Svi su spomenuti mogli biti slobodni zidari, ali on to ni za jednoga od njih ne dokazuje. Nije vjerodostojno što o tim osobama piše neki njemački obavještajac, kako to misli Z. Nenezić. Inače od njega je gotovo djetinjasto da kao istinito prihvaća puko fantaziranje Zvonimira Pinterovića da je zagrebački nadbiskup Bauer bio mason.[89]

---

[87] Z. Nenezić, nav. dj., str. 95. Z. Nenezić vjeruje i u historiografske fikcije, koje odbacuju i neki srpski znanstvenici. Tako on piše: "*Prema tim istraživanjima* (*Ž. Đorđević, 1997*), *ukupne žrtve u Jugoslaviji* (*od 6. 4. 1941. do 9. 5. 1945.*) *iznose 1.838.000 ubijenih* (*od toga 1.607.000 Srba*), *dok je stvarni demografski gubitak iznosio 2.825.000* (*a kod Srba 1.820.000*)." (Nenezić, ibid., str. 37.)

[88] Svojedobno, na moju pismenu zamolbu iz jednog od središta austrijskoga masonstva poslano mi je pisano uvjeravanje da Canaris nije član lože. Naknadno sam utvrdio da ni B. Radica nije bio mason.

[89] Z. Nenezić, nav. dj., str. 25. Usp. I. Mužić, *Masonstvo u Hrvata*, nav. dj., str. 367. I podaci koje Nenezić daje novinarima međusobno su kontradiktorni. Tako se u *Dugi*, broj 1683, od 20. prosinca 1997. do 2. siječnja 1998. (str. 10) tvrdi (u razgovoru s Nenezićem) da su tri izdanja Nenezićeve knjige "*prodata u tiražu od 25 hiljada primeraka*". U *Dnevnom telegrafu* navodi se za Nenezićeva prva tri izdanja knjige o masonstvu sljedeće: "*Tri prethodna su rasprodana u ukupnoj nakladi od 45.000 primeraka*." (Ovaj je tekst prenio zagrebački *Imperijal* u broju od 9. svibnja 2000., str 40.). Z. Nenezić je četvrto izdanje svoje knjige *Masoni u Jugoslaviji* izdao (prema nekim informacijama) u četiri stotine primjeraka, što upozorava da su čitatelji zasićeni njegovim štivom. Istodobno on ističe da su četiri izdanja moje knjige o masonstvu tiskana u po 1000 primjeraka. Istina je, na Nenezićevu žalost, malo drukčija. Prvo izdanje moje knjige tiskano je u dvije tisuće, drugo i treće u po tisuću, a samo četvrto Matice hrvatske u Zagrebu u pet tisuća primjeraka. U međuvremenu je *Smisao masonstva* tiskan posebno u dvije tisuće, a *Masoni u Hrvatskoj* također kao zasebna knjiga u dvije tisuće primjeraka. Kada se navedenim nakladama pridoda (Neneziću nepoznato) peto izdanje i ovo najnovije (šesto) onda su moja izdanja o masonstvu objavljena ukupno u 16.000 (šesnaest tisuća) primjeraka. Sedmo izdanje izdano je u 2000 primjeraka kao i osmo izdanje, tako da je sveukupna naklada 20.000 primjeraka.

Najvrjednije u novom izdanju Nenezićeve knjige je samo onaj dio (koji je uglavnom već objavljen u prva tri izdanja), a u kojemu je on, dok se ozbiljnije bavio masonskom problematikom, obradio povijest srpskog masonstva do 1945.

(Ovaj tekst uz manje dodatke sadrži drugi dio poglavlja pod naslovom "*Zoran Nenezić i srpsko masonstvo 1990. – 2000.*", koji je objavljen u knjizi: I. Mužić, *Masonstvo u Hrvata.* Naklada Knjigotisak, Split, 2001., str. 628.-638.).

V.

KAKO PRIMITIVNO STJEPAN BRZICA PROPAGIRA MASONSTVO?

I. Shvatljivo je da infiltracija masona među Hrvate nije mogla zanemariti Split (neke njegove gospodarstvenike i javne radnike, a posebno novinare), pa zato ne izgleda slučajnost da se u dnevniku *Slobodna Dalmacija* započeo 17. svibnja 2002. godine objavljivati feljton o masonima, koji je potpisao Stjepan Brzica (dalje: S. B.), a koji je tekst pun kleveta u odnosu na mene, a u svezi s mojom knjigom *Masonstvo u Hrvata*. Tu su moju knjigu određeni pojedinci žestoko napadali i u jugo-komunističkom režimu (kao na primjer agent KOS-a i okultist Radenko Radojčić u komunističkom *Oku* 1984.). Udbaški mentalitet lako se prepoznaje u strategiji optuživanja bez dokaza na način da okrivljeni dokazuje da nije kriv. S obzirom na napade s takvih ideoloških pozicija moje je djelo doživjelo osam izdanja u dvadeset tisuća primjeraka i tako postalo dostupno svakom zainteresiranom Hrvatu da može provjeriti podatke o kojima pišem. Pretpostavka je da se za obradu svake ozbiljne teme, pa tako i ove, pisac dokazao znanstvenim radom. Međutim, spomenuti S. B. je umirovljeni novinar iz Sarajeva. Da nije kompetentan ni kao novinar pisati o ovoj problematici može se zaključiti čim se pročita početak njegova feljtona. On čitateljima sugerira neistinu kada piše o ukidanju čl. 2335 u *Kodeksu kanonskoga prava* tumačeći to u smislu da se može shvatiti kako Katolička crkva više ne zabranjuje katolicima učlanjenje u masonske lože. Njegov prijevod spomenutoga članka nije smisleno korektan, a tumačenje da se "*taj kanon odnosio samo na masonske disidente, a ne na masoneriju kao takvu, jer su njeni ciljevi obrnuti od onih koji se sankcioniraju*" plod je njegove fantazije. Posve obratno: taj se članak odnosio baš na masonstvo kao takvo, na svaku ložu u svijetu i svaki katolik onoga trenutka, kada je postao član neke lože odmah je bivao izopćen iz Katoličke crkve. Ukidanjem citiranoga članka stajalište Crkve u odnosu

na masonstvo ni do danas se nije u biti izmijenilo, kako to on uvjerava. Tako je i pokojni mason Branimir Horvat u razgovoru za *Vjesnik* u broju od 13. lipnja 1992. tvrdio da je Papa Ivan Pavao II. u novom *Kodeksu kanonskoga prava* "*ukinuo ekskomunikaciju*". Ova tendenciozna masonska sugestija nije istinita. *Sveta kongregacija za nauk vjere* izdala je u Rimu, dne 26. studenoga 1983. *Deklaraciju o masonskim udruženjima,* koju je potpisao kardinal Joseph Ratzinger, a koja glasi: "*Postavljeno je pitanje, da li je izmijenjen stav Crkve prema masonskim udruženjima, s obzirom da se u novom Zakoniku kanonskog prava ono izričito ne spominje. Ova sv. Kongregacija u stanju je odgovoriti, da tu okolnost treba pripisati prosudbi Redakcije kojom se ona vodila; jer je to isto učinila također s ostalim udruženjima, preko kojih je šutnjom prešla tim što su uključena u šire kategorije. Stoga ostaje neizmijenjen negativni stav Crkve u pogledu masonskih udruženja, jer su njihova načela uvijek smatrana nespojivima s naukom Crkve; pa, radi toga, upis u ta društva ostaje zabranjen od Crkve. Vjernici koji pripadaju masonskim udruženjima teško griješe i ne mogu pristupati na sv. pričest. Mjesne crkvene oblasti nemaju ovlaštenja da donose o naravi masonskih udruženja prosudbu koja bi stavljala izvan snage ono što je gore određeno u skladu s Deklaracijom ove sv. Kongregacije*."[90] Kada je meni osobno, u doba stvaranja Tuđmanove Hrvatske, iz inozemstva ponuđen ulazak u ložu i to tako da u novoj državi pokrenem određenu masonsku inicijativu, otputovao sam u Rim i obratio se msgr. dr. Milanu Simčiću (tada podtajniku *Kongregacije za kler pri Svetoj Stolici)* za savjet. Msgr. M. Simčića upozorio sam na mogućnost da bi novo hrvatsko masonstvo možda moglo koristiti hrvatskoj državnoj ideji, kao što je srpsko masonstvo oduvijek služilo srpskim nacionalnim interesima. On mi je kategorički odgovorio da je katoliku zabranjeno učlanjenje u ložu. Poslušao sam Simčića, a poslije sam proučavajući metafiziku masonstva shvatio da Katolička crkva tako postupa i zato jer se u masonstvu Isus Krist tretira samo kao jedan od velikih proroka, dok kr-

[90] Zbigniew Suchecki, *La Massoneria nelle disposizioni del "Codex iuris canonici" del 1917 e del 1983.* Libreria editrice Vaticana, Rim, 1997., str. 110.-111. O tome je objavljena na hrvatskom jeziku posebna studija doktora kanonskoga prava Jure Brkana. Usp. J. Brkan, *Poslijesaborski stav Katoličke Crkve prema masonima*. U knjizi: I. Mužić, *Smisao masonstva,* Naklada Bošković, Split, 2003., str. 73.-104.

šćanstvo (katolicizam, pravoslavlje i protestantizam) smatraju Isusa Krista jedinim pravim Bogom. Kršćaninu je masonstvo nepotrebno i zato jer su sve pozitivne etičke norme, koje propovijeda masonstvo, odavno sadržane u judeokršćanskoj Bibliji.

S. B. piše da ga je na pisanje o masonstvu potaknuo "*jedan tekst iz Dnevnog lista koji izlazi u Mostaru, od 19. prosinca 2001. godine u kojemu se opširno hvali i propagira knjiga Ivana Mužića Masonstvo u Hrvata. Njena osnovna teza je da su hrvatski masoni glavni krivci naše tragične prošlosti.*" Iz ove se rečenice može zaključiti da on moju knjigu, dokumentiranu na 700 stranica velikog formata, sudi po tekstu o toj knjizi, koji je objavljen u jednom dnevnom listu, a normalno je pisati o nekoj knjizi samo na temelju vlastite obrade te knjige. S. B. dalje nastavlja: "*U tekstu se podvlači da je dr. Franjo Tuđman u razgovoru s Mužićem izrazio zabrinutost jer su zapadno nadahnuti pojedinci u HDZ-u masoni ili masonski kandidati, koji s masonima iz oporbenih stranaka zasjedaju u istim ložama i primaju iste nadstranačke direktive, ali za Mužićeve teze ne postoji niti jedan valjan dokaz. Naprotiv, obnovljeni hrvatski masoni ističu svoju apolitičnost, dok su u politici bili njeni pojedini članovi, ali koji su radili u ime samih sebe i po svojoj savjesti bez utjecaja lože. Sudeći po prikazu, ta knjiga je tipična apologija prevladane prošlosti, koje se odrekla i sama Katolička crkva, a čije ideje imaju malo što sa suvremenošću. Ideje iz Mužićeve knjige su štoviše obojene rasizmom, čime se Mužić svrstava na stranu totalitarizma. Toj prepoznatljivoj i tipičnoj želji za opstanak na vlasti pod svaku cijenu potrebni su unutrašnji i vanjski neprijatelji, tajanstveni rušitelji i zavjerenici, što je svojstveno svakom totalitarizmu bio on fašistički, ili autokratski.*"

Što se tiče moje knjige ona je davno ocijenjena kao najvrjednije djelo što je do sada napisano o masonstvu u Hrvata. Dr. Eugen Laxa (iz Brazila), engleski mason (najvišega stupnja) i povjesničar početaka hrvatskog masonstva, analizirajući moju knjigu zaključuje o njoj ovo: "*Nije mi namjera da donosim posebni sud o ovom vrijednom djelu Ivana Mužića, koje je, u svojoj vrsti, najkompetentnije i najozbiljnije što se u današnjim prilikama može o tom predmetu pisati.*"[91] Predgovor IV.

[91] E. Laxa u Predgovoru *Masonstvu u Hrvata,* VII. izdanje, str. 9.-14.

izdanju moje navedene knjige napisao je širom Europe poznati mason i veliki prijatelj Hrvata prof. dr. Leo Magnino iz Rima,[92] koji je istaknuo da je moj rad "*hvale dostojno djelo uglednoga hrvatskog povjesničara… uz krajnju nepristranost i zaista rijetku objektivnost*". L. Magnino je, u masonskom talijanskom glasilu za kulturu, posebno napisao da je moja knjiga "*monumentalno djelo o masonstvu u Hrvatskoj… jedinstveno u svojoj vrsti, doprinos od izvanredne važnosti, da se bolje upozna masonstvo!*".[93] Službeno glasilo austrijskoga masonstva zaključuje ovo: *"Ovaj pisac izvanredno duboko je proniknuo u materiju i trudio se uglavnom s neočekivanom objektivnošću… Oslanjajući se prvenstveno na francuske izvore, on neobično pozitivno promatra slobodno zidarstvo. Međutim, u svojim zaključcima i on propisuje Kraljevskoj umjetnosti volju za moć u gospodarstvu i politici*."[94] Sve sam ove ocjene naveo zato da se vidi kako je moja knjiga ocijenjena kao znanstveno djelo, što znači da su moje prosudbe prošlosti hrvatskoga masonstva potpuno utemeljene. U tom smislu pisanje nekvalificiranoga S. B. o toj knjizi očituje se kao posve bezvrijedno.

S. B. posebno ističe da su ideje iz moje knjige obojene rasizmom, ali ne pokušava konkretizirati na kojim se stranicama knjige taj rasizam očituje. Bratoljub Klaić tumači pojam "rasizam-rasnu teoriju" ovako: "*reakcionarno fašističko shvaćanje po kome rasna svojstva pojedinih naroda odlučuju o toku historije (kod toga svaki svoju rasu smatra najvrednijom*)."[95] Među slobodnim zidarima pripadnici su svih naroda, a to znači i svih rasa. Ako su ideje iz moje knjige obojene rasizmom, onda se postavlja pitanje koji ja rasizam zastupam, a koje druge rase (crnu ili žutu) napadam. Budući da se u tom smislu ne može citirati nijedna moja rečenica to znači da S. B stvarno ne zna značenje pojma rasizma. Usput: je li možda izraz moje ksenofobije kada navodim kao poseban pozitivni primjer u povijesti hrvatskoga masonstva zajedništvo hrvatskih Židova i

---

92 Usp. L. Magnino, *Hrvatska pola stoljeća kasnije*. Hrvatska revija, XI/1990, 4/160/, 876-879.

93 *La cultura nel mondo*, Rim, XXXVIII/1984,1,77.

94 *Blaue Bläter*, veljača,1985., str.5.

95 B. Klaić, *Rječnik stranih riječi*. Zagreb, 1986., str. 1133.

hrvatskih nacionalista u Zagrebu između dva svjetska rata?[96] Za razliku od S. B. masone ne smatram uzorima, jer je masonska organizacija kao ljudsko djelo sastavljena samo od ljudi, koji u ložama, kao i svuda, mogu biti i dobri i zli. Normalno je da se s dobrim ljudima među masonima može ne samo dijalogizirati, nego i prijateljevati (kao što sam to i osobno prakticirao), ali to s povijesnim vrednovanjem masonstva u Hrvata nema veze. S nekim masonima, koji su opsjednuti patološkom mržnjom na katolicizam (što je na primjer u slučaju hrvatskoga masona Viktora Novaka) svaki je dijalog besmislen. Koliko su masoni bili "depolitizirani" dokazuje i primjer masona Dušana Tomića, koji je u ime jugoslavenskoga masonstva 1946. i 1947. tiskao, kao strogo interno izdanje, tri zločinačke publikacije protiv hrvatskog naroda i Katoličke crkve. Ti pamfleti namijenjeni su i dostavljeni svim vodećim masonskim središtima po svijetu. Dr. Leo Košuta je to pronašao u trezoru Nacionalne biblioteke u Parizu, poslao meni osobno i tada su ti materijali objavljeni u Hrvatskoj (1994.) kao reprint "*za znanstvenu upotrebu*" i to s Pogovorom (na talijanskom jeziku) nadbiskupa dr. Frane Franića.

Radi čitatelja, kao rezultat moga istraživanja masonske problematike u Hrvata donosim samo kao jednu od sigurnih sinteza sljedeći zaključak: U povijesti hrvatskoga masonstva od Frana Folnegovića u XIX. stoljeću, pa u tijeku XX. stoljeća pozitivno (u hrvatskomu nacionalnom smislu) bilo je samo djelovanje *VL Libertas*, ali ona nije bila priznata od masonskih velevlasti. Službeno masonstvo u Hrvata u spomenutomu razdoblju bilo je, prema masonskoj dokumentaciji, koju sam iznio:

1. protuhrvatsko jer je zastupalo jugoslavensku državnu ideju i postavljalo se izrazito neprijateljski prema ideji samostalne hrvatske države,

2. protukatoličko jer je htjelo svim sredstvima odvojiti Katoličku crkvu u Hrvata od Rima i tako uništiti rimokatolicizam u Hrvata.

Ove sam zaključke nepobitno dokumentirao u svojoj knjizi. Slobodni zidar Eugen Laxa o prošlosti hrvatskog masonstva misli kao i ja, pa zaključuje ovako:

"*…Prva hrvatska loža, 'Hrvatska vila', dotično 'Ljubav bližnjega', osnovana je pod masonskim vrhovništvom madžarske Velike lože. Suočena*

[96] Usp.: I. Mužić, *Masonstvo u Hrvata*, nav. dj., str. 211.-239.

s vladajućom konstelacijom u zemlji, hrvatsko je masonstvo tada podržalo političku ideologiju Koalicije. Otada datira u našem masonstvu jugoslavenska misao, koja se poslije izrodila u slijepo masonsko prihvaćanje Aleksandrova integralizma i velikosrpske dominacije... Dok su masonske lože diljem svijeta zadržavale i čuvale svoj nacionalni karakter, Adolf Mihalić, jedan od prvaka (ne samo u vremenskom smislu) hrvatskog masonstva, izjavljivao je da on nije hrvatski mason, da je samo rođen u Hrvatskoj, da je samo slobodni zidar. Takav kozmopolitizam lako je doveo masone da budu plijen najprije madžarskih, a onda i srpskih masona da se, preciznije rečeno, uopće ne dosjete da osnuju, ako već hoće da budu masoni svoje neovisno hrvatsko masonstvo… U zagrebačkim ložama bile su zastupane sve grane privrede, slobodnih profesija, sudstva i uprave. I prema krnjem popisu članova, vidi se da su gotovo svi bili ugledni i sposobni ljudi. Velika je šteta, a možda i tragedija, što u nas ima u velikom broju renegata i ljudi koji ne znaju što su, a takvi su bili, u golemom broju naši masoni. Namjesto da pomognu svojoj zemlji, oni rade na njezinu uništenju. Samo da sebi olakšaju poslove i karijeru, oni tako svojoj domovini kopaju grob. Dobrotvorni i karitativni rad suvišno je spominjati, jer to iščezava u usporedbi sa zlom, koji su svojim političkim opredjeljenjem nanijeli svojoj domovini. Protucrkveno stanovište jedna je od značajki modernoga hrvatskog masonstva… A ni to nije bila zapreka za spomenutog Mihalića da izjavi, već davno prije I. svjetskog rata, da je masonstvu prvi cilj borba ne protiv klerikalizma nego protiv katolicizma. I dalje, pravoslavlje naših Srba na spretan je način znalo potpirivati tu hrvatsku slabost, sretno što je u hrvatskim masonima moglo nalaziti jeftine janjičare protiv Katoličke crkve. To je išlo tako daleko da je jedan vodeći srpski mason, nakon otklona konkordata 1937, javno rekao da su najveći neprijatelji konkordata bili hrvatski masoni, kao da su silom htjeli postati uz dinastiju, armiju i pravoslavlje četvrti stup velikosrpske Jugoslavije. A to našim vajnim 'hrvatskim' masonima sigurno može služiti samo na sramotu…Neizreciva je šteta što je hrvatsko masonstvo tako zatajilo i teško posrnulo na jugoslavenskoj ideji. Tako smo mi Hrvati opet jednom, kao toliko puta u svojoj teškoj prošlosti, bili na krivom mjestu u krivo vrijeme."[97]

[97] E. Laxa, u knjizi: I. Mužić, *Masonstvo u Hrvata*, nav. dj., str. 9.-13.

U svomu radu *Tuđman i masonstvo* napisao sam: "*U razgovoru sam stekao dojam da je Tuđman postao zabrinut da su prozapadno nadahnuti pojedinci u HDZ-u masoni ili masonski kandidati, koji zajedno s masonima iz oporbenih stranaka, zasjedaju u istim ložama, u kojima primaju iste nadstranačke direktive.*"[98] Iz navedenoga citata očito je da sam ja iznio Tuđmanovo razmišljanje, a ne vlastite teze, kako tvrdi S. B. Spomenuto Tuđmanovo mišljenje temeljilo se na vjerodostojnim informacijama o zakulisnoj politici masonskih čimbenika na Zapadu protiv priznanja neovisne hrvatske države 1991. godine. O tim podacima raspolagala je vatikanska diplomacija i o tome su dokumentirano pisali Milan Simčić i dr. Ivan Fuček (profesor moralne teologije na Papinskomu sveučilištu Gregoriani u Rimu). Zbog te spoznaje Tuđman s pravom nije vjerovao masonima na Zapadu. On je također znao da u povijesti modernoga masonstva na svim prostorima u masonskim ložama sjede pripadnici raznih političkih stranaka, pa da ni u Hrvatskoj ne može biti drukčije. Znao je Predsjednik Tuđman i da su programi svih vodećih političkih stranaka na Zapadu u biti identični, što je teško shvatiti kao puku koincidenciju. Osim toga, on je i načelno u odnosu na masone trebao biti posebno oprezan. Srpski povjesničar i sveučilišni prof. dr. Bogumil Hrabak na jednom predavanju, koje je održao o masonstvu u svibnju 1994., godine na tribini Studentskoga kulturnog centra u Beogradu zaključio je sljedeće: *"Problemi nastaju zbog toga što se radi o nadnacionalnoj organizaciji sa više ili manje izraženim principom nadređenosti, tajnim direktivama, skrivenim odnosom snaga i u sladunjave oblande uvijenim tajnim projektima. Tu uvek postoji prostor za 'velika iznenađenja', 'čudne obrte' i 'neočekivani razvoj događaja'. Vi možete misliti da dobro poznajete 'svoj teren, 'domaću konfiguraciju', to jest odnos snaga i osnovne težnje masonerije u svojoj zemlji, ali ne možete znati kakva će direktiva doći sa strane i šta će sa njome biti proizvedeno.*"

To što masoni oduvijek ističu svoju tobožnju apolitičnost u stvarnosti ništa ne znači jer im to samo naivci vjeruju. Dostupna arhivska masonska građa, na primjer iz hrvatskih i srpskih arhiva, svjedoči da su masoni, posebno u Jugoslaviji između dva rata, gotovo samo politi-

[98] I. Mužić, *Masonstvo u Hrvata*, nav. dj., str. 626.

zirali. Osim toga, masoni, koji su napustili lože u pismenim izjavama, od kojih sam neke i citirao, svjedoče o maksimalnoj političkoj angaži-ranosti masona po svijetu. Uostalom da su masoni apolitični rad loža i imena članstva ne bi sakrivali kao najstrožu tajnu! Postavlja se pitanje na temelju kojih informacija S. B. može tvrditi da "*obnovljeni hrvatski masoni*" (ako se njegova i inače loša stilizacija odnosi na njih!) rade (on piše 'radili') u svoje ime i po svojoj savjesti 'bez utjecaja lože'. Znači li to da on pojedinačno pozna svakoga hrvatskog masona i da mu je svaki od njih to potvrdio? Što se mene osobno tiče zanima me povijest, dakle prošlost, a to znači da djelovanje masona u sadanjoj hrvatskoj državi nije predmet moga interesa, ali se nadam da hrvatski masoni neće nastaviti s politikom svojih pokojnih predšasnika, koji su samo služili tuđinskim političkim interesima.

Kada S. B. piše o želji za opstanak na vlasti čitatelju zdrava razuma nije jasno je li to u Mužića prepoznatljiva želja za opstankom na vlasti (na kojoj on nikada nije bio) ili to želi neka rasistička, totalitarna ili ksenofobična struktura.

II. S. B. u drugom nastavku svoga feljtona nastavlja s već poznatom "metodologijom", pa jedan moj tekst interpretira ovako: "*Po Mužiću su masoni graditelji novog svjetskog poretka, predstavnici velikim dijelom iz obitelji nehrvata, zatim onih čiji je samo jedan roditelj Hrvat, potom potomci jugounitarističkih i masonskih predaka. Mužić je očito svoje spise sastavljao pod jakim utjecajem dnevne politike te oni kao takvi ne mogu biti ni vjerodostojni ni objektivni."* Moj izvornik glasi: *"Masonski graditelji 'novoga svjetskoga poretka' motivirani antiteističkim svjetonazorom i stvaranjem svijeta bez granica, doživjeli su Tuđmana kao sablast prošlosti čije se obnavljanje po potrebi mora i nasiljem onemogućiti. Predstavnici tih snaga u Hrvatskoj (i to, dakako, iz oba spola) potjecali su velikim dijelom iz obitelji nehrvata, zatim od onih kojima je samo jedan roditelj bio Hrvat i naposljetku od potomaka jugounitarističkih i masonskih predaka*."

Ne ulazeći u nepreciznu interpretaciju moga izvornika neshvatljivo je kakve veze ima moje navedeno utvrđenje (svakome Hrvatu lako provjerljivih činjenica) s utjecajem dnevne politike na takvo moje pisanje.

Na mene nije mogla utjecati dnevna politika jer su tadanji hrvatski političari u problematici masonstva bili neznalice, pa sam samo ja mogao utjecati na njihovo mišljenje o masonstvu. Osim toga S. B. spominje moje "spise", a kako je najveći dio mojih "spisa" o masonstvu nastao je u doba komunističke Jugoslavije bilo bi zanimljivo znati kako je ta stvarnost mogla utjecati na moje pisanje o masonstvu. Moguće je raspravljati samo o istinitosti moje konstatacije i to na temelju analize stvarnoga stanja. U svezi s tim konkretiziram, prema pouzdanim statističkim podacima, radi ilustriranja, sljedeću činjenicu: Na dan 31 prosinca 1989. bilo je 854 djelatnika u Službi državne sigurnosti SR Hrvatske. Njihov nacionalni sastav bio je ovakav: Hrvata 51,28 %, Srba 29,03 %, Jugoslavena 15, 92%, Crnogoraca 9, Muslimana 8, Mađara 5,Slovenaca 2, Makedonaca 1, ostalih 7. Dne 30. svibnja 1990. od navedenih djelatnika ostalo je u Službi zaposleno njih 750. Dakle: U samim temeljima obavještajne obrane Tuđmanove Hrvatske nastavili su djelovati starojugoslavenski kadrovi, od kojih veliki broj uopće nisu bili Hrvati. Zar je možda ksenofobija iznošenje ovako žalosne hrvatske prošlosti?

Postavlja se pitanje da li S. B. u prva tri nastavka feljtona, u kojima spominje mene, iznosi uopće i jednu točnu tvrdnju o masonstvu. Tako tvrdi bez dokaza i sljedeće: "*Pokušao sam pronaći kako je protumačen pojam masonerija u Enciklopediji Leksikografskog zavoda, ali je jednostavno taj pojam zaobiđen, jer vjerojatno tada nije bilo uputno ma što napisati o masoneriji. To je donekle i razumljivo jer je masonerija u Hrvatskoj i u drugim dijelovima bivše Jugoslavije bila zatrta. Stoga je svaka aluzija da je masonerija kumovala obnovi Jugoslavije besmislena, prvo zato što nije postojala, a drugo zato što je bila progonjena od svih komunističkih i desničarskih režima*." Točno je da masonstvo u komunističkoj Jugoslaviji službeno nije postojalo, ali nije bilo "zatrto" što je vidljivo iz službene dokumentacije tadanje UDB-e, koju sam osobno objavio pod naslovom *Masoni u Hrvatskoj 1918.-1967*. (Split, 1993., i 1997.). Starojugoslavenski masoni zauzimali su utjecajne položaje u Titovoj Jugoslaviji, posebno u JAZU i na Sveučilištu u Zagrebu. (Meni su na Pravnom fakultetu u Zagrebu predavala četiri profesora masona!).

III. S. B. u trećem nastavku tvrdi da sam masone optužio "*i za sarajevski atentat, što je također obmana*". Međutim, na temelju posebno velike dokumentacije (iznesene od 243. do 273. stranice knjige) zaključio sam ovo: "*Očito je, da iza izvršitelja atentata nije stajala srpska vlada… Ni jedan od atentatora nije bio mason… Navedenu grupu atentatora pripremio je i naoružao mason Tankosić, koji se najviše angažirao u pozadini ovog atentata… Dio inozemnog masonstva* (*posebno u Madžarskoj i Francuskoj*) *želio je da nestane Franjo Ferdinand već zbog njegova fanatičnog rimokatolicizma, koji je on doživljavao kao idealni temelj i budućnosti Austro-Ugarske Monarhije. Međutim, dok se ne dođe do eventualne dokumentacije, na temelju postojećih materijala može se zaključiti da su masoni bili sudionici u atentatu i to u smislu da su nadahnuli atentatore da izvrše atentat i pomogli im u pripremanju atentata.*" [99] Iz ovoga moga citata jasno je koliko tendenciozno S. B. interpretira moj tekst. S. B. propovijeda i ovo: "*Vrhunac galamatijasa u knjizi Masonstvo u Hrvata Ivana Mužića je atribuiranje masonima atentata na Aleksandra Karađorđevića u Marseilleu.*" Smisao riječi "galamatijas", između ostaloga, znači: "*zbrka riječi, nesuvisli, nerazumljivi govor ili spis, besmislica, nesmisao, 'trpanac', 'kupusarija'.*" [100] Moj zaključak na temelju dostupne građe (obrađene u knjizi na stranicama od 243. do 273.) je ovaj: "*Kralj Boris, u jednom intimnom razgovoru u Sofiji, kazao je kralju Aleksandru, da su ga masoni 'snubili', ali da on nije ušao u ložu. Aleksandar mu je odgovorio da će izgubiti glavu, hoteći mu reći da masoni ne trpe kralja, koji nije mason. Aleksandar je priznao Meštroviću da je bio mason, ali da je 'istupio'. Meštrović je zaključio da bi Aleksandar gonio masone da je ostao živ. Trumbić, navodeći sve ovo, zapisuje da su masoni ubili kralja Aleksandra, jer ih je ostavio, a da su oni imali udjela i u sarajevskom atentatu. Činjenica je, da je kralj Aleksandar svojom nezavisnom i tadašnjim masonskim interesima protivnom politikom bio postao masonstvu tolika smetnja, da se u nekim najvišim masonskim krugovima* (*Jan Masaryk*) *razmišljalo o tome, da mu se oduzme život. Mjere kraljeva osiguranja od francuske vlade, u ko-*

[99] Usp. I. Mužić, *Masonstvo*, nav. dj., str. 107 - 171.

[100] B. Klaić, nav. dj., str. 465.

15 WEST 67TH STREET
NEW YORK, N. Y. 10023
(212) 873-4372

25.svibnja 1984.

Poštovani Gospodine Mužiću,

upravo sam ovih dana primio Vaše monumentalno djelo "Masonstvo u Hrvata", koje kao i sva dosadašnja Vaša povijesna djela otkrivaju Vaš visoki objektivni povijesni razum, popraćen briljantnim narativom bez čega ne može biti ni žive ni prave povijesti.

Kao i druga Vaša djela i ovo je Vaše djelo značajan doprinos osvijetljivanju naše društvene problematike pa to služi na čast Vama kao i sredini koja omogućava pisanje i objavljivanje takvih povijesnih djela .

Vaša se objektivnost ističe i po tome što ste u trećem svesku odnosno trećem izdanju Vašeg djela sasvim jasno istakli i moju izjavu, da ja nisam nikada bio članom Masonstva, na čemu sam Vam izričito zahvalan.

Kako sam u procesu čitanja knjige, do sada nisam zapazio nikakvu griješku. Ukoliko bi nešto sličnoga pronašao, u što sumnjam, javiti ću Vam se. Bilo mi je glavno da Vam se javim, da sam knjigu primio, da sam i opet duboko iznenadjen Vašim uistinu sjajnim i objektivnim prikazivanjem naše povijesti, i da Vam se zahvalim na ispravku.

S izrazima dubokog poštovanja srdačno Vas pozdravlja,

PS. Nema sumnje da ću o knjizi pisati.

joj je bio ministar unutrašnjih poslova masonstvu odani Albert Sarraut, bile su unatoč višestrukim upozorenjima, da će biti izvršen atentat, tako simbolične, da Francusku čine suodgovornom za atentat. Međutim, svi ovi elementi nisu dovoljno konkretni, da se samo iz njih može sa sigurnošću utvrditi i masonsko sudjelovanje u zavjeri protiv kralja Aleksandra, ali je masonsko sudjelovanje u tome veoma moguće."[101] Očito je, kako S. B. prezentira moj tekst, da on ili moju knjigu stvarno nije čitao ili nije mogao shvatiti što pišem. U svakom slučaju, ako on uopće zna smisao riječi "galamatijas", imat će prigodu obrazložiti svoju tvrdnju na sudu, dakako ako bude imao hrabrosti odazvati se pozivu s obzirom da prebiva u Bosni i Hercegovini.

P. s.

Ovaj moj odgovor *Slobodna Dalmacija*, odnosno urednik *Feljtona* odbili su objaviti u cijelosti i tako su tiskanjem jednostranog teksta dezinformirali javnost. Autor je podnio kaznenu tužbu protiv S. B. radi kaznenog djela klevete, a protiv *Slobodne Dalmacije* tužbu za naknadu štete u iznosu od sto kuna. Tužitelj je, između ostaloga, to obrazložio ovako:

"Glavni urednik lista *Slobodna Dalmacija* je Dražen Gudić, a urednik feljtona Jakša Fiamengo, koji su se, što je veoma indikativno, suglasili da se pisanje S. B. tiska, a nisu htjeli objaviti tužiteljev odgovor… **Tužitelj potražuje simboličan iznos od sto kuna, kojim će raspolagati tako da plati misnu intenciju za one Hrvate, a posebno novinare koji pripadaju bilo kojim okultnim društvima u Hrvatskoj, a koji su Hrvati u tim društvima eventualno opsjednuti od đavla, da Bog istjera iz njih demone, tako da ne mogu okultnom infekcijom širiti zarazu među svoje bližnje u hrvatskom narodu**."

Presudom Općinskoga suda u Splitu u postupku II P 884/02 od 18. ožujka 2004. Ivan Mužić je dobio spor sa *Slobodnom Dalmacijom*. Između *Slobodne Dalmacije* i Ivana Mužića sklopljena je "Izvansudska nagodba" u Splitu dana 18. srpnja 2004.

[101] I. Mužić, *Masonstvo* , nav. dj., str. 273.

Ivan Mužić poveo je protiv okrivljenog S. Brzice, koji živi u Sarajevu, kazneni postupak pred Općinskim sudom u Splitu pod brojem II-K-38/02, koji je savršeno korektno vodio sudac Damir Primorac. U tužbi je napomenuto: "*Častan čovjek i osoba koja nije kukavica, ne bježi od odgovornosti za svoje čine*." S. Brzici su pozivi uručivani diplomatskim putom, ali se on kukavički nije htio pojaviti na sudu čekajući zastaru kaznenoga postupka. Općinski sud u Splitu u navedenom postupku dana 24. svibnja 2006. godine donio je Rješenje kojim se obustavlja kazneni postupak jer je "*utvrđeno da je u ovom postupku nastupila apsolutna zastara kaznenog progona protiv okrivljenika Stjepana Brzice*".

Prilog

I. Mužić drži u Stuttgartu predavanje u povodu 60 obljetnice smrti Stjepana Radića u organizaciji *Hrvatske kulturne zajednice* dana 22. XI. 1988.

JESU LI HRVATI "KATOLIČKI NAROD"?

Ima u zadnje vrijeme među nama i katolika, – i inteligentnih, i praktičnih, – pa im nije drago, kad netko govori ili piše, da smo mi Hrvati "katolički narod"; a pogotovu, kad se iz te pretpostavke povlači konsekvencije: kad se insistira, da to moramo i ostati, da u tom pogledu imamo obveze i misiju; da je tim uvjetovan i naš nacionalni napredak; da nam to i kao narodu osigurava i garantira budućnost.

Iz jedne knjige

Tako, na primjer, naš mladi, daroviti i znanstveno ambiciozni, historiograf Ivan Mužić, u svojoj inače vrlo vrijednoj knjizi,[102] – vrijednoj najviše po solidnoj i obilatoj historijsko-literarnoj dokumentaciji i po ozbiljnosti i kritičnosti većine auktorovih refleksija na događaje i aktere našega nacionalnoga života u prošlosti, bližoj i daljoj i po svojim historijsko-filozofskim elementima knjiga je, po našem mišljenju, samo

[102] I. Mužić, *Razmatranja o povijesti Hrvata*. Split, 1967, str. 71. Jednu od pozadina ovoga spisa ovako tumači Atif Purivatra: "*Protiv identifikacije hrvatstva i katolicizma ustaje Ivan Mužić u knjizi Razmatranje o povijesti Hrvata… Mužić je naročito ogorčen što se, kako on kaže, 'naši muslimani u većini krv naše krvi' zbog svoje vjerske posebnosti deklarišu kao samostalna i posebna etnička zajednica. Sa sličnom političkom ideologijom nastupa Crkva u svijetu… Taj časopis u broju 5 od 1967. godine donio je uvodnik pod naslovom Muslimani i katolici iz pera dra Frane Franića… Komentarišući taj članak redakcija časopisa Crkva u svijetu, kao i Mužić u pomenutoj knjizi, žali što se stvarao mentalitet da samo katolici mogu biti Hrvati. I biskup Franić i redakcija časopisa u pomenutom članku Muslimane u nacionalnom smislu tretiraju Hrvatima*." (A. Purivatra, *Pozicije nacionalnog svojatanja* /V./. Oslobođenje /Sarajevo/, broj od 17. VIII. 1969, str. 5.) Redakciju časopisa stvarno je vodio i navedeni komentar napisao prof. don Mate Meštrović. Režimski mediji su navedenu trojicu žestoko napadali. I. Mužić nije tada sudski gonjen jer su političke strukture u Splitu bile upoznate da mu je recenzent spisa *Razmatranja o povijesti Hrvata* bio arheolog Branimir Gabričević. I zagrebački *Vjesnik* pisao je u istom duhu, dok nije Mika Tripalo na savjet jednog poznatog profesora, inače suradnika SDB, zabranio dalje pisanje o ovoj problematici.

dobronamjeran, ali ne u svemu sretan, a osobito ne u svemu jasan i dosljedan, pokušaj analize naše povijesti, s dosta diskutabilnih teza, – izrijekom i opetovno ustaje protiv "*besmislenog izjednačavanja hrvatstva i katolicizma*" (str. 48.; str. 69.), napose od strane našega svećenstva i naših crkvenih krugova. On to i dokumentarno ilustrira: među ostalim poznatom poslanicom naših hrvatskih biskupa od 20. kolovoza 1924., o tisućgodišnjici hrvatskog kraljevstva, i govorom nadbiskupa Stepinca na posveti Zvonimirove spomen-crkve Naše Gospe, u Biskupiji kraj Knina, 18. rujna 1938. Zamjera Stepincu, što "*u središtu jednog mješovitog kraja on javno ističe, kako sve, što je dobro i lijepo u hrvatskom narodu, svu našu kulturu, dugujemo katoličkoj Crkvi*" (str. 69.). A u slučaju biskupske poslanice Mužić se u principu slaže sa, u ono vrijeme alarmantnim i senzacionalnim, napadajem Stjepana Radića na hrvatske biskupe, u njegovu govoru u Krašiću, 29. rujna 1924. "*Radić je*", piše on, "*na tu poslanicu odgovorio oštro do brutalnosti, izrekao je i krivih sudova, ali je u osnovnim primjedbama imao pravo*" (str. 48.). Doslovce citira neke ulomke iz te Radićeve kritike hrvatskih biskupa. One, što nisu izgleda, s te strane, glavne. "*Naši biskupi za to sve: (pravednost seljake, radnike, republiku, vjersku toleranciju) ne mare, nego jednim potezom pera umanjuju hrvatski narod blizu za četvrtinu, čime od nas Hrvata u Bosni neznatnu manjinu i prepuštaju Bosnu i Hercegovinu Pašićevim radikalima i Pribićevićevim batinašima, da ju po miloj volji dave i zadave. Da u ovom pismu nema ništa drugo, nego to, što se na pet šest mjesta upravo tvrdokornom glupošću ponavlja,* ***da smo mi Hrvati katolički narod,*** *već je to dosta da zauvijek odbacimo ovakvu pogansku biskupsku politiku*" (str. 43.).

Radiću se, a onda i Mužiću, izraz "katolički narod", – barem u primijeni na Hrvate, – čini besmislen. Besmislen, ali i nepravedan, i nerazborit. Isključuje, virtualno, iz našega naroda svakoga, tko nije katolik po konfesiji (a valja i po religioznoj praksi), pa tako samo izaziva razdor u narodu, odbija od nas pripadnike manjinskih vjera, slabi naše nacionalne pozicije i našu narodnu kompaktnost i vitalnost. Ne možemo mi biti katolički narod, dokle god ima među nama ljudi i skupina, koji se priznaju Hrvatima (ili su to, barem, po etničkim karakteristikama i povijesti), a

nijesu katolici. To je grubo miješanje pojma religije i pojma narodnosti i neukusno i neugodno unošenje vjere u politiku.

Ne bismo se uopće osvrtali na ove Mužićeve teze, da problem nije načelan i aktualan. Ne volimo polemike. A najmanje polemike s katolicima i ljudima, koji su očito dobre volje i koji dobro misle, a samo se nezgodno i krivo izražavaju. Molimo, da se ovaj članak ni ne uzme za polemiku. On hoće samo da stvar objasni i da logično precizira pojmove i stanovišta.

Načelan i aktualan problem

A da je problem načelan i aktualan, o tom nema sumnje. Tisuću puta svi smo, – ne samo biskupi g. 1924. i nadbiskup Stepinac g. 1938. – govorili o Hrvatima kao o katoličkom narodu. I pisali, i propovijedali. Tisuću se puta govori i piše, u istom smislu, i o drugim "katoličkim narodima": o Talijanima, Španjolcima, Portugalcima, Ircima, Poljacima, Mađarima, Francuzima, Južnoamerikancima. A govori se i piše, – i u profanoj žurnalistici i literaturi, – isto tako često, i o nekatoličkim narodima. O ruskom narodu kao pravoslavnom, o Englezima i nordijskim narodima kao o protestantskim narodima (i ako su nekada bili katolički, a još prije poganski, kao i mi), o muslimanskim narodima i državama: Arapima, Indonežanima, Pakistancima, – neke se od tih država i službeno, po ustavu, nazivaju "islamske", na pr. Pakistan i Mauretanija, – o Indijcima kao brahmanima, o Kinezima kao o konfucijevcima, o Burmancima i Sijamcima kao o budistima, o "poganskim narodima". A slučaj je zapravo uvijek isti. Nijedan ili skoro nijedan od tih naroda nije bez većih ili manjih inovjernih skupina u svom narodnom tijelu. Irci imaju Ulster, Englezi nekoliko milijuna katolika, pa i neke, najstarije, aristokratske katoličke obitelji, Francuzi imaju kalvinsku manjinu, osobito u Švicarskoj, Poljaci imaju svoju i pravoslavnu i muslimansku vjersku manjinu, u Rusiji je, još prije g. 1917., bilo more ne samo sektara, nego, među inteligencijom, i bezvjeraca, u Kini je 60 milijuna samih muslimana, u Indiji masa i muslimana i budista. I sami Arapi, muslimanski narod "per eminentiam", imaju svoje vjerske manjine. I

u Egiptu ima kršćana, i u Siriji, i u Palestini, a u Libanu ih je polovina. Pa ipak se nitko nikada nije spoticao o taj opći govorni uzus. Poljaci bi i Irci protestirali, da im tko kaže, da oni nijesu katolički narod. A vjerojatno bi to učinili i katolički Mađari, makar da ih je pola kalvina. Ali kralj im je bio "apostolsko veličanstvo" i kruna im je bila "kruna sv. Stjepana".

Većina i manjina

Jesu: reći će, – i Irci, i Poljaci, i Francuzi, – katolički narod. Jesu, jer su u velikoj većini katolici. Jesu, jer je njihova povijest i tradicija već duga stoljeća katolička. Smatraju to pozitivnim na svom narodnom liku. Žele i da sačuvaju dragocjene duhovne kapitale, što su ih dobili od kršćanstva, a posredovanjem katoličke Crkve. Kršćanstvo ih je učinilo idealistima. Moralno su tako jači. Katolička im je Crkva donijela kulturu: oplođuje im je i čuva i danas. Ne može im nitko oduzeti prava, da se tim ponose, da to njeguju, da za to manifestiraju. I kolektivno, i javno. Imaju na to pravo već kao većina. Manjinu, koja je druge vjere i drukčijih opredjeljenja, na to ne sile. Ne brane svojim sunarodnjacima druge vjere, da i oni ostanu uz svoje ideale, pa da se za njih i javno deklariraju, ako hoće. Ne diraju tim u njihovu slobodu savjesti. A neomogućuju time ni suradnje u općim nacionalnim stvarima. Svi, – i većina i manjina, – mogu jednako ljubiti svoju domovinu. I mogu u njoj uživati blagodati zakona i slobode.

Sve je to i s filozofskog, i s juridičkog, i s psihološkog stanovišta potpuno opravdano. Univerzalno se primjenjuje svagdje u životu. Obitelj se smatra i zove poštenom, ako je po tradiciji i u većini takva, pa makar iz nje izašao i koji izrod i lopov. Dinastije se, – Habsburgovci, Vittelabasi, Bourbonci, – nazivaju katoličkima, iako je u njima, sporadično, bilo i razbludnika, i nasilnika, i masona, i otpadnika, i progonitelja i žestokih protivnika Crkve. Izmiješane stvari dobivaju ime, – davno je to rečeno u logici, – od glavnoga, većega, pretežnijega, dijela. Otišlo je to u formalni aksiom. I pozitivno je formulirano refleksnim principom: "*Denominatio fit a potiori parte*".

Treba, u okviru naroda i države, prava i dužnosti skupina uskladiti, u višemu interesu cjeline, treba svakome osigurati pravednu zaštitu osobnih, – pa i skupinskih, – prava; ali nitko ne može zahtijevati, da se, u ime nekoga sentimentalnoga obzira prema njemu, ignorira bilo historija, bilo pravo većine, da bude većina i vodstveni dio. I u parlamentarnom, demokratskom, sistemu većina daje ton i pravac životu zajednice, u granicama prava i zakonitosti. No, u demokraciji ne postoji "liberalni veto". Protivna praksa učinila bi kolektiv impotentnim nesposobnim za svako nadindividualno opredjeljivanje. A to je nemoguće tražiti od ijednog moralnog organizma, od bilo koje moralne osobe. Ona nikada ne može, – baš jer je moralno tijelo i jer se sastoji od, slobodnih, ljudi, biti apsolutno kompaktna ni jedinstvena. Ni fizički ni duhovno. A narod se opet ne može iživljavati samo u pojedincima: on nužno ima svoju i skupnu, historijsku, fizionomiju, uvjetovanu držanjem i postupkom većine; prvotno kroz povijest i tradiciju. To je u bitnom pojmu naroda: samo se tako on, kao narod, konkretno i konstituira. Dobiva svoj specifični lik. Ne u formi, jalove i ukočene, nivelacije, nego u formi plodne paralelizacije, harmonizacije, pa i polarizacije. I Mužić to, u teoriji, prihvaća. Na strani 57. svoje knjige, u noti 62., on izrijekom kaže: "*Narod se danas zamišlja kao isključivo* ***povijesna kategorija*** *i nastaje najčešće od ljudi, koji govore istim jezikom, a koji su vezani* ***dužim doživljavanjem zajedničke kulture, političke i ekonomske sudbine*** *na istom prostoru,* ***do čega je došlo zbirom okolnosti*** *ili smišljenom silom u jednoj državi*"; dakako uz sudjelovanje osjećaja "*narodne pripadnosti, koji se često oblikuje izvan naših zamišljanjima*".

Mi Hrvati

Uglavnom je to dobra i ispravna definicija naroda. Ali baš po njoj mi smo Hrvati, sigurno, katolički narod. Neovisno od svih etničkih i bioloških previranja i fluktuacija, koje su u svakom narodu, pa i našemu, – Mužić to na više mjesta dobro opaža i ističe, – izmiješala krv i rase, ostaje činjenica, koje nitko ozbiljan ne može zanijekati, da je hrvatski narod kao **konkretna historijska pojava,** već više od tisuću godina, neprekidno i

u **ogromnoj većini,** stajao na pozornici svijeta i povijesti kao katolički, dosljedno se i spontano priklanjao, – uvijek u teoriji, a ponajčešće i u praksi, – životnim idejama i koncepcijama kršćanstva, te razvijao svoju kulturu pod izrazitim i specifičnim utjecajima katoličke Crkve i katoličkog zapada. Ako u njegovu nacionalnom životu kroz stoljeće ima ijedna konstanta, koja se nikada nije izmijenila, onda je to njegovo pripadništvo katoličkoj Crkvi, onda je to historijsko deklariranje za katolicizam. Od svih njegovih karakteristika, ta je još najkarakterističnija. U katoličkoj vjeri u katoličkom moralu, u katoličkoj kulturi, gledao je on svoje ideale i uz te ideale tvrdo prianjao. Bio sada taj ideal, po nečijim ocjenama, pozitivan ili negativan, on je u hrvatskom narodu, – u onom njegovu dijelu, koji je bio u većini i održao narodno ime i tradiciju, – bio, faktično, uvijek priznavan i za mjerodavan i za primaran. U svim ga elementima našega narodnoga bića nalazimo. U pravnim i moralnim shvaćanjima, u poeziji i umjetnosti, u obiteljskom životu, u narodnim običajima. Sve to nosi, – opet, razumije se, u većinskom dijelu naroda, – signaturu katolicizma. I Mužićeva je knjiga tome dokument. I sva naša historiografija.

A što se drugo traži, – i šta se drugo uopće može tražiti, – da se jedan narod smatra i nazivlje katoličkim? U tom je pogledu analogija između nas i drugih naroda, koje općenito tretiraju i nazivaju katoličkima, potpuna. Ako Hrvati, u tom smislu, nijesu katolički narod, onda katoličkog naroda ni nema. A to je apsurd. To je protiv “common-sense”-a. Narodi bi bez toga izgubili svaku mogućnost individualizacije: ne bi na sebi mogli zadržati nijedne kolektivne note jer se nijedna takva kolektivna nota, nigdje i nikada, ne nalazi na svim pojedincima u jednome narodu. Manjina bi, pojedinci bi, otimali većini pravo na afirmaciju slobodnog ižívljavanja i doživljavanja njezinih ideala. Čitavi bi narodi bili tako držani u neprirodnu položaju i historijske bezličnosti i kulturne bezimenosti, pa i inercije. A vjerski momenat bio bi naprosto, “via facti”, istisnut iz javnog života: otvorilo bi to širom vrata njegovoj laicizaciji, vjerskom indiferentizmu, pa, u zadnjim konsekvencijama, i socijalno-političkom ateizmu.

"Šta je sa Hrvatima nekatolicima?"

Mi jesmo katolički narod. I ostat ćemo to, – po svemu izgleda, – do kraja. Samo, dakako, iz toga još nipošto ne slijedi ono, čega se Mužić boji. Kad kažemo, da smo katolički narod, mi ne tvrdimo, da smo kompaktno, stopostotno, katolički narod. Ne obespravljuje tim nitko onih Hrvata, koji nijesu katolici: bilo po imenu, bilo po uvjerenju. Njih nitko ne sili, – i ne može ih, razumije se samo po sebi siliti, – da prihvate ni vjeru ni shvaćanja većine. Bilo bi to grubo diranje u slobodu savjesti, misli, uvjerenja. A to je temeljno ljudsko i osobno pravo. Oni ostaju manjina: hrvatska narodna manjina, ne drugonarodna. Ali manjina s punom slobodom, da se opredjeljuje po svojoj glavi i svome osvjedočenju. Osvjedočenju, koje su i oni od većine dužni štovati, i ako ga ne dijele. I s pravom, da i oni u opću riznicu narodnoga bića i historije unose ono, što im se čini dobro. Pa da za to i manifestiraju: na lojalan način; bez ultimatuma. To u onim stvarima, koje su pod utjecajem vjere i odnose se na vjerske ili vjerske-kulturne momente. U svemu drugome, svagdje ondje, gdje se ideali svih skupina u narodu pokrivaju, – osobito na ekonomskom, socijalnom i političkom području, – svi i mogu i moraju bratski surađivati i jedinstveno istupati. Ne radi se o tom, da se nacionalni i politički život naroda **kao cjeline** impregnira konfesionalnom bojom, ni da se identificiraju vjera i narodnost, hrvatstvo i katolička religija. To bi naš katolicizam samo deklariralo, kao sektarski i fanatičan, naškodilo narodnim interesima, a Crkvu profaniralo i ponizilo.

Nijesu ni naši biskupi, g. 1924., bili tako kratkovidni, da to zahtijevaju. Nijesu toga ni zahtijevali. Bilo je to baš u vrijeme, kad se je, u duhu "Katoličke Akcije" Pija XI, već, sve jače, insistiralo na depolitizaciji Crkve kod nas i ustajalo protiv sistema "katoličkih" političkih stranaka: dijelilo, – i organizacijski, – sakralno od profanog, nadnaravno od naravnog, religiozno od nacionalnog i političkog. I da su Hrvati-muslimani, odnosno njihove vjerske vlasti, tada izdale i svoju poslanicu na narod, svi bismo se mi katolici bili tome samo obradovali. "*Affirmantia non sunt excludentia*!" A nije toga zahtijevao ni nadbiskup Stepinac, g. 1938. On je govorio Hrvatima-katolicima, u katoličkoj bogomolji, za ljude, koji su pripadali katoličkome dijelu naroda. A ako je, tom prilikom, kazao, da

su Hrvati **sve,** što imaju dobro i lijepo, primili od katoličke Crkve, te je sigurno bila, – uzualna i u principu dopuštena, – retorička (figurativna) hiperbola, kojoj su vjerojatno svi slušatelji razumjeli i smisao i intonaciju. Nije Stepinac zanijekao, da i druge vjere, i drugi narodi, imaju mnogo toga, čim se mogu ponositi i u čemu su, možda, i jači od nas.

Baš kao što nijesu ni Križanić, ni Strossmayer, ni Leopold Mandić – i njih Mužić zove na odgovornost (str. 59.), – htjeli pravoslavce "pokatoličiti": htjeli su ih samo privesti k jedinstvu u staroj, zajedničkoj, vjeri; radili su za uniju; bili su već onda dalekovidni "ekumenisti".

Tako je u principu. Drugo su pitanja taktike. U vjerski pluralističkim nacionalnim sredinama, – a takva sve više postaje i naša, – i pred publikom vjerski izmiješanom bolje se je opreznije i uzdržljivije izražavati o ulozi katolicizma u narodnom životu, a više udarati u žice, koje su svima zajedničke i za sve prihvatljive. Ili, još bolje, paralelizirati, s vjerske strane, narodne jubileje i slave, pa uz njih održavati zahvalnice i komemoracije u bogomoljama raznih vjera. U tom smislu Mužićeve su sugestije na mjestu.

Tako je u principu. Samo, to se zna, u princip se lako dira. I u ovaj se je princip mnogo puta diralo, tijekom historije. Krivo su ga mnogi razumijevali. Krivo su ga, i ekstremistički, i primjenjivali. Griješili su protiv njega. I "per excessum", drugdje i kod nas, kao nekada, najviše u prijašnjim stoljećima, – danas je malo takvih, oni, koji su, – Hrvatima priznavali samo katolike, i "per defectum", kao oni, – a njih je bilo puno i posljednjih decenija, – koji nam nijesu dali graditi ni kupola po našim hrvatskim konviktima za omladinu: isključivo ili 99 posto katoličku.

U praksi

Dakle, da se razumijemo! Hrvati su bili, i danas su, – "katolički narod", baš kao što su i Srbi (pa, historijski, nema sumnje, i Rusi) pravoslavni, a Englezi protestantski narod. Ne damo mi, hrvatski katolici, sebi oteti te Božje i historijske časti. Ali mi smo katolički narod samo za one od nas, koji su katolici. U afirmativnom smislu, ne u ekskluzivnom. U

svoje ime govorimo. Za sebe govorimo. Sebi namećemo obaveze. To su samo naši ideali.

A mislimo, da su ti ideali našemu narodu na korist, nijesu mu na štetu. Da su i u našemu nacionalno-kulturnom životu jedna od njegovih najpozitivnijih komponenata. I objektivno! Budemo li mi, hrvatski katolici, pravi katolici i pravi kršćani, odmah će i u našemu narodu, i u našoj državi, biti više i pravde, i poštenja, i ljubavi, i socijalnosti, i čovjekoljublja, i kulture, i humanosti. A bit će i više – bratske tolerancije. I širina duha, više morala i vrline, a manje mana. Manje psovke i manje pobačaja, a više djece, više nataliteta, više socijalnog idealizma i požrtvovnosti. A više i Božjega blagoslova. Mi vjerujemo u Boga!

Kapital je kršćanstvo. I nacionalni kapital. Baš danas moramo mi, hrvatski katolici, biti toga posebno svjesni. I moramo se ponositi, da smo "katolički narod". Imamo s te strane historijsku misiju. Imamo i obaveze. I prema vani i prema unutra. I prema crkvi i prema narodu!

Mi barem tako gledamo na ovu stvar.

Dr. Čedomil Čekada [103]

[103] Čedomil Čekada (1896.-1981.) tajnik i kanonik Vrhbosanske nadbiskupije, jedan od najistaknutijih katoličkih publicista između dva svjetska rata. Bio je i glavni urednik *Katoličkog tjednika*. U političkom procesu suđen i robijao u Zenici (1945.-1957.) Č. Čekada je ovaj osvrt napisao 1968. godine za *Veritas*, ali glavni urednik ga iz nepoznatih razloga nije objavio.

Dodatak*

* U *Feralu* od 12. ožujka 2004. godine objavio je, na temelju nekoliko istrgnutih citata iz cjeline mojih tekstova, neki Viktor Ivančić (kojemu je Jere Jareb "nadripovjesničar"!) članak pod naslovom "*Heil odbor*!". Političko denunciranje u smislu da sam "*fašistoidan*", "*okorjeli ideološki mračnjak*", "*kršćanski fundamentalist okultnoga tipa*", dokazuje silan strah feralovaca od svakoga, tko štiti hrvatski medijski prostor od duhovnoga zagađenja. Pokopani *Feral* bio je stvarno feral, ali Luciferov. Ta je stvarnost nadahnula moju *Molitvu za hrvatske dušmane.* U *Molitvi* se prepoznao i Boris Dežulović. (Usp. B. Dežulović, *Ministre Mlinariću, zaštitite me: gospodin Mužić angažirao je Gospodina da me ukloni. Globus*, broj 701. od 14. svibnja 2004, str. 46. Marijan Mlinarić tada je bio ministar unutarnjih poslova u vladi premijera dr. Ive Sanadera.) Znakovito je da je B. Dežulović svoju stalnu tjednu kolumnu u *Globusu* naslovio: *Ugovor s đavlom*. Sve feralovce, koji su me napadali, obradio sam pojedinačno u publikaciji pod odgovarajućim naslovom: *Zlodusi u Hrvatskoj* (Split, 2004.). U *Molitvi* se također prepoznao i neki Boris Pavelić, koji je dana 23. ožujka 2004. godine u riječkom "Novom listu" objavio člančić o ovoj mojoj *Molitvi* pod naslovom "*Bin Laden pod Marjanom*". Moj objavljeni odgovor njemu završio sam ovako: *U susretu s bjesovima možda je svima nama napadanim Hrvatima nužno živjeti u duhu Staroga zavjeta, dakako onda kada nam to preostaje kao jedini način samoobrane.*

I. Mužić kao student na grobu A. Starčevića (1957.)

MOLITVA ZA HRVATSKE DUŠMANE

Svevišnji Bože,

Ti u svojoj premudrosti znaš da su svi oni Hrvati koji Te ne žele izdati, izloženi bjesomučnoj mržnji koja je uvijek djelo Sotone. Ljudska je pravda u obrani od Zlotvora često nemoćna pa zato pravedniku jedino preostaje obratiti se Tebi.

Ti, Svemogući, znaš one od naših neprijatelja u domovini i u svijetu, koji će umrijeti opsjednuti ili nepokajani, pa ih onemogući da dalje nad nama Hrvatima vrše zlodjela. Oni su osuđeni na vječne muke, ali ne zaslužuju mir ni za života jer u njemu samo strašljivo služe slugama Zloduha. Zato Te za njih molimo, sa židovskim i svetopisamskim psalmistom, ovako:

Ne ogluši se, Bože, mome hvalospjevu,
2 jer usta su opakih, usta varalica širom na me otvorena.
Progone me lažnim jezikom,
3 riječima me mržnje obasiplju.
Bezrazložno me napadaju,…
6 Suprotstavi Zloga protiv njega,
neka mu Satan stane s desne strane!
7 Sa svoga suđenja neka izađe krivac;
molitva se njegova u grijeh pretvorila!
8 Dani mu postali malobrojni,
neka mu drugi službu preuzme.
9 Djeca mu ostala siročad,
a njegova žena udovica.
10 Djeca mu se potucala i prosila,
kuću im procjenitelj procijenio.
11 Vjerovnik mu pograbio sve što ima,
tuđinci mu opljačkali zaradu.

12 Ne bilo nikoga, tko bi mu ljubav iskazao,
nikoga, tko bi se siročadi njegovoj smilovao.
13 Budući se njegov život prekinuo,
iz vijeka, koji će nastupiti, njegovo se ime izbrisalo.
14 Opačinu oca mu Gospodin Bog zabilježio,
grijeh majke mu izbrisan ne bio…
26 Pomozi mi, Gospodine, Bože moj,
spasi me po dobroti svojoj!
27 Neka znaju, da je to ruka tvoja,
da Ti, Gospodine, to učini.[104]

[104] *Hrvatska Biblija*, sv. III., *Psalmi*. "*Preveo i popratio objašnjenjima Silvije Grubišić, franjevac*." Nakladom Newyorškog Tjednika, New York, 1972, str. 152-154. S. Grubišić u svom objašnjenju ovoga *Psalma* (109) napominje da se nad proklinjanjem može snebivati čitatelj, a pogotovo molitelj, ali zaključuje: "*Jedan tumačitelj dodaje ovome, **mislimo vrlo pametno, da je još gore zlo ostati ravnodušnim nad premnogim i silnim opačinama u ljudskom društvu.***" (Ibid., str. 152.) U *Jeruzalemskoj Bibliji* ovaj *Psalam* 109 (108) nosi podnaslov: "*Protiv podmuklih neprijatelja*". (*Jeruzalemska Biblija*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1996., str. 818-819.) U nekim izdanjima *Biblije* taj podnaslov glasi: "*Molitva za pomoć protiv nemilosrdnih neprijatelja*". (*Die Heilige Schrift*. Katholisches Bibelwerk, Stuttgart, 1986, str. 758-759.)

Bibliografija

Ivana Mužića i o Ivanu Mužiću
(Od početka 1967. do svršetka 2008. godine)

Ova Bibliografija sadrži u prvom dijelu naslove koje je objavio Ivan Mužić, a u drugom dijelu recenzije, osvrte i pamflete koji se uglavnom odnose na Mužićeve objavljene radove. Bibliografija je u oba dijela nepotpuna zbog toga što je bilo nemoguće doći do svih jedinica posebno onih objavljenih u inozemstvu. U drugom dijelu Bibliografije nisu namjerno obuhvaćeni brojni manje važni naslovi koji se odnose na suđenje Ivanu Mužiću i na njegove obrane (proces prof. Ivanu Aliloviću, izdanju knjižice *Široki Brijeg* i druge.) U popisu jedinica iz časopisa i novina navedeno je, ako je bilo moguće, godište izdanja, godina objavljivanja, broj lista ili časopisa i stranice. U ovoj Bibliografiji nisu navedena izdanja koja je priredio I. Mužić.

I. DIO

1967.

-*Razmatranja o povijesti Hrvata.* Naklada Neven Poljak, Split, 1967, str. 71.

1968.

-*Logika Vatikana.* Hrvatski književni list (Zagreb), I/1968, 9, 16.

1969.

-*Hrvatska politika i jugoslavenska ideja.* Vlastita naklada, Split, 1969, str. VI + 319.

-*Tvrdnje bez dokaza.* Vjesnik, XXX/1969, 8034, 9. Broj od 1. srpanj 1969. (Odgovor Ljubi Prvanu.)

1970.

-*Ideje zapada i istoka u Hrvata.* Kolo, VIII (CXXVIII)/1970, 9, 1970, 1061-1067.

-*U obranu prof. Ivana Alilovića.* Kolo, VIII/CXXVIII, 12, 1592-1600.

-*Riječ obrane u procesu protiv profesora Ivana Alilovića u Mostaru.* Croatia press. Review and News Bulletin, XXIII/1970,4/264/, 18-28.

1971.

-*Državno uredjenje ili Ustav neutralne seljačke republike Hrvatske. Bilješka uz tiskanje ovog Ustava.* Mogućnosti (Split), XVIII/ 1971, 9, 1147-1166.

- *Smisao hrvatskog preporoda Dalmacije*. Hrvatski tjednik (Zagreb), I/1971, 7, 4. Broj od 28. svibnja 1971.

1976.

-*Strast i ljubav.* Crkva u svijetu (Split), XI/1976, 1, 60-61.

-*Carstvo Antikrista u viziji Dostojevskoga.* Crkva u svijetu, XI/1976, 1, 57-59.

-*Katolicizam Stjepana Radića.* Tavelić (Franjevačka provincija Presv. Otkupitelja u južnoj Hrvatskoj), Šibenik, XVI/ 1976, 4, 100-102.

-*Teološki i povijesni pojam Antikrista.* Crkva u svijetu, XI/1976, 132-139.

-*Kristov duh isključivosti.* Hrvatsko književno društvo sv. Ćirila i Metoda, Marulić (Zagreb), IX/1976, 3, 241-244.

1978.

-*Metafizički smisao antijudaizma.* Marulić, XI/1978, 4, 375-377.

-*La chiesa alla prova.* La cultura nel mondo, XXXII/,1978, 2, 35-38. (Tekst je pod objavljen pod pseudonimom Ivan Vuzic)

-*Katolička crkva u kraljevini Jugoslaviji.* Crkva u svijetu, Split, 1978, str. 248.

-*Bibliografija o Stjepanu Radiću.* Zbornik Kačić, sv. X, Split 1978, str. 289-303.

1979.

-*Izrael i Antikrist.* Crkva u svijetu, Split, 1979, str. 59.

-*Iz Memoara Petra Živkovića*. Marulić, XII/1979, 3, 253-259.

1980.

-*Stjepan Radić.* I. izdanje. Vlastita naklada, Split, 1980, str. 547.

-*La forza passionale dell' Occidente.* La cultura nel mondo (Rim), XXXIV/1980, 1, 48-51.

-*Stefano Radic e la Croazia.* La cultura nel mondo, XXXIV/1980, 4, 24-28.

1983.

-*Masonstvo u Hrvata.* I. izdanje, Crkva u svijetu, Split, 1983, str. 389.;

-II. izdanje, Crkva u svijetu, Split, 1983, str. 389.

1984.

-*Smisao masonstva.* Crkva u svijetu, Split, 1984, str. 149.

-*Masonstvo u Hrvata.* III. izdanje, Crkva u svijetu, Split, 1984, str. 512 + slike.

-*Islamska vjerska zajednica u Kraljevini Jugoslaviji.* Islamska misao (Sarajevo), VI/ 1984, 65, 20-23.

-*Masonstvo u Hrvata.* Oko, XII/1984, 309, 22-23. Broj od 19. siječnja do 2. veljače 1984. (Odgovor Mladenu Švabu.)

-*Osuda djela.* Vjesnik, XLV/1984, 13079, 3. Broj od 3 veljače 1984. (Odgovor Zorici Stipetić.)

-*Emocije i historiografija.* Danas, III/1984, 104, 39-40. Broj od 14. veljače 1984. (Odgovor Peri Pletikosi.)

1985.

-*Smisao masonstva.* II.izdanje, Crkva u svijetu, Split, 1984, str. 148.

-*Rotari u Jugoslaviji između dva rata.* Marulić, XVIII/1985, 1, 23-41.

-*Izvorište i temeljne postavke Stjepana Radića*. Hrvatski tjednik, vol. IX, broj 406 od 29. listopada 1985, str. 13.

-*Popis masona u Hrvatskoj između dva rata.* Marulić, XVIII/1985, 3, 297-321.

1986.

-*Masonstvo u Hrvata.* (Odgovor Wolfgangu Kessleru), Marulić, XIX/1986, 6, 761-762.

1987.

-*Stjepan Radić u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca.* II. izdanje, Hrvatsko književno društvo sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu. Zagreb-Ljubljana, 1987, str. 344.

-*Katakombe u Jajcu.* Marulić, XX/1987, 4, 403-411.

-*Reljef u Zmajevoj špilji na Braču.* Crkva u svijetu, XXII/1987, 2 (94), 177-181.

1988.

-*Papa Ivan X. o pokrštenju i autohtonosti u Hrvata*. Crkva u svijetu, XXIII/1988, 4 (100), 362-368.

-*Stjepan Radić u Kraljevini Srba, Hrvata i slovenaca.* III. dopunjeno izdanje, NZ MH, 1988, str. 383.

1989.

-*Masonstvo u Hrvata. Masoni i Jugoslavija.* IV. dopunjeno izdanje. NZ MH, Zagreb, 1989, str. 563.

-*Podrijetlo Hrvata.* (*Autohtonost u hrvatskoj etnogenezi na tlu rimske provincije Dalmacije.*) I. izdanje, NZ MH, Zagreb, 1989, str. 273.

-*Od titule "Kralj Hrvata i Dalmatina" do poistovjećenja Hrvatske i Dalmacije*. Marulić, XXII/1989, 5, 615-622.

-*Toma Arciđakon o podrijetlu Hrvata.* Marulić, XXII/1989, 1, 47-52.

-*U povodu Katičićeve recenzije.* Starohrvatska prosvjeta, ser. III, sv. 19, Split, 1989, str. 271-284.

-*Atentat na Stjepana Radića.* (Izvodi iz Mužićeve knjige: Stjepan Radić). Slobodna Dalmacija, broj od 26. ožujka 1989, str. 13.

1990.

-*Radić i Komunistička partija.* U knjizi: *Spomenica braće Radić. Stjepan Radić.* Naklada prof. Stjepan Radić, Zagreb, 1990. Izabrao i obradio Franjo Gaži, str. 125-132.

-*Radić i kršćanstvo.* U: *Spomenica braće Radić,* str. 133-136.

-*Stjepan Radić u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca.* "Četvrto, dopunjeno izdanje". NZ MH, Zagreb, 1990, str. 394.

-*Kardinal mučenik. Povijesna veličina nadbiskupa Stepinca.* Slobodna Dalmacija, (I), broj od 13. prosinca 1990, str. 22.; (II), broj od 14. prosinca 1990, str. 20; (III), broj 15. prosinca 1990, str. 41; (IV), broj od 16. prosinca 1990, str. 12.; (V), broj od 17. prosinca 1990, str. 27.; (VI), broj od 18. prosinca 1990, str. 23.
-*To je zavist.* (Odgovor Nevenu Budaku.) Danas, IX/1990, 428, 32-33.
-*Dječački pristup etnogenezi. Nije svatko tko završi povijest sposoban da bude i povjesničar.* (Odgovor N. Budaku.) Danas, IX/1990, 433, 32.

1991.
-*La lingua parlata nella Dalmazia romana.* La cultura nel mondo, XLV/1991, 1, 7-16.
-*Podrijetlo i pravjera Hrvata. Autohtonost u hrvatskoj etnogenezi na tlu rimske provincije Dalmacije.* II. izdanje, NM MH, Zagreb - Zbornik Kačić, Split, 1991, str. 366.
-*Pavelić i Stepinac.* Split, Logos, 1991, str. 191.
-*Ante Pavelić i pravoslavlje.* Kolo, I/CXLIX/, 1991, 1-2, 108-135.
-*Stepinac i hrvatska država.* Nova tribina (Split), II/1991, 3, 4-5.
-*Preporod – zasluga Crkve.* (U povodu 20 godina Hrvatskog proljeća). Slobodna Dalmacija, broj od 31. prosinca 1991. i broj od 1. siječnja 1992, str. 21.

1993.
-*Masoni u Hrvatskoj 1918. – 1967.* (*Dokumenti iz tajnih arhiva UDB-e*). Orbis, Split, 1993, str. 293.
-*Šamanizam boga Wuotana.* U knjizi: Kornelije Tacit, *Germanija.* Verbum, Split, 1993, str. 9-35.
-*Masonstvo u Hrvatskoj 1918-1967.godine. Osječki masoni u tajnim dokumentima UDBE*. Magazin Glas Slavonije. (Osijek), II/1993, 36, 28-29. Broj 36 od 3. lipanj 1993, str. 28-29.
-*U obranu prof. Ivana Alilovića.* U knjizi: Petar Šarac (priredio), *Tragom slučaja Alilović*. Naklada: Hrvatsko društvo političkih zatvorenika Zagreb, Ljubuški-Zagreb, 1993, str. 128-140.
-*In memoriam prijatelju don Lovri.* U: Lovre Katić, *Tri najveća hrvatska kralja.* Verbum, Split, 1993, II. izdanje, str. 111-112. (Prvi put objavljeno

u *Službenom vjesniku Nadbiskupije splitsko-makarske,* Split, 1961, broj 8-9, str. 23-24.)
-O slavenskoj pismenosti na današnjem teritoriju Hrvata u antičko i ranosrednjovjekovno doba. Kačić. Zbornik u čast fra Karla Jurišića. Zbornik Franjevačke provincije presvetoga otkupitelja. Sv. 25, god. 25, Split, 1993, str. 385-403.
-Iz rimske, franačke i hrvatske starine. Kolo, III/CLI/, 1993, 1-2, 94-102.
-Podrijetlo i pravjera Hrvata. U knjizi: *Tko su i odakle Hrvati: revizija etnogeneze*. I. izdanje. Znanstveno društvo za proučavanje podrijetla Hrvata. Zagreb, 1993., str. 85-87. (Redakcija zbornika donijela je loš prijevod ovoga teksta iz izvornoga sažetka na njemačkom umjesto da je objavila izvorni sažetak na hrvatskom. Autor se zbog toga posebnim umetkom ogradio od ovoga teksta, koji je pun pogrešaka zbog lošeg prijevoda.)
-Masoni u Hrvatskoj. Dokumenti iz tajnih arhiva UDB-e. (Izvodi iz knjige). Slobodna Dalmacija. Broj od 28. travnja 1993, str. 28. (I.); II. Broj od 29. IV. 1993, str. 37; III. Broj od 30 travnja, 1. i 2. svibnja 1993, str. 38.; IV. Broj od 3. svibnja 1993, str. 25.; V. Broj od 4. svibnja 1993, str. 33; VI. Broj od 5. svibnja 1993, str. 35.; VII. Broj od 6. V. 1993, str. 36.; VIII. Broj od 7. V. 1993, str. 30.; IX. Broj od 8. V. 1993, str. 38. ; X. Broj od 9. V: 1993, str. 32.; XI. Broj od 10. V. 1993, str. 22.; XII. Broj od 11. V. 1993, str. 32.; XIII. Broj od 12. V. 1993, str. 25; XIV. Broj od 13. V. 1993, str. 38.; XV. Broj od 14. V. 1993, str. 28.

1994.

-Autoctonia e prereligione sul suolo della provincia romana di Dalmazia. III. izdanje. Accademia Archeologica Italiana, Roma, 1994, str. 352.
-Israele e Anticristo. La cultura nel mondo, Rim, XLVIII/1994, 2-3, str. 36-48.
-Podrijetlo i pravjera Hrvata. U: *Tko su i odakle Hrvati: revizija etnogeneze*. II. nepromijenjeno izdanje. Znanstveno društvo za proučavanje podrijetla Hrvata. Zagreb, 1994, str.85-87.

1995.

- *Hitler i Izrael.* I. izdanje. Iberia, Split, 1995, str. 202.

- *"Kapitalizam protiv hrišćanstva."* Duga (Beograd). Broj 1624 od 14. listopada 1995, str. 45-48.

1996.

-*Goti ili Sklavi i nastajanje hrvatske države u Liburniji i među Dalmatima*. U knjizi: *Hrvati i Goti*. Iberia, Split, 1996, str. 7-80.

-*Slaveni, Goti i Hrvati na teritoriju rimske provincije Dalmacije*. IV. prerađeno i dopunjeno izdanje. Iberia, 1996, str. 527.

-*O hrvatskom masovnom pokretu u Splitu godine 1971*. Hrvatska obzorja, IV/1996, 4, 749-754.

-*Impresije o Strižićevu antikvarijatu.* U knjizi: Živko Strižić, *Moje doba antikvarijata Matice hrvatske*. NZ MH, Zagreb, 1996, str. 31.

- *Činjenica je da Švab svoje eventualno poznavanje problematike nije dokazao ni jednim spomena vrijednim znanstvenim radom.* Vjesnik, LVII/1996,17664,11. Broj od 17. prosinca 1996, str. 11.

1997.

-*Slaveni, Goti i Hrvati na teritoriju rimske provincije Dalmacije.* V. dopunjeno izdanje. Naklada Nediljko Dominović, Zagreb, 1997, str. 599.

-*Masonstvo u Hrvata.* V. izdanje. Verbum, Split, 1997, str. 852.

-*O gotskom podrijetlu etnonima Hrvat. Mišljenja.* U: *U križu je spas. Zbornik u čast nadbiskupa-metropolita mons. Ante Jurića.* Crkva u svijetu – Teologija u Splitu, Split, 1997, str. 303-311.

-*Hitler i Izrael. Metafizika suvremene povijesti.* Drugo izdanje. Orbis, Split, 1997, str. 187.

-*Katolička crkva, Stepinac i Pavelić.* II. izdanje. N. Dominović, Zagreb, 1997, str. 440.

-*Uloga ruralnog puka u nacionalnom osvješćivanju. Hrvatstvo–temelj identiteta.* Slobodna Dalmacija, broj od 7. siječnja 1997, str. 8.

1998.

-*O Antikristu.* Naše videlo (Beograd), I/1998, 1, 19-21.

-*Kristov duh isključivosti.* Naše videlo (Beograd), I/1998, 2, 34-36.

-*Tajne, smisao i dosezi slobodnog zidarstva,* (I), Slobodna Dalmacija, broj od 11. svibnja 1998, str. 8; (II), Slobodna Dalmacija broj od 12.

svibnja 1998, str. 10.; (III), Slobodna Dalmacija broj od 13. svibnja 1998, str. 10.

-*Hrvati i autohtonost na teritoriju rimske provincije Dalmacije*. VI. prerađeno izdanje. Dominović, Zagreb, 1998, str. 582.

-*Hrvatska kronika 547. - 1089.* I. izdanje. Matica hrvatska Split, Split, 1998, str. 175.

-*Slobodno zidarstvo je protukršćansko i anacionalno.* (Odgovor Ivi Bancu.) Hrvatska obzorja, VI/1998, 2, 475-477.

-*Hrvatska kronika od 547. do 1089. Libellus Gothorum* (*Kraljevstvo Slavena*) *kao izvor za staru povijest Hrvata.* Hrvatska obzorja. VI/1998, 2, 267-328.

-*Yalnuški diletant*. Feral tribune, XV/1998, 664, 50. Broj od 8 lipnja 1998. (Skraćeni tekst odgovora Ivi Bancu.)

-*Stepinac i masonstvo.* Nova tribina (Split), IX/1998, 17, 58-70.

1999.

-*Hrvatska kronika 547. - 1089.* II. dopunjeno izdanje. Matica hrvatska Split, Split, 1999, str. 205.

-*Državotvornost dinarskih Hrvata*. U knjizi: *Maček i Maček u Luburićevu zatočeništvu.* Priredio Ivan Mužić. I. izdanje. Matica hrvatska Split, Split, 1999, str. 7-34.

-*Metafizika masonstva*. Politički zatvorenik, IX/1999, 90, 10-12. (I.); IX/1999, 91, 14-16. (II.); IX/1999, 92, 7-9. (III.); IX/1999, 93, 15-17. (IV.)

-*Metafizika masonstva.* U knjizi: Lav XIII.-J. J. Strossmayer, *O sekti masona*. Priredio: Ivan Mužić. Matica hrvatska Split, Split, 1999, str. 7-42.

-*Osnivanje i rad lože Hrvatska vila.* U knjizi: Lav XIII.-J. J. Strossmayer, *O sekti masona.* Priredio: Ivan Mužić. Matica hrvatska Split, Split, 1999, str. 93-99.

-*Stepinac i masonstvo.* Politički zatvorenik IX/1999, 82, 29-31. (I); IX/1999, 83, 17-19. (II); IX/1999, 84, 11-13. (III).

2000.

-*Hitler i Izrael*. III. izdanje. Matica hrvatska Split, Split, 2000, str. 197.

-*Tuđman i masonstvo.* Slobodna Dalmacija. Broj od 5. studenoga 2000, str. 6-7-8.

-*Državotvornost dinarskih Hrvata.* Slobodna Dalmacija. Broj od 1. veljače 2000, str. 11.; Broj od 2. veljače 2000., str. 11. (II); Broj od 3. veljače 2000, str. 11. (III); Broj od 4. veljače 2000, str. 12. (IV); Broj od 5 veljače 2000, str. 14. (V); Broj od 6. veljače 2000, str 6. (VI); Broj od 7. veljače 2000, str. 7. (VII); Broj od 8. veljače 2000, str. 9. (VIII); Broj od 9 veljače 2000, str. 10. (IX); Broj od 10 veljače 2000, str. 10. (X.); Broj od 11. veljače 2000, str. 12. (XI.); Broj od 12 veljače 2000, str.12 (XII).

-*Tuđman u masonskoj mreži.* Hrvatski glasnik u Švedskoj. XXII/2000, 3, 24-27.

-*Tuđman u masonskoj mreži.* Hrvatsko slovo. VI/2000, 283, 16-17. Broj od 22. rujna 2000.

2001.

-*Masonstvo u Hrvata.* VI. prerađeno izdanje. Laus, Split, 2001, str. 705.

-*Masonstvo u Hrvata.* VII. izdanje. Knjigotisak, Split, 2001, str. 704.

-*Isus Krist i Izrael u smislu povijesti.* II. potpuno prerađeno izdanje. Laus, Split, 2001, str. 133.

-*Hrvati i autohtonost na teritoriju rimske provincije Dalmacije.* VII. izdanje, Knjigotisak, Split, 2001, str. 582.

-*Hrvatska kronika 547. - 1089.* IV. dopunjeno izdanje. Matica hrvatska Split, Split, 2001, str. 263.

-*O hrvatskoj historiografiji i Tomislavu Jonjiću.* Hrvatska obzorja, IX/2001, 2, 449-451.

-*O hrvatskoj historiografiji i Tomislavu Jonjiću.* Imotska krajina (Imotski), XXXI/2001, 584,11. Broj od 28. veljače 2001.

-*Narod jedinstven, intelektualci podijeljeni.* Slovo prigodom predstavljanja knjige Tomislava Jonjića *Hrvatska vanjska politika 1939.-1942*. Slobodna Dalmacija, broj od 17. veljače 2001, str. 10-11.

2002.

-*Doseljenje, smještaj i pokrštavanje Hrvata prema izvorima.* U knjizi: Antun Dabinović - Rudolf Horvat - Tomislav Jonjić - Lovre Katić - Ivan Mužić -Slavko Pavičić - Franjo Perše, *Hrvatska povijest.* Naklada Bošković, Split. 2002, str. 7-69. Prvo i drugo nepromijenjeno izdanje u ovoj istoj godini.

-*O prapostojbini Slavena i doseljenju Hrvata.* U knjizi: Gjuro Szabo, *Starosjeditelji i Hrvati.* Priredio Ivan Mužić. Laus - Kupola, Split, 2002, str. 5-81.

-*Hrvatska kronika 547. - 1089.* V. izdanje. Marjan tisak, Split, 2002, str. 5-81.

-*Tko i kako Hrvatima propagira masonstvo?* Izvodi iz odgovora Brzici. Podstranski list (Podstrana), II/2002, 2-3, 33.

-*Tko i kako Hrvatima propagira masonstvo? Masoni u Hrvatskoj bili su protiv hrvatstva i katoličanstva.* (Cjeloviti odgovor Brzici.) Hrvatsko slovo, VIII/2002, 372, 16-17. Broj od 7. lipnja 2002.

-*Masonerija je tradicionalno protuhrvatska i protukatolička.* Politički zatvorenik, XII/2002,124-125, 10-14.

2003.

-*Smisao masonstva.* Naklada Bošković. Split, 2003, str. 179.

-*Katolička crkva, Stepinac i Pavelić*. III. izdanje. Marjan tisak, Split, 2003, str. 534.

-*Tko stoji iza kulisa svjetskih zbivanja?*. Mi List mladih, XXVII/2003, 1-2, 27. (Preneseno iz lista *Hrvatsko slovo*, broj od 24. siječnja 2003, str. 16-17.)

-*Katolička crkva i Stepinac*. IV. izdanje. Marjan tisak, Split, 2003, str. 336.

-*O vjerovanjima predkršćanske Europe. Štovanje mjeseca na teritoriju Hrvata. Problematika reljefa na zapadnoj strani Zmajeve pećine*. U knjizi: Nenad Cambi – Heinrich i Ingrid Kusch - Ivan Mužić, *Mjesec u Hrvata i Zmajeva pećina.* Naklada Bošković, Split. 2003, str. 5-36.

-*Gospa Guadalupska i Quetzalcoatl*. U knjizi: *Gospa Guadalupska*. Priredio Ivan Mužić. Naklada Bošković, Split, 2003, str. 5-40.

-*U ratu protiv Boga propast će novi svjetski poredak.* Hrvatsko slovo, IX/2003, 405, 16-17. Broj od 24. siječnja 2003.
-*Masonski programirani kaos.* Glas koncila. Broj 5 od 2. veljače 2003, str. 23.

2004.
-*Umjesto predgovora.* U knjizi: Ivan Ugrin, *Hrvati to znaju.* Ogranak Matice hrvatske Split, Split, 2004, str. 5-6.
-*Molitva za hrvatske dušmane.* (Odgovor Viktoru Ivančiću). Feral Tribune, broj 965 od 19 ožujka 2004, str. 3.
-*Izmišljanje antijudaizma.* (Odgovor Davorki Blažević). Slobodna Dalmacija. Broj od 22. travnja 2004, str.14.
- *Ne shvaćate problematiku.* (Odgovor Davoru Krili). Slobodna Dalmacija. Broj od 25. travnja 2004, str. 4.
-*Protokoli sionskih mudraca i feralovski goimi.* Podstranska revija, IV/2004, 8,14-15.
-*Franjo Tuđman,u ovakvoj Hrvatskoj umro bi od tuge.* Hrvatska obzorja, XII/2004,1-4, 21-22.
-*Zlodusi u Hrvatskoj.* Naklada Bošković, Split, 2004, str. 80.

2005.
-*Masonstvo u Hrvata.* VIII. dopunjeno izdanje. Naklada Bošković, Split, 2005, str. 751.
-*Israele e l'Anticristo.* U knjizi: Domenico Rotundo, *L'alta finanza ebraica e le rivoluzioni.* Ursini Edizioni, Catanzaro, 2005, str. 121-133.
-*Kapitalno djelo o povijesti Vlaha.* (Osvrt na knjigu: Zef Mirdita, *Vlasi u historiografiji*.) Slobodna Dalmacija. Broj od 22 siječnja 2005, str. 22-23.

2006.
-*Hrvatska povijest devetoga stoljeća.* I. izdanje. Naklada Bošković, Split, 2007, str. 263.

2007.
-*Hrvatska povijest devetoga stoljeća.* Drugo dopunjeno izdanje. Matica hrvatska Ogranak Split - Naklada Bošković, Split, 2007, str. 358.

- *In memoriam prijatelju don Lovri.* U knjizi: *Naseljenje današnjeg Solina. Bilo jedno ubavo selo.* Priredio Ivan Mužić. I. izdanje. Naklada Bošković, Split, 2007, str. 101-102.
- *Ostaci kulta predkršćanskog boga Vida na teritoriju Hrvata.* Starohrvatska prosvjeta, III. serija, svezak 34/2007, str. 477-490.
- *In memoriam prijatelju don Lovri.* U knjizi: *Naseljenje današnjeg Solina. Bilo jedno ubavo selo.* Priredio Ivan Mužić. II. dopunjeno izdanje. Naklada Bošković, Split, 2007, str. 101-102.

2008.

- *Nastajanje hrvatskog naroda na Balkanu.* Starohrvatska prosvjeta, III. serija, svezak 35/2008, str. 19-41.
- *Vjera Crkve bosanske Krstjani i pogani u srednjovjekovnoj Bosni.* Prilog: Damir Marjanović – Dragan Primorac – Rifat Hadžiselimović, *Naseljavanje Bosne i Hercegovine*. Muzej hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu. Split, 2008, str. 183+"Historijska karta srednjovjekovne bosanske države" autora Marka Vege.
- *Sklavini - Sklabenoi i formirovanije horvatskogo naroda na Balkanah*. Studia Slavica et Balcanica Petropolitana. Sankt Peterburg, broj 2(4)/2008, str. 73-93.

II. DIO

1967.

- S. M. Štedimlija, *Razmatranja o povijesti Hrvata*. Crkva u svijetu, II/1967, 5, 70-74.
-Matthew (Mate) Meštrović, *Ivan Mužić, Razmatranja o povijesti Hrvata.* Journal of Croatian Studies. (New York), vol. VII-VIII, 1966-67., str. 167-171.

1968.

-Srećko Džaja, *Mužić Ivan: Razmatranje o povijesti Hrvata.* Dobri pastir (Sarajevo), XVII-XVIII/1968, 1-4, 311.

-Ivan Vitezić, *Razmatrajući o hrvatskoj povijesti. Nekoje kritičke misli o Mužićevim Razmatranjima o povijesti Hrvata.* Novi život (Rim), VII/1968, 2, 98-106.
-Sava Štedimlija, *Razmatranja o povijesti Hrvata.* Drina (Madrid), VI/1968, 85-86, 15-16. Broj od 10. travnja 1968.
-Bogdan Radica, *Nova razmatranja o povijesti Hrvata. Iz moje torbe.* Hrvatski glas (Winnipeg, Canada). Broj od 13. I., 1968, str. 3.
-Bogdan Radica, *Nova razmatranja o povijesti Hrvata.* Hrvatska država (Berlin-München). Broj 156-158, (siječanj-veljača-ožujak) za 1968, str. 8.
-Stanko Vujica, *Razmatranja o povijesti Hrvata.* Hrvatski glas. Broj od 9. ožujak 1968, str. 1-2. (I).; Broj od 16. ožujak, 1968, str. 2. (II).; Hrvatski glas, 23. ožujak, 1968., str. 3. (III).
- (Nepotpisano), *Na "novom kursu"*. Iskra (München). Broj od 1. ožujak 1968, str. 7. (Osvrt na *Razmatranja o povijesti Hrvata*.)
-(Nepotpisano), *Ivan Mužić, Razmatranja o povijesti Hrvata.* Slobodna riječ (Buenos Aires). Broj za veljaču 1968, str. 3.
-(Nepotpisano), *Dvije knjige, koje odjekuju u domovini*. Hrvatska država, broj 156-157-158 za 1968. godinu. (Osvrt na *Razmatranja o povijesti Hrvata*.)

1969.

-Josip Buturac, *Ivan Mužić, Hrvatska politika i jugoslavenska ideja.* Crkva u svijetu, IV/1969, 5-6, 502-507.
-Časlav Nikitović, *Povodom Hrvatske revije na engleskom*. Bratstvo – Fraternity (Toronto, Kanada). Broj 165. za ožujak 1969, str. 4-5.
-(Nepotpisano), *Traganje za kontinuitetom. Ivan Mužić: Hrvatska politika i jugoslavenska ideja.* Ekonomska politika (Beograd), XVIII/1969, 904, 32-33. Broj od 28. srpanj 1969.
-Ljubo Prvan, *Krivi zaključci metode "rekla kazala". Neuspjelo prikriveni kleronacionalizam. Ivan Mužić: Hrvatska politika i jugoslavenska ideja.* Vjesnik, XXX/1969, 8013, 9. Broj od 10. lipnja 1969.
-Bogdan Radica, *"Hrvatska politika i jugoslavenska ideja". Iz moje torbe.* Hrvatski glas. Broj od 6. kolovoza 1969, str. 1, 5.

-Criticus, *Zašto je propala prva Jugoslavija?* Hrvatski dom. Broj za studeni/prosinac 1969, str. 13. (Osvrt na knjigu: *Hrvatska politika i jugoslavenska ideja*).
-"Grupa hrvatskih intelektualaca iz Sjeverne Hrvatske", *Što domovina misli. Poruka hrvatskih intelektualaca Mužiću i istomišljenicima.* Hrvatska država (München). Broj 176 za 1969. godinu, str. 4-5. (Autorica: B. B.) Tiskano i kao poseban letak.

1969.-1970.
-Stanko M. Vujica, *"Hrvatska politika i jugoslavenska ideja." Jedna značajna knjiga.* Hrvatski Glas (Winnipeg, Kanada). Broj 28. od 9. srpnja 1969, str. 1-2.

1970.
-Bogdan Radica, *Ivan Mužić, Hrvatska politika i jugoslavenska ideja.* Slavic Review (Columbus - Ohio), vol. 29, br. 3, rujan 1970, str. 531 – 532.
-(Roko) K.(aleb), *Knjiga Ivana Mužića Hrvatska politika i jugoslavenska ideja.* Hrvatska zora (München), broj 193-194, prosinac 1969 – siječanj 1970, str. 3.
-Stanko Vujica, *Hrvatska politika i jugoslavenska ideja*. Journal of Croatian Studies. Annual Review of the Croatian Academy of America. (New York), vol. XI-XII, 1970-1970., str. 169 -171.

1971.
-Milan Blažeković, *Ivan Mužić: Hrvatska politika i jugoslavenska ideja.* Studia Croatica (Buenos Aires), vol. 40-41 za 1971, str. 96-98.

1979.
-Petar Zdravko Blajić, *Ivan Mužić: Izrael i Antikrist.* Marulić, XII/1979, 5, 474-476.
-Matija Berljak, *Ivan Mužić, Katolička crkva u Kraljevini Jugoslaviji.* Croatica christiana periodica (Zagreb), III/1979, 3, 141-143.
-Domagoj Šubić (Drago Šimundža), *Katolička Crkva u Kraljevini Jugoslaviji*. Glas koncila, XVIII/1979,7, 18. Broj od 1. travanj 1979.

-H. Vukelić, *Katolička Crkva na udaru pravoslavlja*. (Osvrt na knjigu: *Katolička Crkva u Kraljevini Jugoslaviji*.) Poruka slobodne Hrvatske. Broj 9 od 1979, str. 17.

1983.

-(Nepotpisano. Špiro Marasović?), *Ivan Mužić, Masonstvo u Hrvata.* Veritas (Zagreb), XXII/1983, 12/260/, 29.

-Mladen Švab, *Slobodno zidarstvo. Ivan Mužić, Masonstvo u Hrvata.* Oko, XII/1983, 307, 23. (Broj od 22. prosinca 1983. do 5. siječnja 1984.)

1984.

-(Nepotpisano), *Jeftine poruke jedne (relativno) skupe knjige.* Šibenski list, XXIII/1984, 1073, 6. (Broj od 25.veljače 1984.)

-S. Z., *Vrijedna knjiga o inomišljenicima.* Živa zajednica (Lebendige Gemeinde), (Frankfurt am Main). Br. 3/49/ za 1984, str. 14.

-Vicukić N., *Ivan Mužić, Masonstvo u Hrvata (Masoni i Jugoslavija).* Croatica Christiana Periodica, VIII/1984, 13, 102-104.

- Bože Vukušić, *Frank' masonstvo u Hrvata.* Hrvatski tjednik (Australia). Broj od 11. rujna 1984, str. 6-7.

- L.(eo) M.(agnino), *Ivan Mužić, Masonstvo u Hrvata.* La cultura nel mondo (Rim), XXXVIII/1984, 1, 77.

- Petar Zdravko Blajić, *Mužićevo Masonstvo u Hrvata.* Marulić, XVII/1984, 1, 99-107.

-N., *Masonstvo u Hrvata.* Glas Koncila. Broj 10. od 13. svibnja 1984, str. 15.

- Jozo Bajurin, *Masonstvo u Hrvata,* Danica (Chicago), 54/1984, 40, 6. Broj od 12. listopada 1984.

- Eugen Laxa, *Uz knjigu Ivana Mužića – Masonstvo u Hrvata.* Slobodna riječ Sao Paulo /Brazil/, XXXVIII/1984, 335, 3.

-Radenko Radojčić – Damir Zagotta, *Sam svoj egzorcist*. Oko, XII/1984, 309, 23. (Broj od 19. siječnja do 2. veljače 1984.)

-Zorica Stipetić, *Klerikalistički pogled na svijet. Masoni, mistifikacije i krivotvorenja.* Vjesnik, XLV/1984, 13070, 3. (Broj od 25. I. 1984.)

-Zorica Stipetić, *Oprobana metoda osobne diskvalifikacije.*Vjesnik, XLV/1984, 13079, 3. (Broj od 3. veljače 1984.)
-Pero Pletikosa, *U povodu knjige Masonstvo u Hrvata. Čuvajte se masona!* Danas, III/1984, 103, 40-41. Broj od 7. veljače 1984.
-Pero Pletikosa, *Na suprotnim pozicijama.* Danas, III/1984, 105, 44. Broj od 14. veljače 1984.
-(Nepotpisano), *Mundo masonico. Kulu gradim, a kamena nemam.* Polet (Zagreb). Broj 282 od 12. listopada 1984, str. 13.
-Zvonko Simić, *Četiri knjige o masonima. Prašina u oči.* NIN (Beograd), XXXV/1984, 1744, 23-25. Broj od 3. lipnja 1984.

1985.
-Wolfgang Kessler, *Masonstvo u Hrvata.–Smisao masonstva.* Südost-Forschungen, sv. XLIV, München, 1985, str. 361-364.
- (Nepotpisano), *FM-Literatur aus – Jugoslawien.* Blaue Blätter (Wien). Broj za veljaču 1985, str. 5.
Bogdan Radica, *Pisci i knjige kod nas i oko nas.* Hrvatska revija, XXXV/1985, sv. 2, str. 234-238.

1986.
- F.(ranjo) Šanjek, *Ivan Mužić, Framasonstvo u Hrvata.* Revue d' histoire ecclésiastique (Louvain – La – Neuve), LXXXI/1986, 1-2, 198-200.

1987.
- Leo Magnino, *La Croazia di Stjepan Radic.* La cultura nel mondo, XLI/1987, 4, 43.
- Ante Škobalj, *Pucanje u klobuk.* Poljica (List Poljičkog dekanata), XII/1987, 12, 160-165.
- "Grupa hrvatskih intelektualaca iz Sjeverne Hrvatske", *Što domovina misli. Poruka hrvatskih intelektualaca Mužiću i istomišljenicima.* Pretiskano u prosincu 1987. iz lista *Hrvatska država* (München), broj 176, za 1969, str. 4-5. (Autorica: B. B.) Ukupno 30 stranica knjižice.
-(Nepotpisano), *Knjiga o Stjepanu Radiću.* Slobodna riječ (Buenos Aires). Broj za kolovoz 1987, str. 3. (Prenesen dio prikaza Mužićeve knji-

ge: Stjepan Radić objavljen u listu *Zajedničar* /Pittsburg, USA/ dne 5. kolovoza 1987.)
-Bogdan Radica, *Stjepan Radić u povijesti Ivana Mužića.* Hrvatska revija, XXXVII/1987, 3(147), 453-455.
-I. S., *Knjiga o S. Radiću.* Matica. (Časopis Matice iseljenika Hrvatske u Zagrebu). Broj 6 za lipanj 1987, str. 33.

1988.
-Nikola Čolak, *Razmatranja o "Razmatranjima o poviesti Hrvata"*. Središnjica za proučavanje hrvatske povijesti. Venecija - Padova, 1989, str. 139-140.
-Josip Pavičić, *Radić*. (Osvrt na knjigu o Stjepanu Radiću). Vjesnik, broj od 3. listopada 1988, str. 9.
-Ivo Petrinović, *Cjelovita monografija. Ivan Mužić: Stjepan Radić*. Naša knjiga (Zagreb). Broj 31-32 za 1988, str. 50-51.
-(Nepotpisano), *Povijesna potreba*. (Osvrt na knjigu: Stjepan Radić.) Vikend (Zagreb), broj 1066 od 28. listopada 1988, str. 26.
-Dubravko Horvatić, *Ivan Mužić: Stjepan Radić u Kraljevini SHS*. Kana (Zagreb), XIX/1988, 10/207/, 10.

1989.
-Radoslav Katičić, *Ivan Mužić o podrijetlu Hrvata.* Starohrvatska prosvjeta, ser. III, sv. 19, Split, 1989, str. 243-270.
-Radoslav Katičić, *Još jednom o Mužiću*. Starohrvatska prosvjeta, ser. III, sv. 19, Split, 1989, str. 285-287.
-Bojan Balkovec, *Ivan Mužić, Stjepan Radiću Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca.* Zgodovinski časopis (Ljubljana), 43/1989, 3, 463-465.

1990.
-Ivo Petrinović, *Izvorni Radić*. Naša knjiga, broj 34 za prosinac 1990, str. 16.
-Neven Budak, *Etnogeneza po diktatu.* Danas, IX/1990, 426, 42-43.
-Neven Budak, *Samo loš amater*. Danas (Zagreb), IX/1990, 431, 32. Broj od 22. svibnja 1990.

-Aleksandar Benažić (Neven Budak), *Rasistička kaša.* Vjesnik, godina L/1990, 624, 18-19. Broj od 23. lipnja 1990.
-Emil Sinčić, *Viđenje povijesti.* Danas, IX/1990, 429, 6. Broj od 8. svibnja 1990.
-Srđan Stojančev, *Potomci Ilira.* Galaksija (Beograd), XVIII/1990, 509, 69-71. Broj za kolovoz 1990.
-Milko Brković, *Podrijetlo Hrvata.* Zadarska revija, XXXIX/1990, 4, 544-547.
-Radoslav Katičić, *Ivan Mužić, Podrijetlo Hrvata.* Obavijesti. (Hrvatsko arheološko društvo u Zagrebu.) XXII/1990, 2, 60-62.
-Ivica Mlivončić, *Selidbe nije bilo.* (Uz knjigu *Podrijetlo Hrvata*). Slobodna Dalmacija, XLVII/1990, 14050, 42. Broj od 14. siječnja 1990.
-Rikard Pavelić, *Dvojezični Vlasi. Uz feljton "Podrijetlo Hrvata" prema knjizi Ivana Mužića*. Slobodna Dalmacija, broj 980. od 11. veljače 1990, str. 27-28.
-Dragoš Kalajić, *Iliri su Sloveni.* Politika (Beograd), LXXXVII/1990, 27479, 19. Broj od 7. IV. 1990.

1991.
-Ivica Mlivončić, *NDH i pravoslavlje.* (Osvrt na knjigu: *Pavelić i Stepinac*.) Slobodna Dalmacija. Broj od 14. lipnja 1991, str. 18.
-Jakov Bubalo, *Novo svjetlo nad novom povijesti.* (Osvrt na knjigu: Pavelić i Stepinac). Naša ognjišta (Tomislavgrad), XXI/1991, 5/172/,17.
-Borislav Dadić, *Pavelić i Stepinac.* Nova tribina (Split), II/1991, 4, 25.
-Mladen Švab, *Ivan Mužić: Pavelić i Stepinac. Što govore novi izvori.* Zapad (Zagreb), I/1991, 2, 14. Broj od 20. svibnja 1991.

1992.
-Petar Zdravko Blajić, *Svjedočenja protiv zaborava. Prepoznavanje u mnoštvu.* Naklada: Dom kulture "Zvonimir" u Solinu. Solin, 1992. Pretiskani ranije objavljeni prikazi Mužićevih knjiga: *Izrael i Antikrist*, str. 12-15; *Masonstvo u Hrvata*, str.17-30.
-Ivica Mlivončić, *Pravjera Hrvata.* Slobodna Dalmacija, XLIX/1992, 14837, 32. (I); XLIX/1992, 14838, 21. (II.); XLIX/1992, 14839, 22. (III.); XLIX/1992, 14840, 21. (IV.); XLIX/1992, 14841, 23. (V.)

1993.

-Radoslav Katičić, *Ivan Mužić o podrijetlu Hrvata*. U knjizi: R. Katičić, *Uz početke hrvatskih početaka*. Književni krug, Split, 1993, str. 203-233.

-Jozo Šaškor, *Masoni iz arhiva.* (Osvrt na knjigu *Masoni u Hrvatskoj 1918. – 1967.*) Nova tribina (Split), IV/1993, 8, 43-44.

-Ivan Krištić, *Masonsko mistično bratstvo.* (Osvrt na knjigu: *Masoni u Hrvatskoj od 1918. do 1967.*) Trn (Tomislavgrad), II/1993, 50, 12. Broj od 25. lipnja 1993.

-Petar Zdravko Blajić, *Mogu li biti hrvatski masoni. (Ivan Mužić: Masoni u Hrvatskoj1918-1967).* U knjizi: P. Z. Blajić, *Ponukan rekoh. Šetnja kroz doživljeno i proživljeno.* Društvo prijatelja kulturne baštine, Split, 1993, str. 64-65.

-Nedjeljko Grakalić, *Ivan Mužić: Masoni u Hrvatskoj. Dokle sežu svilene rukavice?* Nedjeljna Dalmacija. Broj 1158 od 7. srpnja 1993, str. 22.

-Petar Zdravko Blajić, *Masoni u Hrvatskoj. Ivan Mužić, Masoni u Hrvatskoj 1918-1967.* Glas koncila, XXXII/1993, 26/994/, 7. Broj 26 od 27. lipnja 1993.

1994.

-Zlatko Kudelić, *Ivan Mužić, Masoni u Hrvatskoj 1918-1967.* Časopis za suvremenu povijest (Zagreb), XXVI/1994, 2, 363-364.

-Frano Cetinić-Petris, *Teoretičari zavjere kopaju nos.* Feral Tribune (Split), broj 433. od 4. I. 1994, str. 20-21.

1995.

-Dragoš Kalajić, *Masoni u raljama UDBE.* (Osvrt na knjigu *Masoni u Hrvatskoj 1918. do 1967.*) Duga (Beograd), br. 1607 od 23. siječnja do 3. veljače 1995, str. 70-71.

-Dragoš Kalajić, *Hrvatska revizija Hitlera.* Duga (Beograd). Broj 1629 od 25. studenog 1995, str. 92-95.

1996.

-Vojko Mirković, *Olimpijski Hitler. Ideološki obzor nacističkog vođe.* Dan (Split), II/1996, 14, 12. Broj od 10. ožujka 1996.

-Ivica Mlivončić, *Ništa od Tuge i Buge*. (Osvrt na knjigu: *Slaveni, Goti i Hrvati*.) Slobodna Dalmacija, broj od 26. studenoga 1996, str. 6.

1997.

-Branko Madunić, *Mužićevi masoni po peti put među Hrvatima.* Vjesnik, LVIII/1997, 17735, 7. Broj od 2. ožujka 1997.

-Mirko Vid Mlakar, *Hitler u prvom licu.* Slobodna Dalmacija. Broj od 18. studenoga 1997, str. 4-5.

-Željko Kliment, *Novi djelići istine.* (Osvrt na knjigu: *Hitler i Izrael.*) Vjesnik, LVIII/1997, 18018, 22. Broj od 18. prosinca 1997.

-Ivica Mlivončić, *Zidari nakon Zida.* (Osvrt na V. izdanje knjige: *Masonstvo u Hrvata*.) Slobodna Dalmacija. Broj od 25 ožujka 1997. str. 7.

- Mladen Švab, *Pregled literature o ulozi slobodnih zidara u povijesti hrvatskih zemalja.* (II.) Časopis za suvremenu povijest, XXIX/1997, 2,271-286.

1998.

-Ivica Mlivončić, *Doseljenja nije bilo.* Slobodna Dalmacija. Broj od 27. listopada 1998, str. 6.

-Ivan Bogoljub Croata (pseudonim), *Slobodnozidarska katolička arhitektura.* (Osvrt na tri nastavka u Slobodnoj Dalmaciji o masonstvu od 11. do 13. svibnja 1998.). Hrvatska ljevica (Zagreb), V/1998, 7/8, 42-43. Broj od 1. srpnja do 31. kolovoza 1998

-Dragan Stern, *Ivan Mužić, Hitler i Izrael.* Novi Omanut (Zagreb). Broj 26 za siječanj-veljača 1998, str. 15.

-Ivo Banac, *Lov na prigodne zidare.* Feral Tribune, XV/1998, 662, 36-37. Broj od 25. svibnja 1998.

- Vladimir Gajšek, *Hitler in Izrael (Hitler i Izrael) Ivana Mužića*. Tekst na internetu (www.intely.com).

1999.

-Daniel Rafaelić, *Znanstveno o Ljetopisu Popa Dukljanina.* Mi List mladih, XXIII/1999, 6, 25.

-Ivica Mlivončić, *Uz najnovije izdanje "Protokola sionskih mudraca". Enigma XX. stoljeća.* Slobodna Dalmacija. Broj od 6. srpnja 1999, str. 3.
-Ivica Mlivončić, *Dolazak carstva zla.* (Osvrt na knjigu: Lav XIII. - J. J. Strossmayer, *O sekti masona*.) Slobodna Dalmacija, LVII/1999, 17543, 3. Broj od 16. studenoga 1999.
-Ivica Mlivončić (pripremio*).O sekti masona*. Izvodi knjige *O sekti masona*. Nedjeljna Dalmacija XXIX/1999, 1485, 23. (I). Broj od 8. listopada 1999.; XXIX/1999, 1486, 28-29. (II). Broj od 15. listopada 1999.; XXIX/1999, 1487, 22. (III). Broj od 22. listopada 1999.; XXIX/1999, 1488, 22. (IV.) Broj od 29. listopada 1999.; XXIX/1999, 1489, 22. (V.) Broj od 5. studenog1999.

2000.
-Mario Bilić, *Ivan Mužić: "Maček i Luburić"*. Proložac (List Župe sv. Mihovila u Prološcu), XIX/2000, 2/54/, 50-51.
-Mario Bilić, *Ivan Mužić: Maček i Luburić.* Politički zatvorenik, X/2000,100-101,73.
-Kažimir Pribilović, *Državotvornost dinarskih Hrvata. Istina se crpi iz arhiva.* Slobodna Dalmacija. Broj od 25 ožujka 2000, str. 22.
-Vladimir Isaić, *A rasni zakoni?!* Slobodna Dalmacija. Broj od 25 ožujka 2000, str. 22. (Osvrt na tekst: *Državotvornost dinarskih Hrvata*.)
-Predrag Lucić, *Kako su rezultati izbora uvrijedili hrvatskog Übermensch. Nikad sobom.* (Osvrt na: *Državotvornost dinarskih Hrvata*.) Feral Tribune, XVII/2000,753, 43-44. Broj od 19. veljače 2000.

2001.
-Tomislav Jonjić, *Ivan Mužić: Masonstvo u Hrvata.* Politički zatvorenik, XI/2001,115, 44-45.
-Josip Milić, *Osvrt na knjigu "Masonstvo u Hrvata" Ivana Mužića.* Dnevni list (Mostar). Broj od 19. prosinca 2001, str. 22.

2004.

- Vladimir Matijanić, *Antisemit u Nadzornom odboru.* Feral Tribune, broj 963 od 5. ožujka 2004, str. 3.

-Viktor Ivančić, *Heil odbor!* Feral Tribune, broj 964 od 12. ožujka 2004, str. 17-18.

-Boris Pavelić, *Bin Laden pod Marjanom*. Novi list (Rijeka), broj od 23. ožujka 2004, str. 3.

-Davor Krile, *Memoari nevidljivog antisemita*. Slobodna Dalmacija, broj od 24. travnja 2004. Magazin, str. 2.

-Boris Dežulović, *Ministre Mlinariću, zaštitite me: gospodin Mužić angažirao je Gospodina da me ukloni.* Globus (Zagreb). Broj 701. od 14. svibnja 2004, str. 46.

2006.

-Željko Rapanić, *Riječ-dvije o knjizi Povijest Hrvata u IX. stoljeću. Mužićev pogled u rani srednji vijek.* Solinska kronika (Solin), XIII/2006, 147, 12. Broj od 15. prosinca 2006.

2007.

-Milan Ivanišević, *Vrijednosti novoga u ponovljenom izdanju.* (Osvrt na izdanje knjige Lovre Katića, *Naseljenje Solina.*) Solinska kronika, broj od 15. travnja 2007. godine, str. 13.

-Denis E. Alimov, *Mužić Ivan. Hrvatska povijest devetoga stoljeća.* (Recenzija.) Studia Slavica et Balcanica Petropolitana (Sankt Peterburg), I/2007, 1-2, 123-132.

2008.

- "Grupa hrvatskih intelektualaca iz Sjeverne Hrvatske", *Što domovina misli. Poruka hrvatskih intelektualaca Mužiću i istomišljenicima.* Pretisak iz lista *Hrvatska država* (München), broj 176, za 1969, str. 4-5. (Autorica: B. B..) Objavljeno pod naslovom *Kratak osvrt na stav Ivana Mužića prema N. D. H.-oj* u knjizi: Pavao Tonković, *Kako je Vatikan skrivao Poglavnika Nezavisne Države Hrvatske dr. Antu Pavelića*. Vlastita naklada, Zagreb, 2008., str. 397-413.

O AUTORU IVANU MUŽIĆU

Jeronim Miše,
Ivan Mužić (1970.)

Ivan Mužić rođen je 14. rujna 1934. godine u Solinu. Prof. dr. Marin Zaninović u *Predgovoru* II. izdanju Mužićeve knjige *Hrvatska povijest devetoga stoljeća* ovaj podatak interpretira ovako: "*I. Mužić rođen je 1934. u Solinu, prepunom povijesti i njenih spomenika i tu je upijao bez sumnje veličajnu prošlost od najmlađih dana. Završio je Klasičnu gimnaziju u Splitu, jednu od elitnih hrvatskih obrazovnih ustanova 1953 godine. Studij prava diplomirao je u Zagrebu 1958. godine. Već kao mladi stručnjak objavio je studije, koje su izazvale široku pažnju javnosti. Bila su to Razmatranja o povijesti Hrvata 1967., kojoj je slijedila Hrvatska politika i jugoslavenska ideja 1969. godine. Djelomično otapanje najrigidnijeg totalitarizma u 'jugoslovenskoj' varijanti, nakon pada sveprisutne udbaške strahovlade Aleksandra Rankovića, omogućilo je pristup i nekim zabranjenim temama naše povijesti. Pa ipak, bilo je prerano i sjećam se kako su na ove knjige reagirali južni i sjeverni hrvatski unitaristi, pa se na kraju u debatu umiješali i Centralni komitet SK BiH, Okružni javni tužilac Ljubo Prvan u Vjesniku i drugi. Od tada Mužić nosi žig čovjeka opasnog po federalni javni red. Mraz Hrvatskog proljeća i svih iluzija koje je pobudilo dohvatio je i Mužića i podvrgnuo ga sudskom progonu koji je trajao od početka 1972. do jeseni 1975., kada je apsurd te optužbe sagledan, pa je optuženi od Vrhovnog suda u Zagrebu bio oslobođen zbog 'pomanjkanja dokaza'… Sreća je da je Mužić došao na javnu scenu, kada ovakve barbarske egzekucije bivaju rjeđe, jer da je djelovao desetljeće ranije, pitanje kakva bi ga sudbina bila zadesila. On naime u svojim djelima ruši brojne zabrane i raščišćava pojmove*."

I. Mužić je bio delegat hrvatske Katoličke crkve na *Svjetskom kongresu katoličkih laika* od 11. do 18. listopada 1967. godine u Rimu. Vo-

dio je kao odvjetnik mnoge političke procese od 1965. do kraja 1971. godine (slučaj prof. Ivana Alilovića, obranu izdanja *Široki Brijeg* i dr.). Dr. fra Rufin Šilić kao Provincijal hercegovačkih franjevaca završava *Izjavu oca provincijala*, između ostalog, ovako: "*Zahvaljujemo odvjetniku Ivanu Mužiću što je obranu naše stvari preuzeo u svoje ruke i vodio je vještinom velika pravnika i izvrsnog poznavaoca povijesnih činjenica*." (Franjevačko glasilo *Mir i dobro* /Mostar/ br. 7. za 1971., str. 295-296.) Početkom 1972. godine I. Mužić je izložen neviđenoj medijskoj hajci i procesuiran kao neprijatelj komunističkog režima. Tijekom trajanja sudskog procesa on je kao odvjetnik suspendiran, odnosno bilo mu je zabranjeno raditi bez obzira što je imao nezaposlenu ženu i troje malodobne djece. Za trajanja sudskog progona nije mu dopuštena ni obrana disertacije na Pravnom fakultetu koja je bila predviđena u proljeće 1972. godine. (Članovi komisije bili su profesori: B. Krizman, I. Beuc i H. Sirotković.) On je zbog takve odluke s tim profesorima prekinuo sve kontakte i objavio (1978.) rukopis pripremljen za obranu kao knjigu pod naslovom *Katolička crkva u Kraljevini Jugoslaviji* u izdanju *Crkve u svijetu* nadbiskupa F. Franića.

I. Mužić je 13. prosinca 1990. godine u Rimu održao glavni referat na svečanoj akademiji, koju je organizirala *Papinska međunarodna Marijanska akademija* u suradnji s *Papinskim hrvatskim zavodom sv. Jeronima* i *Hrvatskom zajednicom* u velikoj dvorani *Papinskog Sveučilišta Antonianum* u spomen kardinala Alojzija Stepinca. *Hrvatska biskupska konferencija* u dopisu iz Zagreba od 16. lipnja 1993. godine posebno se zahvalila I. Mužiću za njegovu dotadašnju angažiranost. "*U ime naših biskupa ja Vam zahvaljujem na Vašoj požrtvovnoj suradnji kojom ste se kroz više godina zalagali za opće dobro naše Crkve.*" (Br./№ 203/BK-93. Dr. Vjekoslav Milovan generalni tajnik HBK.) I. Mužić nije nikad istupao s klerikalnih pozicija i to je dobro shvatio predsjednik Franjo Tuđman, kada je u svome *Zatvorskom dnevniku iz 1972.* dana 4. ožujka 1972. godine zapisao: "*Mužić uhićen. Nikad mi nije djelovao politički angažirano, pa ni klerikalno, kako su ga neki obilježavali. Za vrijeme moga boravka u Splitu razgovarali smo isključivo o njegovoj disertaciji… Očito i Mužić plaća svoje bavljenje poviješću! Jer, teško mi je za-*

misliti nešto drugo… A unitaristi ga imaju u nosu, vjerojatno i zato što je branio Alilovića i neke druge slučajeve." (F. Tuđman, *Petrinjska 18. Zatvorski dnevnik iz 1972.* Naklada Pavičić, Zagreb, 2003., str. 195.)

I. Mužić je autor i dva povijesno-politička spisa: *Razmatranja o povijesti Hrvata* (1967.); *Hrvatska politika i jugoslavenska ideja* (1969.). On je od povijesnih djela objavio: *Katolička crkva* (1978.), *Pavelić i Stepinac* (1991.), *Katolička crkva, Pavelić i Stepinac* ([2]1997., [3]2002.); *Stjepan Radić 1918.-1928.* (1980., [2]1987., [3]1988., [4]1990.); *Masonstvo u Hrvata* (1983., [2]1983., [3]1984., [4]1989., [5]1993., [6+7]2001., [8]2004.); *Hrvati i autohtonost /Podrijetlo i pravjera Hrvata/* (1989., [2]1992., [3]1994., [4]1996., [5]1997., [6]1998., [7]2001.); *Masoni u Hrvatskoj 1918-1967* (1993); *Hitler i Izrael* (1995., [2]1997., [3]2000.); *Hrvatska kronika 547-1089* (1998., [2]1999., [3]2001., [4]2001., [5]2002.); *Smisao masonstva* (1986., [2]2003); *Hrvatska povijest devetoga stoljeća* (2006., [2]2007.); *Vjera Crkve bosanske* (2008.). Koautor je (s Nenadom Cambijem, Heinrichom i Ingrid Kusch) knjige: *Mjesec u Hrvata i Zmajeva pećina* (2003., [2]2004.).

I. Mužić je objavio i knjigu polemika pod naslovom *Zlodusi u Hrvatskoj* (Split, 2004.), a priredio je i izdanja djela raznih autora (Spengler, Tacit, Strossmayer, Begić, I. Šarić, G. Szabo, L. Katić i dr.). Autor je i knjige o metafizici povijesti: *Isus Krist i Izrael* (1976., [2]2001.). I. Mužić je surađivao u mnogim povremenim publikacijama (*Crkva u svijetu*, *Kolo*, *La cultura nel Mondo*, *Marulić*, *Starohrvatska prosvjeta*, *Hrvatska obzorja, Studia Slavica et Balcanica Petropolitana* i dr.).

Dr. je h. c. Marquis Giuseppe Scicluna International University Foundation (1987.). Odlikovan je brončanom medaljom "Einstein International Accademy Foundation in America" i pozlaćenom medaljom 'Hrvatskoj vjerni sinovi' Hrvatskog domobrana u Zagrebu (2001.) Dopisni je član Talijanske arheološke akademije u Rimu, Hrvatskog domobrana u Zagrebu, Hrvatskoga kulturnog vijeća u Zagrebu, te član-radnik Matice hrvatske. Pridruženi je član Hrvatskoga arheološkog društva u Zagrebu. Dobio je u travnju 2003. godine nagradu za životno djelo Županije Splitsko-dalmatinske. Tadašnji župan prof. dr. Branimir Lukšić na dodjeli ovoga priznanja u *Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika* u Splitu posebno je istaknuo ovo: "*Ivan Mužić je obogatio našu historiografiju.*

Sjećam se, kako (*mi je jednom*) *Mužić izjavio da ga nikakav argument sile s bilo koje strane ni onda ni danas ne može uvjeriti nego samo sila argumenta, zbog čega je bio i politički progonjen.*" (Kronika Županije Splitsko-Dalmatinske, broj 35 od 5. svibnja 2003, str. 7.)

Historiografija u obje Jugoslavije bila je u službi vladajućih režima, a osobito u komunističkoj državi. Mužić je upravo u toj historiografskoj realnosti komunističke Jugoslavije imao hrabrosti, da objavi djela, utemeljena na arhivskoj i drugoj građi, koja su označila potpuno novi pristup najosjetljivijim temama hrvatske povijesti. Tako je on, između ostaloga, nepobitno utvrdio da je Stjepan Radić poslije I. svjetskog rata htio stvaranje nezavisne države Hrvatske. Radićeva je kći prof. Mira Košutić, u jednoj izjavi (u svibnju 1988. za *Glas koncila*) rezimirajući gotovo nepreglednu literaturu o svom pok. ocu, ocijenila "*da je do sada, u historiografiji, Radića najbolje uspio shvatiti naš poznati povjesničar Ivan Mužić*." Bogdan Radica poslije knjiga o Radiću i masonstvu ocijenio je Mužića "*najvećim našim suvremenim povjesnikom*". (*Hrvatska revija*, godište XXXVII. za 1987. godinu, br. 3, str. 453.)

Rezultati, koje je Mužić obradio, nikoga ne ostavljaju ravnodušnim i zato su njegova djela o autohtonosti u Hrvata i o masonstvu u Hrvatskoj prodana u više od četrdeset tisuća primjeraka. Te su knjige izazvale brojne polemike u zemlji i u inozemstvu. To se osobito dogodilo s knjigom *Masonstvo u Hrvata* u kojoj je autor utvrdio da je vodeći politički čimbenik u Jugoslaviji između dva rata bilo slobodno zidarstvo, kojemu je poseban cilj bio odvajanje hrvatske Katoličke crkve od Rima. Da su napadi nekih novinarskih anonimusa na to djelo bili neutemeljeni potvrdili su objavljeni osvrti istaknutih masonskih autoriteta u svijetu. Tako je profesor Leo Magnino ocijenio knjigu kao "*izvanredno djelo*" (*La cultura nel mondo*, /Roma/, XXXVIII/1984., 1, 77.), a jednako tako smatra i dr. Eugen Laxa iz Brazila. (*Slobodna riječ*, /Buenos Aires/, XXXVIII/1984., 335, 3.) Organ austrijskog masonstva *Blaue Blätter* (Beč) zaključio je da je pisac izvanredno duboko ušao u materiju i pokazao neočekivanu objektivnost. (*Blaue Blätter*, broj za veljaču 1985., str. 5.)

Posebnu pažnju izazvala je i Mužićeva knjiga o autohtonosti. On je već u prvome izdanju knjige (1989.) o toj problematici istaknuo zaklju-

čak Nade Klaić iz 1971. godine da "*prva stranica hrvatske povijesti još nije do kraja napisana*". (N. Klaić, *Povijest Hrvata u ranom srednjem vijeku*. Zagreb, 1971, str. 139.) Mužićevo je shvaćanje da prva stranica hrvatske povijesti može biti napisana tek kada se prihvate rezultati antropoloških i antropogenetičkih istraživanja. Ovaj autor u svojim izdanjima knjige o najstarijoj hrvatskoj povijesti utvrđuje da je u današnjih Hrvata sadržano oko tri četvrtine gena starosjeditelja. To je njegovo djelo u dva navrata (u *Predgovoru* prvom izdanju 1989.) recenzirao akademik prof. dr. Mate Suić i zaključio: "*U našoj pak historiografiji Mužićevo djelo o kontinuitetu življenja i elementima autohtonosti na našem hrvatskom prostoru jest i bit će još dugo ostvarenje s odlikama prvenca suvremenog usmjerenja u našoj i u svjetskoj povijesnoj znanosti*." M. Suić je o Mužićevoj znanstvenoj metodi u *Pogovoru* šestom izdanju knjige o autohtonosti (1998.) istaknuo: "*Mužić spada među one koji se ne zadovoljavaju samo nabrajanjem naslova i imena autora, nego često uspjeva do srži iz izvora iscijediti ono što se uopće može. A to traži mnogo znanja, strpljenja i vremena.*"

I. Mužić doživio je najveće priznanje kada su antropogenetička istraživanja (objavljena od 2000. godine pa nadalje) potvrdila njegovu temeljnu tvrdnju da u današnjih Hrvata, ali i na južnoslavenskom prostoru Balkana, prevladavaju geni balkanskih starosjeditelja.

Dr. sc. Vlado Nuić

Kazalo osobnih imena

A

Abramić, Mihovil 63
Aleksandar I. Karađorđević 48, 78, 82, 84
Alilović, Ivan 105, 106, 109, 128, 129
Alimov, Denis E. 12, 29, 126
Ančić, Mladen 23-36
Anđelić, Pavao 24
Antić, Ljubomir 62, 63
Antoljak, Stjepan 26, 27

B

Bačić, Jakov 22
Bajurin, Jozo 47, 119
Balkovec, Bojan 121
Banac, Ivo 26, 55-59, 112
Basler, Đuro 10-13, 24, 26, 29
Bašić, Augustin 47
Bauer, Antun 71
Begić, Midhat 129
Begin, Menahem 58
Berljak, Matija 118
Beuc, Ivan 128
Bilić, Mario 125
Biškup, Marijan 28
Blajić, Petar Zdravko 44, 118, 119, 122, 123
Blažeković, Milan 118
Blažević, Davorka 115
Boban, Mate 36
Bor, Matej 15
Boris, kralj 82
Bošković, Ivan 34
Božić, Mirko 43

Brkan, Jure 74
Brković, Milko 19, 30, 122
Broz, Josip - Tito 71
Brzica, Stjepan 73-85, 114
Bubalo, Jakov 122
Budak, Mile 71
Budak, Neven 11, 12, 16-20, 109, 121, 122
Budiša, Dražen 42, 68
Bush, George H. W. 59, 70
Bush, George W. 59
Buturac, Josip 28, 44, 117

C

Cambi, Nenad 114, 129
Canaris, Wilhelm 71
Casarolli, Agostino 43
Cetinić-Petris, Frano 48, 49, 123
Croata, Ivan Bogoljub (pseud.) 124
Curta, Florin 35

Č

Čavka, Ante 44
Čekada, Čedomil 97
Čolak, Nikola 121
Čule, Petar 43
Čulinović, Ferdo 12

D

Dabinović, Antun 114
Dadić, Borislav 122
Dežulović, Boris 99, 126
Dirlmeier 12, 13
Dostojevski, Fjodor Mihajlovič 106
Dukljanin, pop 30
Duplančić, Arsen 63
Dvorniković, Vladimir 22
Dzino, Danijel 12, 29

Dž

Džaja, Srećko 116

F

Ferrer Benimeli, José Antonio 63, 64
Fiamengo, Jakša 84
Folnegović, Fran 55, 77
Franić, Frane 43, 77, 89
Franjo Ferdinand 82
Fuček, Ivan 79

G

Gabričević, Branimir 89
Gajšek, Vladimir 124
Gavrilović, Darko 29
Gaži, Franjo 108
Goldstein, Ivo 30, 31, 35
Gottschalk 31
Grafenauer, Bogo 15, 16
Grakalić, Dubravko 51-53
Grakalić, Nedjeljko 123
Grmek, Mirko Dražen 31, 32
Gross, Mirjana 65, 66
Grubišić, Silvije 102
Gudić, Dražen 84

H

Hadžijahić, Muhamed 44, 68
Hadžiselimović, Rifat 116
Hass, L. 62
Hitler, Adolf 57, 110, 111, 113
Horvat, Branimir 74
Horvat, Rudolf 113
Horvatić, Dubravko 121
Hrabak, Bogumil 79

I

Ilić, Jure 50
Isaić, Vladimir 125
Ivan X. 108
Ivan Pavao II. 56, 74
Ivančić, Viktor 99, 115, 126
Ivanišević, Milan 126
Ivanović, Vesna 36

J

Jadrijević Tomas, Saša 37
Janković, Đorđe 21
Japundžić, Marko 29
Jareb, Jere 99
Jonjić, Tomislav 113, 114, 125
Jovanović, Nadežda 41, 64, 65, 69
Jurdana, Srećko 50
Juretić, A. 42
Jurić, Ivan 29

K

Kalajić, Dragoš 22, 51, 122, 123
Kaleb, Roko 118
Katančić, Marija Petar 18
Katičić, Radoslav 11-20, 23, 29, 108, 121-123
Katić, Lovre 32, 109, 114, 116, 129
Kessler, Wolfgang 12, 13, 45, 107, 120
Klaić, Bratoljub 12, 76, 82
Klaić, Nada 9, 17, 22, 131
Kliment, Željko 124
Kljaković, Vojmir 43
Komarica, Franjo 59
Kostrenčić, Marko 12
Košuta, Leon 52, 77
Košutić, Mira 130
Krile, Davor 115, 126
Krištić, Ivan 51, 123

Krizman, Bogdan 43, 128
Krizman, Hinko 43
Krizman, Tomislav 43
Križanić, Juraj 96
Krleža, Miroslav 71
Krsnik, Vjekoslav 49
Kudelić, Zlatko 65, 123
Kunstmann, Gertruda 16
Kunstmann, Heinrich 16-18
Kuntić-Makvić, Bruna 18
Kusch, Heinrich 114, 129
Kusch, Ingrid 114, 129
Kvaternik, Eugen Dido 71

L

Lambot, Cyrille 31, 32
Lav XIII. 112
Laxa, Eugen 28, 37, 47, 55, 56, 75, 77, 78, 119, 130
Lenjin, Vladimir Iljič 43
Luburić, Vjekoslav 112
Lucić, Predrag 125
Lučić (Lucius), Ivan 9
Lukšić, Branimir 129

M

Maček, Vladko 112
Madunić, Branko 124
Magnino, Leo 28, 29, 37, 46, 47, 76, 119, 120, 130
Mandić, Leopold 96
Marasović, Špiro 119
Margetić, Lujo 25, 30, 31
Marić, Mihailo 42, 64, 68, 69
Marjanović, Damir 116
Marjanović, Sida 42
Marković, Zvonimir 69
Masaryk, Jan 82
Masucci, Giuseppe 69, 70
Matijanić, Vladimir 126

Melady, Thomas Patrick 53
Meštrović, Ivan 82
Meštrović, Mate 89, 116
Mihalić, Adolf 78
Mihalj, Mirko 48
Milić, Josip 125
Milovan, Vjekoslav 128
Miljević, Veljko 59
Mimica, Bože 20
Mirdita, Zef 115
Mirković, Vojko 123
Mlakar, Mirko Vid 124
Mlinarić, Marijan 99
Mlivončić, Ivica 122, 124, 125

N

Nenezić, Zoran 42, 64, 67-72
Nikić, Fedor 44
Nikitović, Časlav 117
Novak, Viktor 48, 52, 55, 77
Novaković, Relja 20, 21
Nuić, Vlado 32

P

Pallua, Emilio 42
Pandžić, Bazilije 29
Pašić, Nikola 70
Pavelić, Ante 56, 109, 111, 114
Pavelić, Boris 99, 126
Pavelić, Rikard 122
Pavičić, Josip 121
Pavičić, Slavko 114
Pavleka, I. 48
Peakić-Mikuljan, Marija 46
Pederin, Ivan 62, 63
Perše, Franjo 114
Pešić, Radivoje 21
Petrinović, Ivo 43, 121

Pinterović, Zvonimir 71
Pio XI. 95
Pletikosa, Pero 26, 45, 107, 120
Popovski, Mihajlo 45
Pöschl, Viktor 13
Previšić, Tomislav 43, 46
Pribilović, Kažimir 125
Primorac, Damir 85
Primorac, Dragan 116
Prvan, Ljubo 26, 105, 117, 127
Purivatra, Atif 89
Putanec, Valentin 30

R

Radica, Bogdan 28, 47, 71, 117, 118, 120, 121, 130
Radić, Stjepan 70, 90, 106-108, 130
Radojčić, Radenko 26, 44, 45, 73, 119
Rafaelić, Daniel 124
Rapanić, Željko 13, 29, 126
Ratzinger, Joseph 74
Rendić Miočević, Ivo 19, 20, 29
Ritz, Neda 46
Rojnica, Ivo 58
Rotković, Radoslav 29
Rotundo, Domenico 115

S

Sadat, Anvar el- 58
Sarraut, Albert 84
Schlegel, Toni 48
Schneider, Herbert 64
Simčić, Milan 53, 56, 74, 79
Simić, Zvonko 45, 120
Sinčić, Emil 122
Sirotković, Hodimir 128
Smith Pavelić, Ante 52
Soros, George 57
Spengler, Oswald 129

Stanković, Đorđe 70
Stepinac, Alojzije 25, 43, 52, 90, 91, 95, 96, 109, 111, 112, 114
Stern, Dragan 124
Stipčević, Aleksandar 10, 11, 13, 29
Stipetić, Zorica 26, 45, 46, 107, 119, 120
Stojančev, Srđan 22, 122
Stojković, Andrija 44
Stojković, M. 45
Strčić, Petar 41
Strižić, Živko 111
Ströhm, Carl Gustaf 57
Strossmayer, Josip Juraj 96, 112, 129
Suchecki, Zbigniew 74
Suić, Mate 11-13, 19, 20, 29, 30, 131
Szabo, Gjuro 22, 114, 129

Š

Šagi-Bunić, Tomislav 25
Šanjek, Franjo 28, 47, 120
Šarac, Petar 109
Šarić, Ivan Evanđelist 129
Šaškor, Jozo 51, 123
Šeparović, Zvonomir 43, 50
Šilić, Rufin 128
Šimundić, Mate 19, 29, 30
Šimundža, Drago 118
Šimunović, Petar 17, 18
Šišić, Ferdo 14, 15, 31
Škobalj, Ante 120
Šömen, Branko 64
Štedimlija, Savić Marković 116, 117
Švab, Mladen 44, 45, 47, 61-66, 107, 111, 119, 122, 124

T

Tacit, Kornelije 109, 129
Tafra, Robert 51
Tankosić, Vojislav 82
Teilhard de Chardin, Pierre 55

Toma Arhiđakon 16, 24, 108
Tomažič, Ivan 16, 17
Tomić, Dušan 52, 77
Tonković, Pavao 126
Tripalo, Miko 89
Trogrlić, Marko 32, 34
Truman, Harry S. 57
Trumbić, Ante 82
Tuđman, Franjo 25, 75, 79, 113, 115, 128, 129

U

Ugrin, Ivan 115

V

Vego, Marko 116
Vicukić, N. 46, 47, 119
Vinski, Zdenko 29
Vitezić, Ivan 28, 117
Vujica, Stanko 28, 117, 118
Vukelić, H. 119
Vukušić, Bože 47, 119

W

Wantur, Helmuth-Zdenko 13

Z

Zagotta, Damir 45, 119
Zaninović, Marin 12, 127
Zelić-Bučan, Benedikta (Eta) 19, 29
Zidić, Igor 43, 46

Ž

Živković, Petar 106